

भेरी नगरपालिका
जाजरकोट

सर्वाधिकार : भेरी नगरपालिका को कार्यालय

कार्यढाँचाको नाम : स्थानिय विपद तथा जलवायु उत्थानशिल कार्यढाँचा (LDCRF)

तयार गरिएको बर्ष : २०८२

प्राबिधिक सहयोग :

पाचतारा यूवा संरक्षक मञ्च, जाजरकोट

आर्थिक सहयोग:

ह्याण्डीक्याप ईण्टरनेसनल

सहजीकरण:

डीजास्टर एण्ड ईफोर्ट नेपाल प्रा.ली.

कार्यकारी सारांस

नेपाल विपद्को दृष्टिले अति जोखिमपूर्ण देशहरूमध्ये एक हो । विश्वका १ सय ९८ मुलुकमध्ये नेपाल भूकम्पका हिसाबले ११ औं, बाढी पहिरोको हिसाबले ३० औं स्थानमा र जलवायु परिवर्तनको हिसाबमा विश्वको चौथो जोखिमपूर्ण देशको रूपमा रहेको छ । साथै, प्राकृतिक विपद्को हिसाबले विश्वको उच्च जोखिमपूर्ण देशको रूपमा रहेको छ । नेपालमा विशेषगरी नियमित रूपमा हुने बाढी, पहिरो, हुरिबतास, आगलागी, चट्याङ, सडक दुर्घटना, असिना, हिमपहिरो, महामारीजस्ता मौसमी विपद्बाट हरेक वर्ष लगभग बीस हजारभन्दा बढी परिवारहरु प्रभावित हुने गरेका छन् । नेपालमा प्रतिवर्ष विभिन्न विपद्हरूबाट सरदर औषतमा ६५० हाराहारीमा मानिसहरुको मृत्यु हुने गर्दछ । जसमध्ये वार्षिक ३ सय जनाको मृत्यु बाढी तथा पहिरोका कारणले मात्रै हुने गर्दछ । यसैगरी सबैभन्दा बढी आगलागीका कारण पशु चौपाया, पंक्षी, वन क्षेत्र र धनसम्पत्तीको नोक्सानी हुने गरेको छ ।

विपद्को कारण नेपालले हरेक वर्ष औसतमा १ अर्ब २१ करोडको बराबरको राष्ट्रिय सम्पत्तीको क्षति व्यहोर्नु परेको छ । त्यसै गरेर नेपालको विकास दर ३ देखि ४ प्रतिशतले रहेको छ भने विपदले विनाश गर्ने दर ८ देखि २५ प्रतिशतसम्म हुने गरेको देखिएको छ । कमजोर भु-बनोट, जटिल भूगर्भीय संरचना, बदलिदो जलवायु अवस्था, बढ्दो शहरीकरण, जनसंख्या वृद्धि तथा मानवीय हेलचेक्राई र असावधानीका कारण नेपाल विपद्को उच्च संकटासन्नताको अवस्थामा रहेको छ । विगतमा गरिएका अध्ययन अनुसन्धान र विगतको विश्लेषण अनुसार नेपालमा कुनै पनि समय धेरै ठूलो भूकम्प जाने र त्यसबाट धेरै संख्यामा मानिस मर्ने, घाइते हुने तथा भौतिक संरचना क्षतिग्रस्त हुने सम्भावना रहेको छ । २०७२ बैशाख १२ र २९ गते आएका भूकम्प यसैगरी डोटी, बझाङ्ग र जाजरकोट जिल्लामा हालसालै गएका उदाहरण हुन् । अझै पनि यस्तै प्रकृतिका भूकम्पहरु आउने अनुमान भूगर्भविद्हरूले गर्दैआएका छन् । यस्तै हरेक वर्ष जस्तो कोशी, कर्णाली र महाकाली लगायतका नदीहरुमा आउने बाढीहरु पनि विपद्का उदाहरणहरु हुन् । यी उदाहरण मात्र नभएर यथार्थ र वास्तविक पनि हुन । यसको अर्थ अब सबै हाम्रो काबुभन्दा बाहिर गैसकेकै हो त भन्ने प्रश्न उठ्न सक्छ तर हामीले सावधानी अपनायौ, पूर्वतयारीमा जुट्यौ भने विपद्लाई पनि क्रमिक रूपले हाम्रो नियन्त्रणमा लिन सक्नेछौ त्यसका लागि स्थानीय सरकारको समन्वयमा स्थानीय स्तरमा काम गर्ने सरकारी, गैरसरकारी, सामुदायिक संघसंस्थाहरु, स्थानीय तहमा रहेर काम गर्ने प्रतिनिधिहरु लगायत सबैको सहकार्य भयो भने हामी विपद् जोखिम न्युनिकरण गरी उत्थानशीलता बढाउन सक्छौ ।

कर्णाली प्रदेशमा अवस्थित विभिन्न १० जिल्लाहरु मध्ये जाजरकोट जिल्ला एक मध्यपहाडी जिल्ला जो विश्वमान चित्रमा ८१°०४'२२" देखि ८२°३४'४६" पूर्वी देशान्तर र २८°३७'२२" देखि २९°००'२२" उत्तरी अक्षांश समुन्द्र सतहबाट ६१० मिटर देखि ५,४१२ मिटरको उचाईसम्म २,२२३.३६ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएर रहेको छ । यस जिल्ला २०७४ सालको पूर्णसंरचना वमोजिम १ वटा संघीय निर्वाचन क्षेत्र, २ वटा प्रादेशिक क्षेत्र र ३ वटा नगरपालिका र ४ वटा गाउँपालिका गरि ७ वटा स्थानीय तहमा राजनैतिक तथा प्रशासनीक रूपमा विभाजित गरिएको छ ।

न्यूनतम तापक्रम ८० सेल्सियस र अधिकतम तापक्रम ३४० सेल्सियस गरि समशितोष्ण हावापानी रहने यस जिल्लाको सदरमुकाम पर्यटकीय तथा ऐतिहासिक नगरी भेरीनगरपालिका रहेको छ । यस जिल्लामा नेपालगञ्ज, सुर्खेत हुँदै डोल्पा जोड्ने सडक, छेडा बाट जुम्ला जाने सडक, रुकुम पश्चिम हुँदै मध्य पहाडी जोड्ने सडक रहेका छन् ।

नेपाल सरकारले मिति २०७३/११/२७ मा गरेको राज्य पूर्णसंरचना वमोजिम यस जाजरकोट जिल्लाका ७ वटा स्थानीय निकायहरु अर्न्तगत भेरी नगरपालिका एक हो जसको क्षेत्रफल २१९.७७ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलियर रहेको यस नगरपालिकाको पूर्वमा रुकुम जिल्ला पश्चिममा छेडागाड नगरपालिका उत्तरमा नलगाड नगरपालिका र कुशे गाँउपालिका छनभने दक्षिणमा सल्यान जिल्ला पर्दछ । यस नगरपालिका साविकका ४ वटा गाविसहरु खलङ्गा, जगतीपुर, भुर र पुन्मा समेटिएर वनेको छ र हाल १३ वटा वडाहरुमा प्रशासनीक रुपमा विभाजन गरिएको छ । जाजरकोट जिल्लाको सदरमुकाम खलंगा यसै नगरपालिकामा रहेको छ । जाजरकोट जिल्लाको सदरमुकामको विशेष ऐतिहासिक दरवारहरु र संघिय कार्यालयहरु यसै नगरपालिकामा छन् । यस भेरी नगरपालिका २८०३६'३०" देखि २८०४८'३०" उत्तरी अक्षांस र ८२००४'३०" देखि ८२०१७' पूर्वी देशान्तर मा समुन्द्रको सतहबाट ६२४ मि देखि २,६२० मिटरको उचाईमा रहेको छ । औसत तापक्रम न्यूनतम तापक्रम ०० से. देखि अधिकतम तापक्रम ३८० से. हुने गरेको छ ।

यस क्षेत्रमा क्षेत्री, विश्वकर्मा कामी, ठकुरी, मगर, ब्राह्मण, नेवार, दमाई, परियार, मिजार, सन्यासी दशनामी, वादी, आदि बसोवास गर्ने यस नगरपालिकामा ५६ वटा सामुदायिक वन र अन्य वन गरि यहाँको वनजंगलको क्षेत्रफल ५२.३२ प्रतिशत (११,४९९ हे.) वनले र भाडि वुट्यानले १०.३१ प्रतिशत (२२६६ हे.) रहेको छ । भू-उपयोग हेर्दा नगरपालिकामा खेतीयोग्य जमिन २२.०१ प्रतिशत (४८३८.४० हे.) हाल खन-जोत गरिएको जमिन १२.५४ प्रतिशत (२७५७.५६ हे.) रहेको छ भने ५२.३२ प्रतिशत (११,४९९ हे.) ओगटेको छ । यसैगरी विगत ३० वर्षको तथ्यांकलाई हेर्दा वार्षिक औसत रुपमा ११६५ मिलिमिटर पानी पर्ने गरेको पाइन्छ । मुख्य पेसा कृषि तथा पशुपालन, वैदेशिक रोजगार, जागिर, व्यापार आदि रहेको यस क्षेत्रका बासिन्दाहरुले मुख्य पेसाको रूपमा तरकारी खेती तथा पशुपालन व्यवसायलाई लिन सकिन्छ । ठूली भेरी, सानीभेरी दुवै मिलि भेरी नदि सहित सयौं खोलानाला भएर वग्ने यहाँ मुख्य गरी सुर्खेत जिल्लाको छिन्चुदेखि जाजरकोट खलङ्गा बजार सडक, खलङ्गादेखि डोल्पा जाने सडक, मध्यपहाडी लोकमार्ग, खलङ्गादेखि जुम्लाजाने सडक यहाँका प्रमुख बाटाहरु हुन् । यहाँका लगभग ३२ वटा सडक सञ्जाल जसको लम्वाई ३३७.५ कि.मि. रहेको छ । तर भौगोलीक वनावटका कारण सडक सञ्जालहरु वर्षभरी नै सञ्चालनमा रहन गाह्रो हुने गरेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार भेरी नगरपालिकामा बसोवास गर्दै रहेका अधिकांस घरधुरीमा पाइप उक्त धाराबाट खानेपानीको उपलब्धता रहेको छ भने ५,२११ परिवारलाई घर परिसर भित्रै पाइप धाराबाट खानेपानीको उपलब्धता छ र २,९७९ घरपरिवारलाई घर परिसर बाहिरको पाइप धाराबाट खानेपानीको व्यवस्था छ । सार्वजनिक शौचालयको रुपमा १९ वटा रहेको यस नगरपालिकाका अधिकांस घरमा शौचालय निर्माण गरि प्रयोगमा रहनुका साथै खुल्ला दिशा मुक्त क्षेत्र रहको भएतापनि ११७ घरधुरीमा शौचालयको व्यवस्था नभएको तथ्यांकले देखाउन्छ । यस भेरी नगरपालिकाका ४,१४१ घरधुरीले स्थानीय विद्युतवक्ती उज्यालोका लागि सुविधा उपभोग गरेका छन् भने ३,४०८ घरले सोलार वक्ती हाल आएर राष्ट्रिय लाईनबाट प्रसारित जल विद्युत सुविधा उपभोग बढ्दैगएको छ ।

त्यस्तै खाना पकाउनका लागि ७,२७७ घरधुरीमा दाउरा, १५५० घरधुरीमा एलपी ग्याँस, विद्युत १७, गुईठा १, गोवरग्याँस ७ घरधुरीमा ऊर्जाका स्रोतहरूको रूपमा प्रयोग गरीन्छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा ८,८७४ घरधुरीमा जम्मा ३७,८९२ जना बसोवास गर्ने गरेका छन् । जस्मा महिलाको संख्या १९,५१६ र पुरुषको संख्या १८,३७६ रहेको छ ।

भेरी नगरपालिकामा पहिरो, बाढी, भूकम्प, खडेरी, महामारी, जंगली जनावरको आतंक (वाँदर, मुसा, सर्पदंस), दुर्घटना, हुरीवतास, आगलागी, असिना, वालिनालीमा रोगकिरा, मिचाहा प्रजाती, चट्याङ्ग र भिरबाट खस्ने जस्ता विपद् हुने गरेको पाईएको छ । भेरी नगरपालिका बहुप्रकोप प्रभावित भएकोले नगरपालिकामा रहेका विपद् व्यवस्थापन समिति, वडा कार्यालय, सामुदायीक एवं टोल विकास संस्था, सुरक्षा निकाय, क्लब, मिडिया पत्रकार, उद्योग वाणीज्य संघ, रेडक्रस तथा भेरी नगरपालिका कार्यालयको संयुक्त पहल, ह्याण्डीक्याप नेपालको आर्थिक तथा पाँचतारा यूवा संरक्षक मञ्च जाजरकोटको प्राविधिक सहयोगमा र डीजाष्टर तथा ईफोर्ट नेपाल परामर्शदाताको प्राविधिक सहयोगमा विपद् तथा जलवायू उत्थानशील कार्यढाँचा सहभागिमूलक रूपमा तयार गरिएको छ ।

सम्भावित विपद् तथा जलवायूजन्य परिवर्तनको जोखिम कम गर्न, विपद्को समयमा आपत्कालीन कार्य सम्पादन गर्न, प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्न र विपद् पश्चात् पुनःस्थापन तथा पुनर्निर्माणका लागि दिशानिर्देश गर्न तयार गरिएको योजनाबद्ध कार्यक्रम, कार्यजिम्मेवारी तथा बजेटसहितको ढाँचा नै स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील कार्यढाँचा हो । जलवायू परिवर्तनको प्रभाव तथा सम्भावनाका साथै विपद्का घटनाहरूका कारण भैरहेको तथा हुन सक्ने जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्दै उत्थानशील समुदाय निर्माणको लागि गाउँपालिकालाई सहयोगी नीति, संरचना तथा योजनाहरू तयार गर्नु यस स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील कार्यढाँचाको मुख्य उद्देश्य हो ।

वडाहरूमा निर्माण गरिएका स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजनाहरूको विश्लेषण पश्चात र सरोकारवालाहरूको जानाकारी वमोजिम भूकम्प, पहिरो, जंगली जनावरको आतंक (वाँदर, मुसा, सर्पदंस), बाढी, आगलागी, दुर्घटना, चट्याङ्ग, हावाहुरी, असिना, खडेरी, भिरबाट खस्ने, रोगकिरा, मिचाहा प्रजाती जस्ता प्रकोपहरू मुख्य रहेका छन् भने उक्त प्रकोपहरू क्रमश यहाँ बढी समस्या दिने गरेका छन् । यस्तै गरि जिल्लाको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना २०८० अनुसार यस पालिकामा पहिचान भएका प्रकोपहरूमा सडक दुर्घटना, पहिरो तथा बाढी रहेका छन् । साथै नगरपालिकामा निर्मित विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना २०८० अनुसार भूकम्प, पहिरो, बाढी, चट्याङ्ग, हावाहुरी, सडक दुर्घटना, वन्य जन्तु आक्रमणका दृष्टिकोणले उच्च जोखिममा देखिन्छ भने आगलागी, महामारीका दृष्टिकोणले मध्यम जोखिममा देखिन्छ । योजना तर्जुमा छनोट चरणका सहभागीहरू विच गरिएको छलफल वमोजिम यस भेरी नगरपालिकामा पहिरो पहिलो प्रकोप, दोश्रोमा बाढी तेश्रोमा खडेरी, महामारी चौथो, जंगली जनावरको आतंक (वाँदर, मुसा, सर्पदंस) पाँचौ, छैठौमा दुर्घटना, हुरीवतास सातौं, आगलागी आठौं, असिना नवौं, चट्याङ्ग दशौं र भिरबाट खस्ने एघारौंमा रहेको पाईएको छ । हाल आएर वालिनालीमा रोगकिरा, मिचाहा प्रजातीको फैलावटको प्रकोप देखापरको जानाकारी पाईन्छ । भूकम्पको प्रकोप समग्र नेपालको जस्तै रहेको छ साथै २०८० साल कार्तिक १७ गतेको जाजरकोट भूकम्पबाट जोखिममा वृद्धि गरेको छ ।

यस नगरपालिकाका विभिन्न वडाहरुमा मुख्य बालीका रूपमा आलु, धान, कोदो र मकै खेती गरीन्छ। छलफल तथा अन्तर्क्रियाबाट स्पष्ट रूपमा बालीमा जलवायू परिवर्तनको असर देखिन थालेको निष्कर्षमा पुग्न सकिन्छ। उदाहरणको लागि धान लगाउने समय पारम्परिक रूपमै चलिआए पनि हाल यसको पाक्ने समय तथा लगाउने समयमा निरन्तरता रहेको पाइँदैन।

विभिन्न समय (२०७७, २०७४, २०६६, २०४९) मा आएको पहिरोका कारण २३ जनाको मृत्यु, १ जना घाइतेका साथै अन्य भौतिक तथा प्राकृतिक स्रोतको व्यापक क्षती पुर्याएको देखिन्छ। त्यस्तै २०८०, २०५५, २०५०, २०६२, २०७४ सालमा भएको आगोलागीका कारण ४ व्यक्तिहरुको मृत्यु हुनुका साथ साथै १ जना घाइते, प्रसस्त घर तथा गोठ, गाई बस्तु र खानेपानीका पाईप लाईनका सँगै जंगलमा क्षति भएको थियो। चट्याङ्गका कारण पनि विभिन्न समय (२०५५, २०७६, २०७८) मा २ जना मानिसहरुको ज्यान जानुका साथै २ जना घाइते र घर, गोठ, गाईबस्तु र विद्युत्तिय संरचना, वोटविरुवामा क्षति र सामाग्रीहरुको क्षति भएको छलफल र विभिन्न तथ्यांकहरुले देखाउँछ। सडकको विस्तार सँगै सवारी दुर्घटना कारण पनि कैयौं मानिसहरुको ज्यान गएको र घाइते तथा अंगभंगका साथै अन्य आर्थिक क्षति भएको छलफल र विभिन्न तथ्यांकहरुले देखाउँछ। २०८० सालको भुकम्पले प्रभावित जनसंख्या ३८७३७, मृत्यु ४६ घाइते ४५८, विद्यालय भवन भत्केका ११४, स्वास्थ्य सुविधा ५ र पशुपक्षि ७९५ वटामा क्षति भएको साथै २०७२ र २०८० सालको भुकम्पले पानीका मुल तथा कुवाहरु सुक्ने क्रम बढेको र प्रसस्त संख्यामा घरहरु चकाउने र क्षति गरेको देखिन्छ। माथिल्लो भेगमा खानेपानीका मूलहरु भए तापनि मूल सुक्ने क्रम बढिरहेका कारण माथिल्लो भेगमा खानेपानीको समस्या रहेको छ भने अपर्याप्त सिँचाईको कारणले माथिल्लो भेगमा कृषि क्षेत्रमा ठुलो समस्या देखिन्छ। जलवायू परिवर्तन तथा विपद् जोखिमको प्रचुर समस्याका बावजुद यहाँ सार्वजनिक सेवाको पहुँचमा कमि, विषयका बारेको बुझाई भएका ब्यक्तिको तथा सञ्चार माध्यमको कमिका कारण जलवायू अनुकूलन तथा जोखिम व्यवस्थापनमा आवश्यक ज्ञान, शिप र प्रविधिको अभाव देखिन्छ। यसका साथै बाहिरी समुदायको सहयोगको व्यवस्था पनि सहज देखिँदैन। नगरपालिकामा सडकटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषणका औजारहरु प्रयोग गरी सूचना सङ्कलन गर्दा वडाहरुले पाएको अंकभार केहि तलमाथी भएता पनि ३ वडाहरु वडा नं. ६, १० र ११ उच्च जोखिममा र बाँकी सबै १० वटा वडाहरु नै मध्यम संकटासन्नतामा रहेको पाइँन्छ। तसर्थ समग्र नगरपालिका जोखिममा रहेको देखिन्छ, सोही अनुरूपको सूचना जिल्ला पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, जाजरकोटको तथ्यांकले देखाउँछ।

यस कार्यढाँचाको परिकल्पना भेरी नगरपालिकालाई विपद् तथा जलवायू उत्थानशील नगरपालिकाको रूपमा स्थापित गर्ने रहेको छ। पहिचान भएका जोखिम तथा प्रकोपहरुको कारणले प्रभावित क्षेत्र तथा पार्न सक्ने प्रभावहरुलाई मध्यनजर गरी भेरी नगरपालिकाले त्यसबाट अनुकूलन हुन तथा व्यवस्थापन गर्नका लागि विभिन्न उपायहरु तय गरेको छ। पहिचान गरिएका विभिन्न उपायहरुको प्रभावकारिता, खर्चको मितव्ययिता, सम्भाव्यता र लक्षित बर्गमुखी आदिलाई आधार बनाई आवश्यक अंक भार दिई गरीने विश्लेषण विधि मार्फत प्राथमिकीकरण गरी योजनामा राख्नुपर्ने कार्यक्रमहरुको छनौट गरिएको छ। पहिचान गरि कार्यढाँचामा समावेश भएका विभिन्न विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायू अनुकूलनका क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्नको लागि यस भेरी नगरपालिका, जाजरकोटको लागि प्रस्तावित वजेट २९,७६,००,०००/- अर्थात अक्षरमा जम्मा उनान्तीस करोड छयात्तर लाख नेपाली रुपैया मात्र रहेको छ।

भूकम्प प्रतिरोधी घरहरू निर्माण तथा प्रवलीकरण गर्नुपर्ने, स-साना अल्पीकरणका गतिविधिहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने, जनचेतना अभिवृद्धि गर्नुपर्ने, बहुप्रकोप व्यवस्थापन गर्न दक्ष जनशक्तिको विकास, भू-उपयोग नीतिको अबलम्बन गर्नुपर्ने, टोलहरूमा प्रकोप अनुसार सामग्रीहरू व्यवस्थापन गर्नुपर्ने, पूर्वतयारीका गतिविधि सञ्चालन गर्नुपर्ने, आकस्मिक केन्द्र सञ्चालन गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरू विपद् पूर्व, विपद्को समयमा र विपद् पश्चात गर्न सकिने कार्यहरू योजनामा समावेश गरिएको छ । विपद् पूर्वका क्रियाकलापहरूमा जनचेतना अभिवृद्धि, अल्पीकरण तथा पूर्वतयारीका लागि भौतिक संरचनाको निर्माण तथा सामग्रीहरूको व्यवस्थापन, मानविय श्रोत तथा संस्थागत विकास र जिविकोपार्जन सम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई पनि छलफल गरि यस उत्थानशील योजनामा समावेश गरिएको छ ।

यो कार्यठाँचा लाई अनुमोदन तथा वैधानिकता दिनका लागि यस भेरी नगरपालिकाको भेला वा परिषद्/कार्यपालिकामा छलफल गरी कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरिएको छ । अतः यस उत्थानशील कार्यठाँचाको सम्पूर्ण नेतृत्व भेरी नगरपालिकाले गर्नेछ । यस भेरी नगरपालिका अर्न्तगत स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील कार्यठाँचामा समेटिएका सवै घरधुरी तथा सरोकारवालाहरूको प्रत्यक्ष सहभागिता तथा स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिको अगुवाइमा उत्थानशील कार्यठाँचा कार्यान्वयनको अनुगमन अर्ध वार्षिक रुपमा गरीने छ । यस कार्यठाँचाको कार्यान्वयनका क्रममा भएका पाठ सिकाइ, अनुभव र चुनौती, सुधार गर्नुपर्ने विषयवस्तुलाई समावेश गरी सहज र प्रभावकारी बनाउनका लागि कार्यठाँचालाई आवश्यकता अनुसार अद्यावधिक गर्दै लगिने छ ।

विषयसूची

विषय	पेज नं.
कार्यकारी सारांश	२
मन्तव्य	११
परिच्छेद-१: परिचय	१२-१६
१.१ पृष्ठभूमि	१२
१.२ विद्यमान नीतिगत र कानूनी व्यवस्था	१४
१.३ कार्यढाँचाको उद्देश्य	१५
१.४ कार्यढाँचा तर्जुमा चरण	१६
परिच्छेद-२ : विपद् र जोखिमको बुझाइ	१७-७७
२.१ नगरपालिका/गाउँपालिकाको सामान्य विवरण	१७
२.१.१ भौगोलिक स्थिति अवस्था	१७
२.१.२ सामाजिक अवस्था	२६
२.२ प्रकोप, सम्मुखता, सङ्कटासन्नता, क्षमता र जोखिमको विश्लेषण	३१
२.२.१. प्रकोप विश्लेषण र लक्षित प्रकोप निर्धारण	३१
२.२.२ स्रोतको विश्लेषण	५२
२.२.३ सम्मुखता, सङ्कटासन्नता र क्षमताको विश्लेषण	६५
२.२.४. जोखिमको विश्लेषण	७४
परिच्छेद-३: विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना	७८-९८
३.१ सोच, लक्ष्य र रणनीति	७८
३.२ विपद् जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू	७८
३.२.१ प्राथमिकताका क्षेत्र १: विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम बुझाइ	७८
३.२.२ प्राथमिकताका क्षेत्र २: स्थानीय तहमा विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम शासकीय पद्धतिको सुदृढीकरण	८१
३.२.३ प्राथमिकताका क्षेत्र ३: उत्थानशीलता वृद्धिका लागि विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम न्यूनीकरणमा निजी तथा सार्वजनिक लगानी	८४
३.२.४ प्राथमिकताका क्षेत्र ४ : प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि विपद् पूर्वतयारीको सुदृढीकरण	८६
३.२.५ प्राथमिकताका क्षेत्र ५ : पुनर्लाभ, पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणमा अझ बलियो र राम्रो	९०
३.२.६ प्राथमिकताका क्षेत्र ६ : तालिम र क्षमता अभिवृद्धि	९२
३.२.७ प्राथमिकताका क्षेत्र ७ : बहुप्रकोप पूर्व सूचना प्रणाली	९४
३.२.८ प्राथमिकताका क्षेत्र ८ : विपद् जोखिम हस्तान्तरण र वित्तीय व्यवस्थापन	९५
परिच्छेद-४: बजेटको विनियोजन र विकास योजनामा मूलप्रवाहीकरण	९९-१०४
४.१ स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि लगानीको न्यूनतम लक्ष्य	१००
४.१.१ सरोकारवाला निकायसँग समन्वय	१००
४.१.२ स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन लगानी बजेट	१०२

४.२ आवधिक र वार्षिक विकास योजनामा मूलप्रवाहीकरणको योजना	१०२
४.२.१ विपद् व्यवस्थापन कोष	१०२
४.२.२ आवधिक/वार्षिक बजेटमा मूलप्रवाहीकरण	१०३
परिच्छेद-५: कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	१०४-१०५
५.१ कार्यान्वयन कार्ययोजना	१०४
५.२ अनुगमन र मूल्याङ्कन	१०४
५.३ समीक्षा र परिमार्जन	१०५
अनुसूचिहरु	१०६-१२३

संक्षिप्त रूप सूची

आ. व.	आर्थिक वर्ष
क्र. सं.	क्रम सङ्ख्या
गै. स. स	गैर-सरकारी संस्था
न. पा.	नगरपालिका
नं.	नम्बर

BIPAD	Building Information Platform Against Disaster
CBBS	Cement Bonded Brick and Stone
CBS	Central Bureau of Statistics
CCA	Climate Change Adaptation
CDRMP	Comprehensive Disaster Risk Management Programme
CGI	Corrugated Galvanized Iron
DDMC	District Disaster Management Committee
DIMS	Disaster Information Management System
DMF	Disaster Management Fund
DPRP	Disaster Preparedness and Response Plan
DRR	Disaster Risk Reduction
DRRM	Disaster Risk Reduction and Management
GEDSI	Gender Equality, Disability and Social Inclusion
INGO	International Non-Governmental Organization
LAPA	Local Adaptation Plans of Action
LDCRF	Local Disaster Climate Resilience Framework
LDCRP	Local Disaster Climate Resilience Plan
LDMC	Local Disaster Management Committee
LISA	Local Government Institutional Capacity Self-Assessment
MBBS	Mud Bonded Brick and Stone
MOFAGA	Ministry of Federal Affairs and General Administration (Nepal)
NDC	Nationally Determined Contribution
NDRRMA	National Disaster Risk Reduction and Management Authority
NGO	Non-Governmental Organization
PGA	Peak Ground Acceleration
PPE	Personal Protective Equipment
RCCP	Reinforced Cement Concrete with Pillar Structure
RRT	Rapid Response Team
RSLUP	Risk Sensitive Land Use Plan
SDG	Sustainable Development Goal
SFDRR	Sendai Framework for Disaster Risk Reduction
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats Analysis
UNDP	United Nations Development Programme
UNDRR	United Nations Office for Disaster Risk Reduction (formerly UNISDR)
UNISDR	United Nation International Strategy for Disaster Reduction

मन्तव्य

नेपाल विपद्को दृष्टिले अति जोखिमपूर्ण देशहरूमध्ये एक हो । विश्वका १ सय ९८ मुलुकमध्ये नेपाल भूकम्पका हिसाबले ११ औं, बाढी पहिरोको हिसाबले ३० औं स्थानमा र जलवायु परिवर्तनको हिसाबमा विश्वको चौथो जोखिमपूर्ण देशको रुपमा रहेको छ । साथै, प्राकृतिक विपद्को हिसाबले विश्वको उच्च जोखिमपूर्ण देशको रुपमा रहेको छ । नेपालमा विशेषगरी नियमित रुपमा हुने बाढी, पहिरो, हुरिबतास, आगलागी, चट्याङ, सडक दुर्घटना, असिना, हिमपहिरो, महामारीजस्ता मौसमी विपद्बाट हरेक वर्ष लगभग बीस हजारभन्दा बढी परिवारहरु प्रभावित हुने गरेका छन् ।

कर्णाली प्रदेश अन्तर्गत जाजरकोट जिल्लामा अवस्थित भेरी नगरपालिका भूकम्प, बाढी, पहिरो महामारी, सडक दुर्घटना, आगलागी, हावाहुरी, चट्याङ लगायतका प्रकोपको उच्च जोखिममा रहेको छ । हालै गएको भूकम्पले त भूत धेरै क्षति गरेको छ । विपद् व्यवस्थापनको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यका साथ यस नगरपालिकामा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, बडास्थरीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरू समेत गठन गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरणका प्रयासहरू भइरहेका छन् । नेपालको संविधानमा विपद् व्यवस्थापनलाई सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको साझा अधिकार तथा स्थानीय तहको एकल अधिकार क्षेत्रभित्र राखिएको छ । विपद् तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी व्यवस्थाहरूको कार्यान्वयन गर्न विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति, २०७५, राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन नीति २०७६, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, वातावरण संरक्षण ऐन २०७६, राष्ट्रिय अनुकूलन योजना (सन् २०२१-२०५०), विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना (सन् २०१८-२०३०), १६ औं आवधिक योजना (आ.व. २०८१/०८२- २०८५/०८६) विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा निर्देशिका २०७६, स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका, २०७४, स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना खाका २०७६, दोस्रो राष्ट्रिय निर्धारित योगदान सन् २०२० -Second Nationally Determined Contribution – NDC_ लगायतका कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था रहेका छन् । उल्लिखित विभिन्न कानून र कार्यविधिहरू कार्यान्वयन गर्न स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना (LDGRP), विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DPRP) र स्थानीय अनुकूलन कार्य योजना (LAPA) लगायत स्थानीय तहमा कार्यान्वयनमा रहेका छन् । एकै प्रकृतिका विभिन्न दस्तावेजका कारण स्रोतसाधनको खर्च बढ्नुका साथै कार्यान्वयनमा समेत द्विविधा उत्पन्न भएको छ । तसर्थ स्थानीय स्तरमा विपद् र जलवायु उत्थानशील योजनाको प्रभावकारी योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न एकीकृत स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा तर्जुमा दिग्दर्शन २०८१ अनुसार भेरी नगरपालिकाको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा २०८२ तयार गरिएको छ । यस योजनाको कार्यान्वयन, नगरपालिकाका सम्बन्धित शाखाहरूको अगुवाइमा ८ वटा क्लष्टरहरू निर्माण गरी विपद्का समयमा आवश्यकता अनुसार तत्काल परिचालन हुने गरी तयारी अवस्थामा राखिनेछ । साथै छिमेकी पालिकाहरू, जिल्लास्थित विषयगत कार्यालयहरू, प्रदेश सरकार, सङ्घीय सरकार, दातृ निकायहरू, अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूबाट सहयोग प्राप्त हुने अपेक्षा राखेको छ । यसका साथै यस नगरपालिकामा कार्यरत सबै साभेदार निकायलाई विकासका परियोजनाहरू सञ्चालन गर्दा विकासका विषयगत क्षेत्रमा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका विषयहरूलाई मूलप्रवाहीकरण गरिदिनुहुन आग्रह समेत गर्दछु ।

कार्यढाँचा निर्माणमा उल्लेख्य योगदान गर्नुहुने नगर उपप्रमुख, कार्यपालिका सदस्यहरू, वडाध्यक्ष लगायत सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारीहरू, सरोकारवाला सम्पूर्ण लाइ धन्यवाद दिन चाहन्छु । यस कार्यढाँचा तर्जुमाकालागी समन्वय र सहजीकरणको महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने विपद् व्यवस्थापन सम्पर्क व्यक्ति यज्ञनाथ गौतम लाइ हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । साथै आठ वटै क्लष्टरमा रहेर विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका काममा प्रतिवद्ध भई कार्यढाँचा निर्माणमा भूमिका खेल्ने सम्पूर्ण शाखाका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । यो कार्यढाँचा तयार गर्न सजहजीकरण गर्नुहुने परामर्शदाता डीजास्टर एण्ड ईफोर्ट नेपाल प्रा.ली. र आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्नुहुने ट्याण्डीक्याप ईण्टरनेसनल तथा पाँचतारा यूवा समाज संरक्षक मञ्च जाजरकोट लाई पनि विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

चन्द्रप्रकाश घर्ती

नगर प्रमुख तथा अध्यक्ष स्थानिय विपद् व्यावस्थापन समिति
भेरी नगरपालिका खलंगा, जाजरकोट

परिचय

१. पृष्ठभूमी

नेपाल बहुप्रकोपीय विपद्को उच्च जोखिममा रहेको छ। कमजोर भू-बनोट, भिरालो जमिन, उच्च जनघनत्व, गरिबी, अतिवृष्टि, अनावृष्टि जस्ता प्रतिकूल मौसम विद्यमान रहेकोमा जलवायु परिवर्तनको प्रभावले जोखिम बढाएको छ। हरितगृह ग्याँस उत्सर्जनमा नगण्य भूमिका भए तापनि नेपाल जलवायु परिवर्तनका प्रतिकूल असरहरूको उच्च जोखिम रहेका देशहरू मध्ये पर्दछ। तीव्र सहरीकरण तथा अव्यवस्थित बसोबास, प्राकृतिक स्रोतहरू माथिको बढ्दो चाप र सामाजिक-आर्थिक असमानताका कारणले उच्च सङ्कटासन्नताको अवस्था रहेको छ। जलवायु परिवर्तनका कारण कृषि, खाद्यान्न, जलस्रोत, जैविक विविधता, स्वास्थ्य, उर्जा, सिँचाई, पर्यटन, बसोबास तथा पूर्वाधारमा प्रतिकूल प्रभाव परेको छ। प्राकृतिक तथा गैर-प्राकृतिक प्रकोपको घटनाका कारण मानवीय क्षति तथा विस्थापन, आर्थिक क्षति, भौतिक पूर्वाधारको विनाश, मनोसामाजिक समस्या र जीविकोपार्जनमा समेत ठुलो असर हुने गरेको छ।

नेपालको संविधानमा विपद् व्यवस्थापनलाई सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको साभ्भा अधिकार तथा स्थानीय तहको एकल अधिकार क्षेत्रभित्र राखिएको छ। विपद् तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी व्यवस्थाहरूको कार्यान्वयन गर्न विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति, २०७५, राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन नीति २०७६, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, वातावरण संरक्षण ऐन २०७६, राष्ट्रिय अनुकूलन योजना (सन् २०२१-२०५०), विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना (सन् २०१८-२०३०), १६ औँ आवधिक योजना (आ.व. २०८१/०८२- २०८५/०८६) विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा निर्देशिका २०७६, स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका, २०७४, स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना खाका २०७६, दोस्रो राष्ट्रिय निर्धारित योगदान सन् २०२० (Second Nationally Determined Contribution – NDC) लगायतका कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था रहेका छन्। उल्लिखित विभिन्न कानून र कार्यविधिहरू कार्यान्वयन गर्न स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना (LDCRP), विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DPRP) र स्थानीय अनुकूलन कार्य योजना (LAPA) लगायत स्थानीय तहमा कार्यान्वयनमा रहेका छन्। एकै प्रकृतिका विभिन्न दस्तावेजका कारण स्रोतसाधनको खर्च बढ्नुका साथै कार्यान्वयनमा समेत द्विविधा उत्पन्न भएको छ। तसर्थ स्थानीय स्तरमा विपद् र जलवायु उत्थानशील योजनाको प्रभावकारी योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न एकीकृत स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचाको तर्जुमा गरिएको छ।

१.१ नगरपालिकाको परिचय

नेपाल सरकारले मिति २०७३/११/२७ मा गरेको राज्य पुनर्संरचना वमोजिम यस जाजरकोट जिल्लाका ७ वटा स्थानीय निकायहरू अर्न्तगत भेरी नगरपालिका एक हो जसको क्षेत्रफल २१९.७७ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलियर रहेको यस नगरपालिकाको पूर्वमा रुकुम जिल्ला पश्चिममा छेडागाड नगरपालिका उत्तरमा नलगाड नगरपालिका र कुशे गाँउपालिका छन भने दक्षिणमा सल्यान जिल्ला पर्दछ । यस नगरपालिका साविकका ४ वटा गाविसहरू खलङ्गा, जगतीपुर, भुर र पुन्मा समेटिएर बनेको छ र हाल १३ वटा वडाहरूमा प्रशासनीक रुपमा विभाजन गरिएको छ । जाजरकोट जिल्लाको सदरमुकाम खलंगा यसै नगरपालिकामा रहेको छ । जाजरकोट जिल्लाको सदरमुकामको विशेष ऐतिहासिक दरवारहरू र संघिय कार्यालयहरू यसै नगरपालिकामा छन् । यस भेरी नगरपालिका २८०३६'३०" देखि २८०४८'३०" उत्तरी अक्षांस र ८२००४'३०" देखि ८२०१७' पूर्वी देशान्तर मा समुन्द्रको सतहबाट ६२४ मि देखि २,६२० मिटरको उचाईमा रहेको छ । औसत तापक्रम न्यूनतम तापक्रम ०० से. देखि अधिकतम तापक्रम ३८० से. हुने गरेको छ ।

यस नगरपालिकामा ५६ वटा सामुदायिक वन र अन्य वन गरि यहाँको वनजंगलको क्षेत्रफल ५२.३२ प्रतिशत (११,४९९ हे.) वनले र भाडि वुट्यानले १०.३१ प्रतिशत (२२६६ हे.) रहेको छ । भू-उपयोग हेर्दा नगरपालिकामा खेतीयोग्य जमिन २२.०१ प्रतिशत (४८३८.४० हे.) हाल खन-जोत गरिएको जमिन १२.५४ प्रतिशत (२७५७.५६ हे.) रहेको छ भने ५२.३२ प्रतिशत (११,४९९ हे.) ओगटेको छ । यसैगरी विगत ३० वर्षको तथ्यांकलाई हेर्दा वार्षिक औसत रुपमा ११६५ मिलिमिटर पानी पर्ने गरेको पाइन्छ । मुख्य पेसा कृषि तथा पशुपालन, वैदेशिक रोजगार, जागिर, व्यापार आदि रहेको यस क्षेत्रका बासिन्दाहरूले मुख्य पेसाको रुपमा तरकारी खेती तथा पशुपालन व्यवसायलाई लिन सकिन्छ । ठूली भेरी, सानीभेरी दुवै मिलि भेरी नदि सहित सयौं खोलानाला भएर बग्ने यहाँ मुख्य गरी सुर्खेत जिल्लाको छिन्चुदेखि जाजरकोट खलङ्गा बजार सडक, खलङ्गादेखि डोल्पा जाने सडक, मध्यपहाडी लोकमार्ग, खलङ्गादेखि जुम्लाजाने सडक यहाँका प्रमुख बाटाहरू हुन् । यहाँका लगभग ३२ वटा सडक सञ्जाल जसको लम्वाई ३३७.५ कि.मि. रहेको छ । तर भौगोलीक वनावटका कारण सडक सञ्जालहरू वर्षभरी नै सञ्चालनमा रहन गाह्रो हुने गरेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार भेरी नगरपालिकामा बसोबास गर्दै रहेका अधिकांस घरधुरीमा पाइप उक्त धाराबाट खानेपानीको उपलब्धता रहेको छ भने ५,२११ परिवारलाई घर परिसर भित्रै पाइप धाराबाट खानेपानीको उपलब्धता छ र २,९७९ घरपरिवारलाई घर परिसर बाहिरको पाइप धाराबाट खानेपानीको व्यवस्था छ । सार्वजनिक शौचालयको रुपमा १९ वटा रहेको यस नगरपालिकाका अधिकांस घरमा शौचालय निर्माण गरि प्रयोगमा रहनुका साथै खुल्ला दिशा मुक्त क्षेत्र रहको भएतापनि ११७ घरधुरीमा शौचालयको व्यवस्था नभएको तथ्यांकले देखाउन्छ । यस भेरी नगरपालिकाका ४,१४१ घरधुरीले स्थानीय विद्युतवक्ती उज्यालोका लागि सुविधा उपभोग गरेका छन् भने ३,४०८ घरले सोलार वक्ती हाल आएर राष्ट्रिय लाईनबाट प्रसारित जल विद्युत सुविधा उपभोग बढ्दैगएको छ । त्यस्तै खाना पकाउनका लागि ७,२७७ घरधुरीमा दाउरा, १५५० घरधुरीमा एलपी ग्याँस, विद्युत १७, गुईठा १, गोबरग्याँस ७ घरधुरीमा ऊर्जाका स्रोतहरूको रुपमा प्रयोग गरीन्छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा ८,८७४ घरधुरीमा जम्मा

३७,८९२ जना बसोवास गर्ने गरेका छन् । जस्मा महिलाको संख्या १९,५१६ र पुरुषको संख्या १८,३७६ रहेको छ ।

नगरपालिकाको केही भू-भाग बेसी, केही शिवालिक र उच्च पहाडी क्षेत्र रहेको छ । भू-आकृतिमा भएको यस फरकअनुसार यस नगरपालिकालाई तीन क्षेत्रमा विभाजन गर्न सकिन्छ । यस क्षेत्रको जलवायु तल्लो भेगमा अर्थात भेरी नदीको बेशी भागमा उष्ण, पहाडि भागतिर समशितोष्ण किसिमको हावापानी पाइन्छ भने उच्च पहाडी क्षेत्रमा शितोष्ण हावापानी पाइन्छ । यस नगरपालिकाको नदी तटिय क्षेत्रहरुमो औसत अधिकतम तापक्रम ३८ डिग्री सेल्सीयस हुने गर्दछ भने आषाढ, श्रावण र भाद्र महिनामा सबैभन्दा बढी वर्षा हुन्छ । जि.वि.स.बाट प्रकाशित नगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण अनुसार वर्षा र तापक्रमको विवरण संक्षिप्तमा तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । भेरी नगरपालिकामा पहिरो, बाढी, भूकम्प, खडेरी, महामारी, जंगली जनावरको आतंक (वाँदर, मुसा, सर्पदंस), दुर्घटना, हुरीवतास, आगलागी, असिना, वालिनालीमा रोगकिरा, मिचाहा प्रजाती, चट्याङ्ग र भिरबाट खस्ने जस्ता विपद् हुने गरेको पाईएको छ ।

यस नगरपालिकाका विभिन्न वडाहरुमा मुख्य बालीका रूपमा आलु, धान, कोदो र मकै खेती गरीन्छ । छलफल तथा अन्तर्क्रियाबाट स्पष्ट रूपमा बालीमा जलवायु परिवर्तनको असर देखिन थालेको निष्कर्षमा पुग्न सकिन्छ । उदाहरणको लागि धान लगाउने समय पारम्परिक रूपमै चलिआए पनि हाल यसको पाक्ने समय तथा लगाउने समयमा निरन्तरता रहेको पाईदैन ।

१.२ विद्यमान नीतिगत र कानूनी व्यावस्था

विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यावस्थापनमा यस नगरपालिकाले विभिन्न योजना, ऐन, नियम, कार्यविधि तयार गरि नगर विपद व्यावस्थापन समितीले विभिन्न योजना, ऐन, नियम, कार्यविधि का अधिनमा रहि विपद व्यावस्थापनका लागि आवश्यक कार्यहरु गर्दै आइरहेकोछ । यस नगरपालिकामा स्थानीय तहको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका विद्यमान नीतिगत र कानूनी व्यावस्थाहरु अन्तर्गत स्वास्थ्य सरसफाई ऐन २०७४, वातावरण तथा प्राकृतिक श्रोत संरक्षण ऐन २०७६, स्थानिय वातावरण परिक्षण कार्यविधि २०७८, विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना २०८०, खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धमा व्यावस्था गर्न बनेको ऐन २०८०, स्थानिय आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र कार्यसञ्चालन बिधि २०८०, विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०८०, स्वास्थ्य तथा सरसफाई नीति २०७६, आपतकालिन बाल उद्धार कोष सञ्चालन कार्यविधि २०७७, एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालन तथा व्यावस्थापन कार्यविधि २०७६, नदी तथा अन्य सार्वजानिक क्षेत्रको सरसफाई कार्यविधि २०७६, भूमि व्वावस्थापन ऐन २०८०, खानी तथा खनिज पदार्थ संरक्षण ऐन २०८०, भवन निर्माण तथा नक्शापास निर्देशिका २०७९ रहेका छन ।

नगर विपद व्यावस्थापन समितीले विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना र विपद तथा जलवायु अनसकसलन योजना र विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको सट्टा विपद तथा जलवायु उत्थानशील

कार्यढाँचा तर्जुमागरि अगाडी बढनका लागि मार्ग प्रशीत गरेकोछ । उक्त मार्गदर्शनको प्रावधान अनुसार यो कार्यढाँचामा विपद तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम न्यूनीकरणमा बुझाई स्थानीय तहमा विपद तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम, शासकीय पद्धतीको सुदृढीकरण, उत्थानशीलता बृद्धीका लागि विपद तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम न्यूनीकरणमा निजी तथा सार्वजनिक लगानी प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि विपद पूर्वतयारीको सुदृढीकरण, पुर्नलाभ, पुनस्थापना र पुननिर्माणमा अभि बलियो र राम्रो तालिम र क्षमता अभिवृद्धी, बहुप्रकोप पुवसूचना प्रणाली र विपद जोखिम हस्तान्तरण र वितीय व्यावस्थापन सहित आवश्यक समग्र चरण र कार्यपद्धतीको प्रावधानहरु हुनुपर्ने कुरामा जोड दिईएकोछ ।

१.३ कार्यढाँचाको उद्देश्य

स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा को उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेको छ;

- क) प्रकोप सम्मुखता, सङ्कटासन्नता, क्षमता तथा जोखिम बुझ्ने,
- ख) विपद तथा जलवायु उत्थानशील गतिविधिहरूको आवधिक/वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटमा मुलपावाहीकरण गर्ने
- ग) विपद जोखिम न्यूनीकरण, पुवसूचना प्रणाली तथा पुननीर्माणका लागि सेण्डाई कार्यढाँचा (सन् २०१५-२०३०),दिगो विकास लक्ष (सन् २०१५-२०३०) र पेरिस संभौता (सन् २०१५) लाई भेरी नगरपालिकामा स्थानीयकरण गर्नु ।
- घ) स्थानीय विकास योजनामा विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तनको मुद्दालाई मूलप्रवाहीकरण गर्नका लागि भेरी नगरपालिकाको एक एकीकृत र समन्वयात्मक दस्तावेज तयार गर्नु ।
- ङ) स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना, स्थानीय विपद पुवर्तयारी तथा प्रतीकार्य योजना, र स्थानीय जलवायु अनुकूलन कार्य योजनालाई थप दायित्व सिजर्ना नहुने गरी भेरी नगरपालिकाको यो स्थानीय विपद जोखिम तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा मा समाहित गर्दै नीतिगत एकीकरण र कार्यगत सामञ्जस्यता कायम राख्नु ।
- च) स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा तर्जुमा दिग्दर्शन, २०८१ को कार्यान्वयनका लागि समावेशीताको सिद्धान्तलाई आत्मसात गर्दै विपद जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका लागि सञ्चालन गरिने योजना तथा कार्यक्रम हरूमा स्थानीय समुदाय र लिक्षत बर्गको सहभागितासुनिश्चत गर्नु ।
- छ) विपद तथा जलवायु उत्थानशीलता अभिवृद्धीका लागि नागरिक सहभागिता बढाउँदै उनिहरूको क्षमता विकास गरी उत्थानशील जनशक्ती, हरित अर्थतन्त्र र दीगो विकासको आधार तयार गर्नु ।
- ज) विपद तथा जलवायुका मामिलामा भेरी नगरपालिकामा उत्पन्न परिस्थितीलाई आफ्नो अनुकूलन क्षमता (Adaptability) का साथ सिकाईको (Learning) अभिवृद्धी गर्दै समयानुसारको लचिलोपन (Flexibility)

अपनाएर यहाँको धरातलीय यथातर्ता अनुरूप स्थानीयकरण (Localization) गर्दै विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता अभिवृद्धी गर्नु ।

१.४ कार्यढाँचा तर्जुमा चरण

विपद र जोखीमको बुझाई

२.१ भेरी नगरपालिकाको सामान्य विवरण

२.१.१ भौगोलिक स्थिति अवस्था

१. भू-आकृति र भौगोलिक अवस्था

यस नगरपालिकाको केही भू-भाग बेसी, केही शिवालिक र उच्च पहाडी क्षेत्र रहेको छ । भू-आकृतिमा भएको यस फरक अनुसार यस नगरपालिकालाई तीन क्षेत्रमा विभाजन गर्न सकिन्छ । यस क्षेत्रको जलवायु तल्लो भेगमा अर्थात भेरी नदीको बेशी भागमा उष्ण, पहाडि भागतिर समशितोष्ण किसिमको हावापानी पाइन्छ भने उच्च पहाडी क्षेत्रमा शितोष्ण हावापानी पाइन्छ । यस नगरपालिकाको नदी तटिय क्षेत्रहरुमो औसत अधिकतम तापक्रम ३८ डिग्री सेल्सीयस हुने गर्दछ भने आषाढ, श्रावण

र भाद्र महिनामा सबैभन्दा बढी वर्षा हुन्छ । यस नगरपालिका बाट प्रकाशित नगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण अनुसार वर्षा र तापक्रमको विवरण संक्षिप्तमा तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । भेरी नगरपालिकामा पहिरो, बाढी, भूकम्प, खडेरी, महामारी, जंगली जनावरको आतंक (वाँदर, मुसा, सर्पदंस), दुर्घटना, हुरीवतास, आगलागी, असिना, वालिनालीमा रोगकिरा, मिचाहा प्रजाती, चट्याङ्ग र भिरवाट खस्ने जस्ता विपद् हुने गरेको पाईएको छ ।

भू-उपयोग हेर्दा नगरपालिकामा खेतीयोग्य जमिन २२.०१ प्रतिशत (४८३८.४० हे.) हाल खन-जोत गरिएको जमिन १२.५४ प्रतिशत (२७५७.५६ हे.) रहेको छ भने ५२.३२ प्रतिशत (११,४९९ हे.) वनले र भाडि वुट्यानले १०.३१ प्रतिशत (२२६६ हे.) ओगटेको छ । खेतीयोग्य जमिनमध्ये अधिकांश जमिन मौसमी वर्षामा निर्भर रहेको छ । भेरी नगरपालिकामा जलाशय क्षेत्रले करिव १.०६ प्रतिशत (२३४ हे.) त्यस्तै अन्य (घाँस, बगर) क्षेत्रले करिव १.७६ प्रतिशत (३८६.७९ हे.) जग्गा ओगटेको पाइन्छ ।

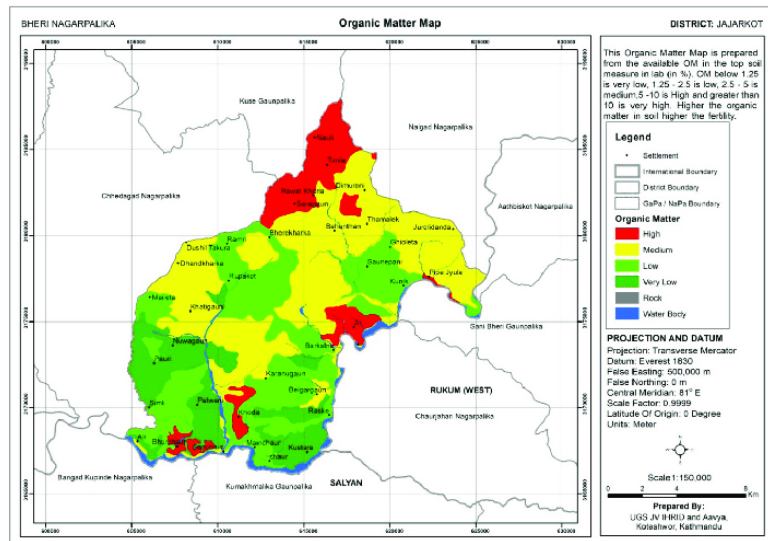

Figure 1 भौगर्भिक नक्शा

तालिका अ. २-१ भू-आकृति र भौगोलिक अवस्थाहरू

भौगोलिक दृष्टिकोणबाट हेर्दा यस भेरी नगरपालिका ६२४ मिटर देखि उच्चतममा २६२० मि. सम्म फैलिएको छ । उत्तर पूर्वी भू-आकृति सामान्यतया ठाडो धरातल र नगरपालिकाको केन्द्र देखि तल्लो क्षेत्र मा पुग्दा प्रायः समतल छ । चित्र २ ले भेरी नगरपालिकाको भौगर्भिक नक्सा देखाउँछ । यस नगरपालिकाको भूभाग बलौटे, कडा चट्टान तथा नदी वेशीहरुमा बलौटे दोमट र खेतीयोग्य माटो मिलेर बनेको छ ।

तालिका १ भू-आकृति र भौगोलिक अवस्थाहरू

भू-आकृति	भिरालोपना (%)	क्षेत्रफल (हे.)	%
समथर	०-८	५१२२।८३	२३।३१
तल्लो पहाडी	८-१५	१२१९५।०४	५५।४९
पहाडी	१५-४०	३६९८।७२	१६।८३
हिमाली	>४०	९६०।३९	४।३७
जम्मा		२१९७७	१००

श्रोत : Soil Health and Sustainable Land Resource Management Practices at Municipal Level: A Case from Bheri Nagarpalika (Municipality), Ja jorkot District, Nepal

क) परिचय

प्रदेश : कर्णाली

जिल्ला : जाजरकोट

वडा संख्या : १३

केन्द्र : वडा नं. ३ तथा साविक खलङ्गा गाविस

स्थापना : २०७३ साल फाल्गुण २७ गते

ख) भौगोलिक स्थिति

अक्षांस : २८°३६'३०" देखि २८°४८'३०" उत्तर

देशान्तर : ८२°०४'३०" देखि ८२°०९'७" पूर्व

क्षेत्रफल : २१९.७७ वर्ग कि.मि

उचाई : ६२४ मि देखि २,६२० मिटर

तापक्रम : न्यूनतम तापक्रम ०० से. देखि अधिकतम

तापक्रम ३८० से.

वर्षा : १,८६८.५ मि.मि सम्म

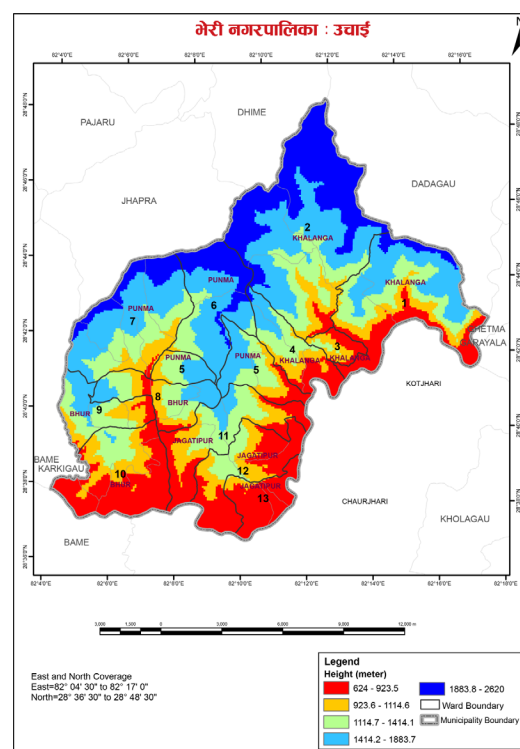

Figure 2 भू-उपयोग नक्सा साभार

ग) भौगोलिक सिमाना तथा अवस्था

पूर्व : रुकुम (पश्चिम) जिल्ला

पश्चिम : छेडागाड नगरपालिका

उत्तर : त्रिवेणी नलगाड नगरपालिका र कुशे गाउँपालिका

दक्षिण : सल्यान जिल्ला

१.२) जलवायूको अवस्था

समुन्द्रको सतह बाट ६२४ मि. देखि २६२० मि. सम्म उचाईको क्षेत्र, बेसी, केही शिवालिक र उच्च पहाडीका साथै भिराला पहाडहरूको सूर्य सम्मुखता तथा भञ्ज्याङ्ग, टारी, भिरालो, धरातलीय स्वरूपले बनेको यस नगरपालिकामा भौगोलिक विविधताले गर्दा हावापानी फरक फरक पाइन्छ। उष्ण देखि शितोष्ण सम्मको जलवायु रहेको छ र न्यूनतम तापक्रम ०० से. देखि अधिकतम तापक्रम ३८० से. सम्म पुग्ने गर्दछ। उच्च भूभागमा जाडो र ठण्डी हुन्छ भने बेशी भागमा न्यानो हुने गर्दछ। तथ्यांक हेर्दा न्यूनतम तापक्रम जनवरी र डिसेम्बरमा हुने गरेको छ भने अधिकतम तापक्रम अप्रिल मे महिनामा हुने गरेको साथै आषाढ, श्रावण र भाद्र महिनामा सबैभन्दा बढी वर्षा हुने गरेको छ। जलवायूजन्य प्रकोपहरू निम्त्याउनमा वर्षा, तापक्रम र वायूको गतिको ठुलो भूमिका रहेको हुन्छ। यस नगरपालिका नजिक रहेको चौरभारी टार, रुकुम स्थित जल तथा मौसम विज्ञान महाशाखाको मापन केन्द्रमा मापन गरिएको तापक्रम र वर्षाको विगत ३० वर्ष (सन १९८५ देखि २०१७ सम्म) को उपलब्ध तथ्याङ्कलाई यस कार्ययोजना तयारीको सिलसिलामा विश्लेषण गर्ने कोसिस गरिएको छ। यस नगरपालिकाबाट नजिकैको स्टेसन (चौरभारी टार, रुकुम) का तथ्याङ्क वमोजिम यस भेगमा मुख्य गरी जुलाई र अगष्टमा पानी पर्ने गरेको देखिन्छ भने जून देखि सेप्टेम्बरमा पर्ने पानीको मात्रा जम्मा वर्ष भरी पर्ने पानीको मात्राको ७०% जति हुने गरेको छ। यसैगरी विगत ३० वर्षको तथ्याङ्कलाई हेर्दा वार्षिक औसत रूपमा ११६५ मिलिमिटर पानी पर्ने गरेको पाइन्छ। सोही स्टेसन अनुसार यस क्षेत्रको वार्षिक औसत तापक्रम १५.०१ डिग्री देखि २८.६७ डिग्री सेन्टिग्रेड सम्म रहेको देखिन्छ। यसैगरी तापक्रम मे-जून मा वर्षभरीकै उच्च हुने गरेको छ।

१.३) प्राकृतिक स्रोत साधन, जस्तै जलसम्पदा, ताल, पोखरी, वन सम्पदा, खनिजपदार्थ आदि।

प्राकृतिक स्रोत साधनको दृष्टीले भेरी नगरपालिका सम्पन्न रूपमा रहेको छ। यस नगरपालिकाको अधिकांश मानव वस्ती रहेका टारी, पाखाहरूमा पत्रे चट्टानद्वारा निर्मित खस्रो खालको माटो पाइन्छ। यहाँको नदीवेंसी र आसपासको क्षेत्रमा मलिलो उब्जाउशील पाँगो भएका कारण सिंचाई सुविधाद्वारा मूलतः धान, गहुँ तथा तरकारीको खेती गर्ने गरिन्छ। खनिज अन्तर्गत फाईल्याइट, क्वार्जइट चुनढुंगा पाइन्छ भने कम उचाइका क्षेत्र तथा नदी वेंसी, टारहरूमा स्लेट तथा ढुंगा, बालुवा, गिट्टी आदि पाइन्छन्।

यहाँको कुल ५४ प्रतिशत वन तथा भाडी क्षेत्रमा राष्ट्रिय वन र सामुदायिक वनको रूपमा रहि आएको छ। सामुदायिक वन ५६ वटा रहेका छन्।

। जसको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्न यसै नगरपालिका भित्र डिभिजन वन कार्यालयका साथै भेरी र

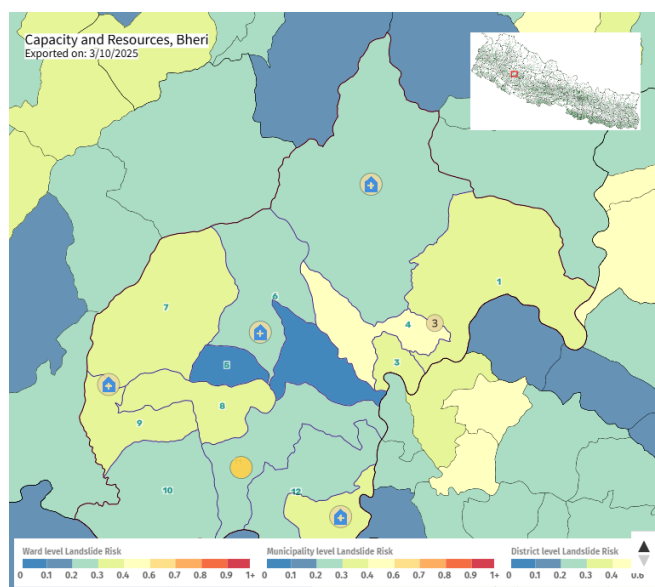

Figure 3 प्राकृतिक स्रोत साधन,

फुलबारीमा गरी २ ईलाका वन कार्यालयहरू सञ्चालित रहेका छन् । यस नगरपालिकामा साल, सिसौ, सिमल, जामुन, कदम, खयर, छतिवन, खमारी, बोटधंगरो, बकाईनो, इप्पील, टिक, वर, पीपल, आँप, डुम्री, कटहर, लिची, नरिवल, सुपारी, वयर, काँशीअमला, कैँदल, राजवृक्ष, अशोक, चेरी, समी, मसला, वडहर, अम्बा, केरा, कागती, भोगटे, सरिफा, दारिम, तित्री, फडिर, असारे, साज, सादन, कुम्भी, हल्लुडे, सिरीस, तारी, कुसुम, क्यामुना, दबदबे, टुनी, सान्दन, कर्मा, मालती, पाचपाते, सतिसाल, वनसुन्तला, कुम्भी, नेवारो, सपेटा जस्ता रुख प्रजातिहरू पाइन्छन् । यसै गरी हरो, वरो, बेल, अमला, निम, पलाँस, कुरिल्लो, पाषनभेद, पिपला, चानमडुवा, रुदिलो, तितेपाती, असुरो, चावो, गुर्जो, आँक, वलुभार, कुरीलो, घोडताप्रे, खिरो, हाडजोर, धुसुरे, भोगटे, पानी, अमला, अर्चल, गुजरगाँनो, दुवो, आइटीनभार, तुलसी, पारीजात, टोटलो, घुँकुमारी, बोभो, लहरेगुर्जा, चुत्रो, मजिठो, खोटो, टिमुर, दालचिनी, पावन, चिउरी, चिराईतो, वाकलपाते, सुतानी लहरो, हाडेलसुन, उन्नू, अपमार्ग, सयपत्री फूल, पाँचपाते, चरिअमिलो, मरहटे, वावरी सुइचोभार, कदम/संजिवन, हलेदो, टिङ्चुरभार, सिउँडी, चरचरेलहरो, बेल, अमला, मथेभार, अम्बा, सुनलहरो, चिप्ले वहरो, तरवारे, धोवी, सिमली, रुद्रघण्टी, आदि जस्ता जडिवुटिहरू पनि यहाँ पाइन्छन् ।

वन्यजन्तुहरूमा राते, घोरल, चितुवा, चित्तल, हरिण, खरायो, वाँदर, बँदेल, स्याल, वनमुसा, वन बिरालो, वाघ, गुना, ओत, मलस्याप्रो, भालु, दुम्सी आदी पाइन्छन् भने हरहरे, करेत, सिरिसे, धामन, हरेउ, ढोडिया, सुनगोहोरो, छेपारो, अजिँगर, भित्ती, सर्प, गड्यौला, जुका, अन्य किटपतङ्ग आदि रहेका छन् । कोइली, मैना, सुगा, ढुकुर, लुईँचे, गौथली, काग, भंगेरा, मयुर, हुटिट्याउँ, हुचिल, जुरेली, भद्रायो, चिल, बाज, कोटेरा, ठेउवा, बट्टाइ, चिबे, भ्याकुर, फिस्टो, रुपी, गिद्ध, धनेश, कालिज, लाटोकोसेरो, चमेरो, हाँस, परेवा, कुखुरा, तित्रा, धोबी चरो, हाडफोरुवा, कन्याडकुरुड, भद्राई, सारस आदि प्रजातिका पक्षिहरू पाइन्छन् । त्यस्तै यहाँका मानव बस्ती र खेतीयोग्य जमिन वरिपरि विभिन्न किसिमका डाले घाँसका बोटहरू पाइन्छन् । यस प्रकारको जंगलबाट मूलतः दैनिक प्रयोगमा आउने वन्य पैदावारहरू घाँस, दाउरा, काठ आदि उपलब्ध हुन्छन् । हाल वनमारा तथा अन्य मिचाहा प्रजातिका वनस्पतिहरू सबै वन तथा अन्य क्षेत्रमा फैलिएर मुख्य समस्याको रूपमा देखिएको छ ।

१.४) पेशा तथा रोजगारीको अवस्था:

यहाँ कृषि पेशा अङ्गाल्ने परिवारको संख्या उच्च रहेको छ । अन्य पेशा वैदेशिक रोजगार, जागिर, व्यापार आदि रहेको यस क्षेत्रका बासिन्दाहरूको प्रमुख खेतीबालिहरूमा धान, मकै, गहुँ, आलु, ताजा तरकारी, बदाम, केरा, सुन्तला खेती रहेका छन् त्यसै गरी दलहन बालि अर्न्तगत सिमी, आलस, सस्यौँ, भट्टमास, मास, तोरी छन् भने तरकारी बालि अर्न्तगत लहरे तरकारी, मुला, अदुवा, बेसार, प्याज, लसुन, खुर्सानी, वन्दा, काउली, रायो, केराउ, गोलभेडा, काँको, च्याउ रहेका छन् । मुख्य फलफुल: सुन्तला, कागती, अम्बा, आरु, केरा, आदि रहेका छन् । त्यस्तै मौरी पालन, भैसी, गोरु, गाई, बाखा, भेडा, कुखुरा, सुँगुर आदि पाल्ने गरेका छन् । विभिन्न ठाउँका किसानहरू व्यवसायीक खेतीपाती तथा पशुपालन तर्फ आकर्षित भएको देखिन्छ ।

१.५) मुख्य मुख्य नदीनालाहरू :

ठूली भेरी, सानीभेरी दुबै मिलि भेरी नदि, साड्टा खोला, दमदमे खोला, बुरङ्गे खोला, राडसीखोला, पैयापानीखोला, संसारेखोला, गराडसीखोला, किटेनीखोला, दौरावन्नेखोला, वेतेनीखोला, कोटखोला, पानीखोला, लामकानेखोला, छापाखोला, कैनखोली, कल्लेरीखोला, ज्यामुनेचौरखोला, दोदाजी वेतेनीखोला, दारखोला, रिसाडखोला, खारखोला, जोगेनीगारे, रोजेगारखोला, छरिखोला, खारेखोला, मुलखोला, भांगवारीखोला, जेवालेखोला, भेरीखोला, नयरवारीखोला, आलेवारीखोला, उदेखोला, धनानीखोला, गारेखोला, छहरीखोला, मूलखोला, काभ्रा खोला, कुन्ती खोला, भेरी, बरेला खोला, हिताना खोला, सजेरी खोला, काथा खोला, कुन्ती खोला, खर्के खोला, टापु खोला, तल्लो/माथिल्लो सिम्ला खोला, रिङ्गटो, सिमा, माले खोला, चाउरे खोला, ज्यामिरे, सुता मुल, लाजे खोला, आदि का साथै वर्षामा खहरेको रुपमा बहने अन्य खोलाहरु सयौंको संख्यामा छन् । यी खोलाहरु सबै सानो तथा ठुलो भेरी हुँदै भेरी नदिसँग मिसिन्छन् । यहाँ बेर पोखरी (खलङ्गा) र पोखरा ताल (भुर) प्रमुख रुपमा रहेका ताल पोखरी हुन् । यी खोलाहरुबाट यस नगरपालिका भित्र खानेपानीको व्यवस्था गर्नुका साथै सिंचाइ समेत गरिएको छ ।

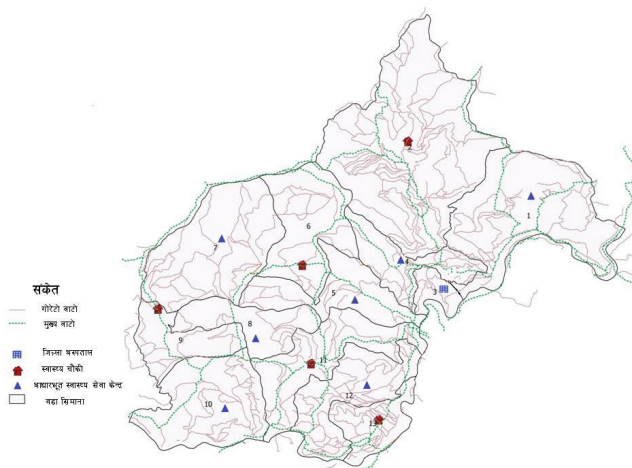

Figure 4 समूख्य नदीनालाहरु

१.६) यातायात तथा संचारको अवस्था

मुख्य गरी सुर्खेत जिल्लाको छिन्चुदेखि जाजरकोट खलङ्गा बजार सडक, खलङ्गादेखि डोल्पा जाने सडक, मध्यपहाडी लोकमार्ग, खलङ्गादेखि जुम्लाजाने सडक यहाँका प्रमुख बाटाहरु हुन् । यहाँका लगभग ३२ वटा सडक सञ्जाल जसको लम्वाई ३३७.५ कि.मि. रहेको छ । तर भौगोलीक वनावटका कारण सडक सञ्जालहरु वर्षभरी नै सञ्चालनमा रहन गाह्रो हुने गरेको छ । वर्षाका कारण अधिकांस सडकहरु वर्षायाममा बन्द रहने गर्दछन् । बसपार्कको लागि विभिन्न वडाहरुमा अस्थाई बसपार्कको रुपमा सानो क्षेत्रमा रहेका छन् भने सदरमुकाममा राम्रो रहेको छ । मुख्य सडक सञ्जालमा जौडिएको हुँदा यस नगरपालिकाका विभिन्न सडकहरुमा नियमित सवारीमा सार्वजनिक बस सेवा, जीप तथा अन्य

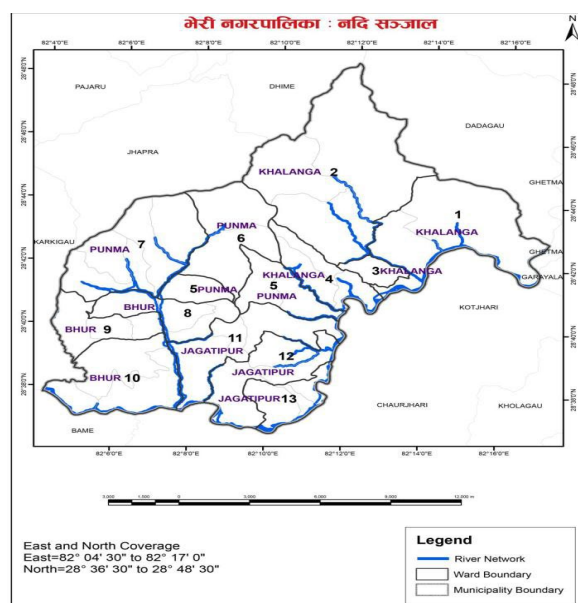

Figure 5 यातायात तथा संचारको अवस्था

मोटर, ट्रयाक्टर, ट्रक, मोटरसाईकल, ट्र्याम्पु आदि यातायातका साधनहरु सञ्चालनमा रहेका छन् । भेरी नगरपालिकाको भौगोलिक वनावटका कारण विभिन्न मोटरेवल तथा भोलुङ्गे पुलहरु निर्माण भएतापनि अझ अप्रयाप्त रहेका छन् । यस स्थानमा बसोवास गर्ने बासिन्दाहरुको हिडडुलमा सहजताका लागि २४ वटा पक्कि पुल पुलेसा भोलुङ्गे पुल १७ र ट्रस्ट पुल ४ वटा सञ्चालनमा रहेका छन् । संचारकोलागि नेपाल टेलिकम र एनसेलका मोबाइल, टेलिफोन लाईनहरु, अनलाईन मिडिया, युग आह्वान दैनिक, ठाकुरजी टाइम्स साप्ताहिक, खलङ्गा दर्पण साप्ताहिक पत्रिका, डिजिटल डट् कम, एफ.एम स्टेसनहरु खलङ्गा एफ.एम., हाम्रो पाइला एफ.एम., जाजरकोट एफ.एम. प्रसारण रहेको पाइन्छ र रेडियो नेपाल लगायत विभिन्न स्टेसनहरु काठमाडौँबाट नै सिधा हुने रेडियो, केवल टिभि तथा ईन्टरनेटका साधनहरुका साथै सरकारी स्तरमा हुलाक सेवा सबै वडामा रहेका छन् भने साभा कुरियर, बी.एन.सी कुरियर, कोर्टियर कुरियर, वर्ल्डवाइड कुरियर, सुपर काइनेटिक कुरियर, सहारा कुरियर, कन्ट्याक कुरियर पनि नगरपालिकामा संचालित छन् ।

१.७) खानेपानी तथा उर्जाको अवस्था:

खानेपानी तथा सरसफाई सेवाले नागरिकको समग्र स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार भै उत्पादनशील मानव संसाधनको विकास गर्न र सामाजिक रहन सहनमा अनुकूल सुधार गर्न योगदान पुग्दछ । खानेपानी तथा सरसफाईको अधिकार हाम्रो संविधानले मौलिक हककै रुपमा व्यवस्था गरेको छ । यहाँका अधिकांस मानिसहरुले धाराको पानी प्रयोग गर्दछन् । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार भेरी नगरपालिकामा बसोवास गर्दै रहेका अधिकांस घरधुरीमा पाइप उक्त धाराबाट खानेपानीको उपलब्धता रहेको छ भने ५,२११ परिवारलाई घर परिसर भित्रै पाइप धाराबाट खानेपानीको उपलब्धता छ र २,९७९ घरपरिवारलाई घर परिसर बाहिरको पाइप धाराबाट खानेपानीको व्यवस्था छ । सार्वजनिक शौचालयको रुपमा १९ वटा रहेको यस नगरपालिकाका अधिकांस घरमा शौचालय निर्माण गरि प्रयोगमा रहनुका साथै खुल्ला दिशा मुक्त क्षेत्र रहको भएतापनि ११७ घरधुरीमा शौचालयको व्यवस्था नभएको तथ्यांकले देखाउँछ । यस भेरी नगरपालिकाका ४,१४१ घरधुरीले स्थानीय विद्युतवक्ती उज्यालोका लागि सुविधा उपभोग गरेका छन् भने ३,४०८ घरले सोलार वक्ती हाल आएर राष्ट्रिय लाईनबाट प्रसारित जल विद्युत सुविधा उपभोग बढ्दैगएको छ । त्यस्तै खाना पकाउनका लागि ७,२७७ घरधुरीमा दाउरा, १५५० घरधुरीमा एलपी ग्याँस, विद्युत १७, गुईठा १, गोबरग्याँस ७ घरधुरीमा ऊर्जाका स्रोतहरुको रुपमा प्रयोग गरीन्छ ।

१.८) जलवायु परिवर्तनको अवस्था र त्यसको प्रभाव

जलवायु परिवर्तन मापन जिल्लागत रुपमा हेर्दा यस जिल्ला संवेदनशिलता ०.०१३६ (१९७१) बाट २०११ मा ०.०९३ मा पुगेको विभिन्न तथ्यांकले देखाउँछ ।

१.८.१ तापक्रम र वर्षाको तथ्यांकहरुको विश्लेषण

जलवायूजन्य प्रकोपहरू निम्त्याउनमा वर्षा, तापक्रम र नगरपालिका नजिक रहेको चौरभारी टार, रुकुम स्थित केन्द्रमा मापन गरिएको तापक्रम र वर्षाको विगत ३० तथ्याङ्कलाई यस योजना तयारीको सिलसिलामा विश्लेषण तथा जाजरकोट जिल्लामा रहेका २ वटा स्टेशनमा नजिकैको स्टेशन (चौरभारी टार, रुकुम) को स्टेशनलाई तापक्रम तथा वर्षाको तथ्याङ्क विश्लेषण

गरिएको छ। यस भेगमा मुख्य गरी जुलाई र अगष्टमा पानी पर्ने गरेको देखिन्छ भने जून

देखी सेप्टेम्बरमा पर्ने पानीको मात्रा जम्मा वर्षभरी पर्ने पानीको मात्राको ७०% जति हुने गरेको छ। यसैगरी तापक्रम मे-जून मा वर्षभरीकै उच्च हुने गरेको छ जसले गर्दा खडेरी, डढेलो जस्ता प्राकृतिक विपद्हरूको जोखिम बढाउने देखिन्छ। यस क्षेत्रको वार्षिक औसत तापक्रम १५.०१ डिग्री देखि २८.६७ डिग्री सेन्टिग्रेड सम्म रहेको देखिन्छ। यसैगरी विगत ३० वर्षाको तथ्याङ्कलाई हेर्दा वार्षिक औसत रूपमा ११६५ मिलिमिटर पानी पर्ने गरेको पाइन्छ।

१.८.२ तापक्रम

यस क्षेत्रको महिनाको अधिकतम तापक्रमको बृद्धिदर न्यूनतम तापक्रम बृद्धिदर भन्दा कम देखिन्छ। यसैगरी अधिकतमको विगतको १० वर्षमा देखिएको बृद्धिदर विगतको भन्दा तिब्र गतिमा बढेको देखिन्छ (उदाहरण: २०१३ मा २३.३६ डिग्री सेन्टिग्रेड देखिएको औषत अधिकतम तापक्रम २०१४ मा २७.६६ डिग्री सेन्टिग्रेड पुगेको देखिन्छ)। यसैगरी १९८८ सालमा वार्षिक न्यूनतम सबैभन्दा कम देखिन्छ, जुन वर्ष नोभेम्बर देखि मार्च सम्म मासिक औसत तापक्रम १० डिग्री सेन्टिग्रेड भन्दा कम मापन भएको थियो।

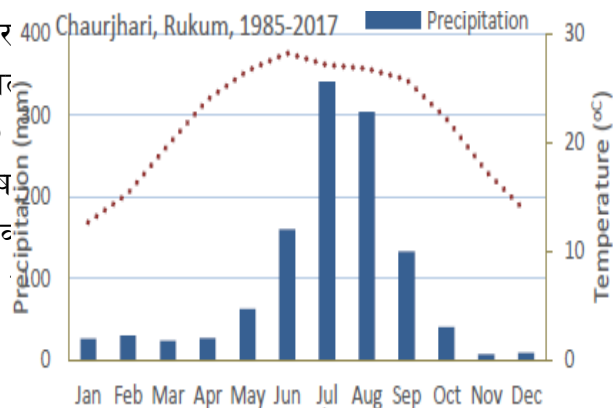

Figure 6 Temperature,

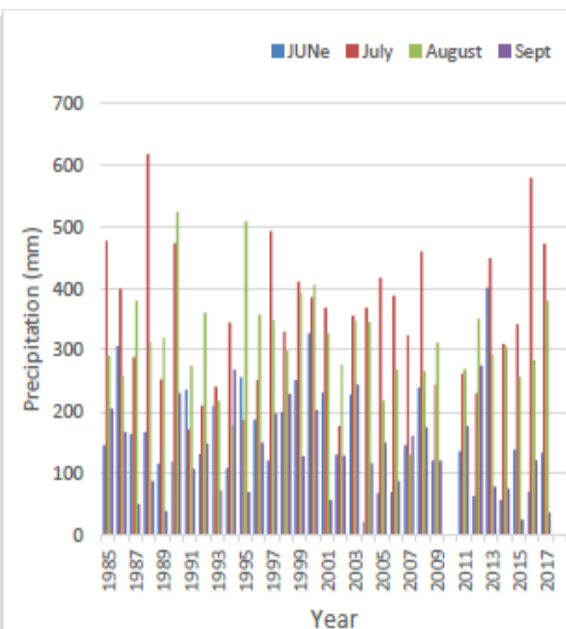

Figure 7 Temperature

१.८.३ वर्षा

जलवायूजन्य प्रकोपहरू निम्त्याउनमा वर्षाको पनि ठुलो भूमिका रहेको हुन्छ। यस भेरी नगरपालिका नजिक चौरभारी टारमा रहेको स्टेशन वमोजिम विगत ३० वर्षको वर्षाको विवरण सँगै ग्राफमा दिइएको छ र सो वर्षाको तथ्याङ्क विश्लेषण गर्दा सन् १९९३ देखि २०२३ सम्म अधिकतम वर्षा जुलाई मा हुने गर्थ्यो भने

कम अक्टुबरमा थियो । वर्षाको मात्रामा प्रष्ट उतार चढाव देखिनुको साथै समग्रमा पानीको मात्रा कम हुँदै गएको देखिन्छ । वडा तथा टोलस्तरमा भएका सचेतना अभिवृद्धी तथा योजना तर्जुमा कार्यक्रमहरुका सहभागिहरुले पनि खडेरीका दिनहरु बढ्दै गएको तथा तापक्रम बढेको कुरा समयरेखा मार्फत व्यक्त गरेकोले वैज्ञानिक तथा सहभागितामुलक दुवै विधिबाट विश्लेषण गर्दा पनि जलवायु परिवर्तन क्रमशः भैरहेको देखिएको छ । पनि ठुलो भूमिका रहेको हुन्छ । यस भेरी नगरपालिका नजिक चौरभारी टारमा रहेको स्टेसन वमोजिम विगत ३० वर्षको वर्षाको विवरण सँगै ग्राफमा दिइएको छ

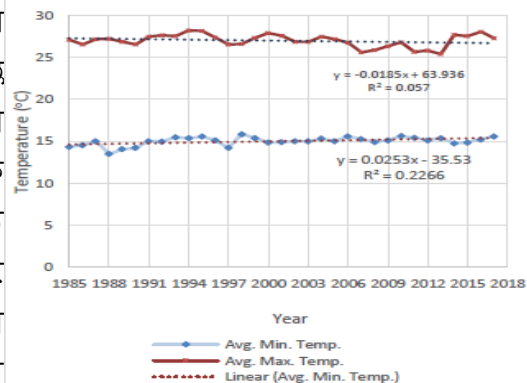

Figure 8 Rain

र सो वर्षातको तथ्याङ्क विश्लेषण गर्दा सन् १९९३ देखि २०२३ सम्म अधिकतम वर्षा जुलाई मा हुने गर्थ्यो भने कम अक्टुबरमा थियो । वर्षाको मात्रामा प्रष्ट उतार चढाव देखिनुको साथै समग्रमा पानीको मात्रा कम हुँदै गएको देखिन्छ । वडा तथा टोलस्तरमा भएका सचेतना अभिवृद्धी तथा योजना तर्जुमा कार्यक्रमहरुका सहभागिहरुले पनि खडेरीका दिनहरु बढ्दै गएको तथा तापक्रम बढेको कुरा समयरेखा मार्फत व्यक्त गरेकोले वैज्ञानिक तथा सहभागितामुलक दुवै विधिबाट विश्लेषण गर्दा पनि जलवायु परिवर्तन क्रमशः भैरहेको देखिएको छ ।

१.८.३ जोखिम तथा जीविकोपार्जनका स्रोतहरु माथिको प्रभाव विश्लेषण

वडाहरुमा तयार गरिएको विपद् व्यवस्थापन योजना अध्ययन तथा विश्लेषण वमोजिम फरक फरक प्रकोपहरुले जिविकोपार्जनका स्रोतहरुमाथि असर पुऱ्याएको देखिन्छ । खानेपानीका मुहानहरु सुक्ने कारण खानेपानीमा समस्या, पुराना कुलोकुलेसा, पोखरीहरु सुक्दै गएकोमा सिँचाइको असुविधा, अनियमित वर्षा, अत्यधिक वर्षा र खडेरीका कारण बाली समयमा लगाउन नपाउने, लगाएको बालीमा समेत असर पर्ने, मिचाहा प्रजातीले गर्दा खेतवारी नै पूर्ण रूपले बाँझो छोडनुपर्ने देखिन्छ । खेतीयोग्य जमिन बाँझो रहनु, उत्पादन घट्ने तथा पानीका मुहानहरु सुक्दै जानु तथा पहिरो, खेतीयोग्य जमिन बाँझो रहनु, उत्पादन घट्ने तथा पानीका मुहानहरु सुक्दै जानु तथा पहिरो, बाढी, चट्याङ, असिना, हावाहुरी तथा नयाँ नयाँ रोगको प्रकोपले विशेष गरी एकल महिला, दलित, फरक क्षमताका समुदाय, महिला, बालबालिका तथा विपन्न वर्गलाई बढी मात्रामा असर पारेको प्रस्टसँग देखिन्छ । आगलागी, खडेरी र वनमाराको प्रकोपका साथै सुख्खा क्षेत्र बढ्नाले वन विनाश तथा वन पैदावारको उपलब्धतामा ह्रास आएको कारणले वन पैदावार संकलन कार्यमा यी लक्षित वर्गलाई बढी मात्रामा असर परेको देखिन्छ । असिना र चट्याङले पनि भौतिक स्रोतमा केही मात्रामा असर पारेको देखिन्छ भने चट्याङले विशेष गरेर मानिस तथा पशुलाई बढी असर पारेको देखिन्छ । पहिरो, खडेरी, मिचाहा प्रजाती साथै रोगकिराले, पानीको स्रोत सुक्ने, प्रदुषित हुने, कृषि, पारिस्थितिकीय प्रणाली र पशुपालन व्यवसायमा धेरै ठुलो असर पारेको देखिन्छ । समग्र प्रकोप स्तरीकरण गर्दा भूकम्प, पहिरो, जंगलि जनावर आतंक, बाढी, आगलागी, चट्याङ, हावाहुरी, सडक दुर्घटना र असिनापानीले प्रभाव पार्ने प्रमुख प्रकोपहरु रहेका छन् । साथै प्रकोपको बढी असर कृषि तथा वनजंगलमा

क्रमशः पशुपालन, वन्यजन्तु, जमिन र खानेपानीमा परेको देखिन्छ । साथै जलवायू परिवर्तनको असर सबै वर्ग, क्षेत्र र समुदायमा एकै किसिमले पर्दैन । असर सँग जुध्न सक्ने अर्थात अनुकूलन क्षमता बढी हुनेमा यसको असर न्यून हुन जान्छ । तसर्थ यो योजना निर्माण गर्ने चरण देखि नै यस वर्गहरूको प्रतिनिधित्वमुलक समावेशीमा योजनाका क्रियाकलापमा उनीहरूलाई प्राथमिकता दिई उनीहरूको हैसियत सुधार हुने र जीविकोपार्जनमा टेवा पुग्ने खालको सचेतीकरण र प्रत्यक्ष लाभ हुने किसिमका कार्यक्रमहरू तयार गरिएको छ ।

२.१.२ सामाजिक अवस्था

२.१.२.१ जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा ८,८७४ घरधुरीमा जम्मा ३७,८९२ जना बसोवास गर्ने गरेका छन् । जस्मा महिलाको संख्या १९,५१६ र पुरुषको संख्या १८,३७६ रहेको छ । परिवारको औसत आकार ४.२७ र जन घनत्व रवर्ग किमि १७२.४१ रहेको छ जो समग्र कर्णाली प्रदेश र जिल्लाको भन्दा धेरै नै बढी हुन आउँछ । वडागत जनसंख्याको विवरण तालिका नं. २ मा राखिएको छ ।

तालिका नं. २ नेपालको जनसंख्याको छोटकरी विवरण

किसिम	जनगणना घरधुरी संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	लैंगिक अनुपात	परिवारको औसत आकार	जन घनत्व रवर्ग किमि	वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर %
नेपाल	६६६६९३७	२९,१९२,४८०	१४,२९१,३११	१४,९०१,१६९	९५।९१	४।३२	१९८	०।९३
कर्णाली प्रदेश	३६६०३७	१,६९४,८८९	८२८,३०७	८६६,५८२	९५।५८	४।५७	६१	०।७३
जाजरकोट जिल्ला	३७४६६	१८९३६०	९३७९५	९५५७०	९८।१४	५।०५	८५	०।९६
भेरी नगरपालिका	८,८७४	३७,८९२	१८,३७६	१९,५१६	९४।१५	४।२७	१७२।४१	०।८४

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

तालिका नं. ३ भेरी नगरपालिकाको वडागत जनसंख्याको छोटकरी विवरण

यस नगरपालिकाको साक्षरता दर ७५.१२ प्रतिशत रहेको छ अर्थात पढ्न र लेख्न दुवै जान्ने २५,३२७ जना जसमा १३,२१६ जना पुरुष र १२,१११ महिला, ११० जना पढ्न जान्ने (४६ जना पुरुष र ६४ जना महिला) र पढ्न र लेख्न दुवै नजान्ने ८,२५० जना (पु. २,९२२ र म. ५,३२८ जना) रहेका छन् । लैंगिक अनुपात ९४।१६, परिवारको औसत आकार ४।२७ र जनघनत्व १७२.७८ रहेकोछ ।

वडा नं.	परिवार संख्या	जम्मा	पुरुष	महिला	औषत परिवारको आकार	जनघनत्व	लैङ्गिक अनुपात
१	८५२	३७१२	१७८१	१९३१	४.३६	१२५.७९	९२.२३

२	११४३	४८४६	२४०९	२४३७	४.२४	१००.४८	९८.८५
३	७८१	२८१२	१४२९	१३८३	३.६०	८८९.८७	१०३.३३
४	८८१	३१५९	१५५५	१६०४	३.५९	३३३.५८	९६.९५
५	५५०	२२२७	१०४८	११७९	४.०५	१७७.७३	८८.८९
६	५८९	२८१३	१३५३	१४६०	४.७८	१६७.२४	९२.६७
७	७९३	३९६२	१९४५	२०१७	५.००	१६३.८५	९६.४३
८	५१२	२३५०	११०१	१२४९	४.५९	२४१.७७	८८.१५
९	४४३	२११६	१०२६	१०९०	४.७८	२३३.३०	९४.१३
१०	५२१	२१०९	१००९	११००	४.०५	११०.१९	९१.७३
११	७१९	३५४७	१७४९	१७९८	४.९३	२२५.३५	९७.२७
१२	६०१	२५२३	११७६	१३४७	४.२०	१७२.३४	८७.३१
१३	४८९	१७१६	७९५	९२१	३.५१	२२६.६८	८६.३२
जम्मा	८८७४	३७८९२	१८३७६	१९५१६	४.२७	१७२.७८	९४.१६

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

तालिका नं. ४ भेरी नगरपालिकाको उमेरअनुसारको जनसङ्ख्या छोटकरी विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा रहेका जम्मा ३७,८९२ जनसङ्ख्यामा ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूको संख्या ४,१७६ जना, ५ देखि वर्ष ५९ मुनिका ३०,९२० जना रहेको छ त्यसैगरी ६० वर्ष भन्दा माथिका नागरिकको संख्या २,७९६ जना रहेको छ ।

उमेर समुह	जम्मा	पुरुष	महिला
९५ माथि	१०	३	७
९०-९४	२८	८	२०
८५-८९	५१	३०	२१
८०-८४	१०४	४४	६०
७५-७९	२८०	११९	१६१
७०-७४	६०४	२५९	३४५
६५-६९	६७६	३४०	३३६
६०-६४	१०४३	५१८	५२५
५५-५९	११७९	५९७	५८२
५०-५४	१५७८	७८७	७९१
४५-४९	१६१८	७८८	८३०
४०-४४	१९०९	८८७	१०२२
३५-३९	२२०४	९९९	१२०५
३०-३४	२४३४	११२१	१३१३
२५-२९	३११९	१४६९	१६५०
२०-२४	३९५९	१७७०	२१८९
१५-१९	४२६३	२०३८	२२२५
०९-१४	४६०८	२३६२	२२४६
०५-०९	४०४९	२०५९	१९९०
००-०४	४१७६	२१७८	१९९८
जम्मा	३७८९२	१८३७६	१९५१६

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

तालिका नं. ५ भेरी नगरपालिकाको अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको वडा अनुसार जनसंख्याको विवरण

वडा नं.	जम्मा जनसंख्या	अपाङ्ग	सपाङ्ग	नखुलेको	अपाङ्ग दर
१	३७१२	१९९	३५११	२	५।३६
२	४८४६	२७१	४५७५	०	५।५९
३	२८१२	११७	२६९४	१	४।१६
४	३१५९	११८	३०४०	१	३।७४
५	२२२७	२०९	२०१७	१	९।३८
६	२८१३	७०	२७४३	०	२।४९
७	३९६२	३२९	३६३३	०	८।३३
८	२३५०	७०	२२७९	१	२।९८
९	२११६	१७२	१९४४	०	८।१३
१०	२१०९	१२४	१९८५	०	५।८८
११	३५४७	२७७	३२७०	०	७।८१
१२	२५२३	५७	२४६६	०	२।२६
१३	१७१६	३६	१६८०	०	२।१
जम्मा	३७८९२	२०४९	३५८३७	६	५।४१

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.१.२.१.१ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

नगरपालिका विपद व्यवस्थापन समितिले विपद प्रतिकार्यलाई समावेशी र प्रतिकार्यका लागी गरिने सम्पूर्ण क्रियाकलापहरूमा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई उच्च महत्व दिएर प्रतिकार्यको पुर्वतयारीका गतिविधी देखि नै समावेशी करणका लागी सबैको समान सहभागीता सुनिश्चित गरिनेछ । विशेष गरि संरक्षण विषयगत क्षेत्रलाई सशक्त र प्रभावकारी तुल्याईने छ, भने राहत वितरण तथा आवास व्यवस्थापनका कार्यहरु संचालन गर्दा महिला मैत्री तथा सामाजिक समावेशितालाई सुनिश्चितता गरिनेछ । विपदको समयमा, महिला, बालबालिका अपाङ्गता भएका नागरिक, गर्भवती तथा दुध खुवाउने महिलामा फरक प्रकारको प्रभाव पर्दछ र उनीहरु बढी जोखिममा पर्दछन् । त्यसैगरी सामाजिक रुपले बञ्चित अल्पसंख्यक, दलित, जनजाति, गरिब लोपोन्मुख, पटक पटक विपद्को मार खेप्न बाध्य समुदायका मानिसहरु पुन विपद्को जोखिममा रहन्छन् । यस्तो अवस्थाका मानिसहरुलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेर जोखिम न्युनिकरणका गतिविधिहरु सञ्चालन गरियो भने मात्र सही अर्थमा विपद् जोखिम न्युनिकरणको अवधारणाले मुर्तरुप लिन

सकछ, भन्ने अभिप्रायले विपद् जोखिम न्युनिकरणमा लैगिक तथा सामाजिक समावशीकरणको सवाल लाई जोड दिएको छ । जोखिम न्युनिकरणको अवधारणाले जुन समुदाय बढी संकटासन्न हुन्छ, त्यहीँबाट न्युनिकरणको थालनी गर्नुपर्दछ भन्ने कुरालाई जोड दिने गर्दछ । विपद् जोखिम न्युनिकरण र व्यवस्थापनका तीनवटै चरणहरूमा संकटासन्न समुदायको प्रत्यक्ष संलग्नता रह्यो भने मात्र जोखिम न्युनिकरणलाई प्रभावकारी रूपले कार्यान्वयन गर्न सकिन्छ । सामाजिक रूपले बञ्चित अल्पसंख्यक, दलित, जनजाति, गरिब लोपोन्मुख, पटक पटक विपद्को मार खेप्न बाध्य समुदायका मानिसहरूको क्षमता विकास गरी पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र पुनर्लाभको चरणहरूमा उनीहरूलाई क्रियाशील गराएर लैजानका लागि पछिल्लो समयमा यो अवधारणा विपद् जोखिम न्युनिकरणको क्षेत्रमा स्थापित भएको छ । महिला र पुरुषका आवश्यकता र क्षमता फरक फरक हुन्छन् । तसर्थ त्यस्ता आवश्यकता तथा क्षमतालाई पहिचान गरि सम्बोधन गर्ने तथा अवसर उपलब्ध गराउनु पर्ने धारणा राख्दछ ।

तालिका नं. ६ भेरी नगरपालिकाको अपाङ्गताको प्रकारका आधारमा जनसंख्याको छोटकरी विवरण

भेरी नगरपालिकामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू २०४९ जना रहेका छन । जसमध्ये पुरुष ११०७ र महिला ९४२ रहेका छन । सबैभन्दा बढी शारिरिक अपाङ्ग १०१८ र सबैभन्दा कम अनुवंशीय रक्तश्राव (हेमोफिलिया) र अटिजम का ५/५ जना रहेका छन । अपाङ्गताको प्रकार अनुसारको विवरण देहायबमोजिम रहेको छ ।

अपाङ्गताको प्रकारका		जनसंख्या			उमेर समुह (वर्ष)			
		महिला	पुरुष	जम्मा	०देखि ४	५ देखि १९	२० देखि ५९	६०देखि माथि
शारिरिक		४०९	६०९	१०१८	४४	२५५	५५४	१६५
दृष्टि सम्बन्धी	दृष्टिविहीनता	४२	४५	८७	१७	२९	२५	१६
	न्यून दृष्टियुक्त	१३१	१४५	२७६	४	४१	१२७	१०४
सुनाइ सम्बन्धी	बहिरा	८३	८०	१६३	३	३३	७२	५५
	सुस्तश्रवण	८७	७३	१६०	५	३३	८८	३४
श्रवण दृष्टिविहीन अपाङ्गता		१६	११	२७	२	१०	१०	५
स्वर र बोलाइ सम्बन्धीटघ		६३	४०	१०३	१	२६	५३	२३
मानसिक वा मनोसामाजिक		२६	१७	४३	०	१६	२६	१
बौद्धिक		११	१२	२३	४	८	९	२
अनुवंशीय रक्तश्राव (हेमोफिलिया) सम्बन्धी		५	०	५	१	२	१	१
अटिज्म सम्बन्धी अपाङ्गता		४	१	५	१	२	१	१
बहुअपाङ्गता		६५	७४	१३९	१०	२५	५७	३७
जम्मा		९४२	११०७	२०४९	९२	४८०	१०२३	४४४

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

तालिका नं. ७ भेरी नगरपालिकाको जातीय जनसंख्याको छोटकरी विवरण

यस क्षेत्रमा क्षेत्री, विश्वकर्मा कामी, ठकुरी, मगर, ब्राह्मण, नेवार, दमाई, परियार, मिजार, सन्यासी दशनामी, वादी, आदि बसोवास गर्ने यस नगरपालिकाको मुख्य चाडपर्वहरूमा बडादशैं, तिहार, रामनवमी चैते दशैं, महाशिवरात्री, हरितालिका, श्रीपञ्चमी, श्रीकृष्ण जन्माष्टमी, विवाह पञ्चमी, छठ, होली, साउने-माघे सक्रान्ति, मातातीर्थ औंसी, अक्षय तृतीया, हरिशयनी-हरिबोधनी एकादशी, नागपञ्चमी, रक्षाबन्धन (जनैपूर्णिमा), कुशे औंसी, बालाचतुर्दशी, कोजाग्रत पूर्णिमा, श्री स्वस्थानी पूर्णिमा, नयाँ वर्ष, सोह्रश्राद्ध, कूल-थानी पूजा, कर्कट संक्रान्ति, संकट पूजा, बुद्धजयन्ती, विभिन्न ल्होसार पर्वहरू, क्रिशमस डे, गौरा, आदि रहेका छन् । साथै हिन्दु धर्म मान्नेहरूको बाहुल्यता रहे पनि बौद्ध, क्रिश्चियन, ईस्लाम, प्रकृति धर्मावलम्बीहरू पनि यहाँ रहेका छन् । आफ्नो जातीय परम्परा र संस्कृतिलाई अनुसरण गर्दै आएका यहाँका अधिकांस मानिसहरू नेपाली भाषाको प्रयोग गर्दछन् साथै खस, मगर भाषामा, नेपालभाषा, भाषाहरू प्रचलित छन् ।

जात	जम्मा %	पुरुष %	महिला %
क्षेत्री	३१।५	३१।७	३१।४
विश्वकर्मा	२८।१	२७।६	२८।६
ठकुरी	१६।३	१६।२	१६।३
मगर	१३।२	१३।४	१३
ब्राह्मण (पहाडी)	३।९	४	३।८
परियार	२।६	२।६	२।६
सन्यासी र मशनामी	१।४	१।४	१।५
मिजार	०।७	०।७	०।६
नेवार	०।५	०।५	०।५
वादी	०।४	०।५	०।४

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.१.२.२ भवन

तालिका नं. ६ ले भेरी नगरपालिका को वडा स्तरका भवनहरूको तथ्याङ्क देखाउँछ । स्थानीय तहको १३ वडामा माटोको जोडाइमा ढुङ्गा/ईटा प्रयोग भएका भवनहरू तुलनात्मक रूपमा बढी छ ।

तालिका नं. ८ भेरी नगरपालिकाको वडा स्तरको घरको संरचनाको प्रकार अनुसार घरधुरी सङ्ख्या

वडा	MBBS	CBBS	RCCP	WP	Oth
१	८५२	७७५	३३	३७	७
२	११४३	११३१	९	३	०
३	७८१	५४३	११८	११८	०
४	८८१	६४०	९३	१४६	२
५	५५०	५४६	१	३	०
६	५८९	५८१	८	०	०
७	७९३	७८०	१३	०	०
८	५१२	५१२	०	०	०

९	४४३	४४०	३	०	०
१०	५२१	४६५	३५	१८	२
११	७१९	७०५	१३	०	१
१२	६०१	५९१	९	१	०
१३	४८९	४२८	३९	२१	१
जम्मा	३५८१८	९६९	५०५	१३३	२८

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

द्रष्टव्य: MBBS: माटोको बाँधिएको ईँटा/ढुङ्गा, CBBS: सिमेन्ट जोडाइ इँटा/ढुङ्गा, RCCP: पिलर सहितको RCC, WP: काठको पिलर यतजस् नखुलिएका।

तालिका नं. ९ भेरी नगरपालिकाको वडा स्तरको विद्युत स्रोत प्रकार अनुसार घरधुरी सङ्ख्या

यस नगरपालिकामा जम्मा ८८७४ घरधुरीमध्ये ५,१४१ घरधुरीले विद्युत, ३,४०८ घरधुरीले सोलार, ५६ घरधुरीले मट्टीतेल, २ घरधुरीले वायो ग्यास र २६७ घरधुरीले अन्य स्रोत प्रयोग गरिरहेकाछन् । जसमध्ये वडा नं. ६ मा विद्युत प्रयोग गर्ने ४५ घरधुरी रहेकाछन् जुन पालिकाको सबै वडाभन्दा थोरै भरधुरी हो ।

वडा	जम्मा	विद्युत	सोलार	मट्टीतेल	वायो ग्यास	अन्य
१	८५२	६३९	१०५	४	०	१०४
२	११४३	६३४	४४४	४	०	६१
३	७८१	६९७	७९	३	०	२
४	८८१	८४९	२०	०	०	१२
५	५५०	९०	४२८	२१	०	११
६	५८९	४५	५३३	८	०	३
७	७९३	१०१	६७३	३	०	१६
८	५१२	२१०	२९७	१	१	३
९	४४३	१६१	२६१	४	१	१६
१०	५२१	३१४	१९७	४	०	६
११	७१९	४४४	२५५	१	०	१९
१२	६०१	४९६	९१	३	०	११
१३	४८९	४६१	२५	०	०	३
जम्मा	८८७४	५१४१	३४०८	५६	२	२६७

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

तालिका नं. १० भेरी नगरपालिकाको वडा स्तरको खानेपानीको स्रोत प्रकार अनुसार घरधुरी सङ्ख्या

यस नगरपालिकाको जम्मा ८८७४ घरधुरीमध्ये धारा भित्री परिसर मा भएका घरधुरी धारा ५,२११, बाहिरी परिसर मा भएका घरधुरी २,९७९, ईनार/ह्याण्डपम्प मा भएका घरधुरी ०, ढाकेको कुवा मा भएका घरधुरी ३९ नढाकेको कुवा मा भएका घरधुरी १३७, थोपा पानी मा भएका घरधुरी ३४९, नदी खोला मा भएका घरधुरी १२८ जार बोत्तल मा भएका घरधुरी २० र अन्य ११ घरधुरीले खानेपानीको स्रोतको प्रयोग गरिरहेकाछन् ।

वडा	जम्मा	धारा भित्री परिसर	धारा बाहिरी परिसर	ईनार/ ट्याण्डपम्प	ढाकेको कुवा	नढाकेको कुवा	थोपा पानी	नदी खोला	जार बोत्तल	अन्य
१	८५२	५५६	२०७	०	२०	३७	२१	११	०	०
२	११४३	६६६	३९६	०	०	३७	१९	२५	०	०
३	७८१	५७५	१६७	०	१	२०	१७	०	१	०
४	८८१	७०५	१५३	०	०	६	१६	०	०	१
५	५५०	३०७	२००	०	१	४	३८	०	०	०
६	५८९	२१८	३६९	०	०	०	०	२	०	०
७	७९३	७३५	४१	०	०	१	१६	०	०	०
८	५१२	४१७	५४	०	०	१३	१७	११	०	०
९	४४३	३२४	९०	०	०	०	२९	०	०	०
१०	५२१	२७१	१८२	०	४	१४	०	४२	०	८
११	७१९	२७४	३९३	०	१	५	२३	३	१९	१
१२	६०१	१५०	२५१	०	१२	०	१५३	३४	०	१
१३	४८९	१३	४७६	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	८८७४	५२११	२९७९	०	३९	१३७	३४९	१२८	२०	११

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२ प्रकोप, सम्मुखता, सङ्गटासन्नता, क्षमता र जोखिमको विश्लेषण

२.२.१ प्रकोप विश्लेषण र लक्षित प्रकोप निर्धारण

क प्रकोप विश्लेषण

समग्र यस भेरी नगरपालिकाको विपद् जोखिम तथा जलवायू परिवर्तन विश्लेषण गर्नका लागि वडा स्तरमा गएर सूचना संकलन कार्य गरिएको जसमा आवश्यकता वमोजिम निम्न औजारहरुको प्रयोग गरिएको थियो र सोही अनुरूप आएका तथ्यांकहरु नेपाल सरकार र विभिन्न विश्वसनिय अनुसन्धानबाट प्राप्त विधिहरुद्वारा विश्लेषण गरिएको छ ।

- पालिकामा निर्माण गरिएको स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजनाको विश्लेषण गरिएको
- प्रकोपहरुको जानाकारी, पहिचान, स्तरीकरण तथा विश्लेषण भएको
- विगतका वर्षहरुमा भएको विपद्को आधारमा विश्लेषण,
- विभिन्न स्थानीय स्तरमा रहेका जोखिम तथा समस्या बारे विश्लेषण,
- विभिन्न वडाहरुको सामाजिक, आर्थिक तथा शैक्षिक अवस्थाबारे विश्लेषण,
- विभिन्न प्रकोप पात्रो, मौसमी पात्रो, बाली वनस्पती पात्रो, व्यवसाय पात्रोहरुको बारे विश्लेषण,
- विभिन्न वडाहरुको स्थानीय ज्ञान, सीप, क्षमता र प्रविधिकोबारे विश्लेषण,
- विभिन्न स्थानीय स्तरमा कार्यरत संघ-सस्थाको अनुकूलन तथा विपद् व्यवस्थापनका लागि प्राप्त हुने क्षमताको विश्लेषण,

तालिका नं. ११ भेरी नगरपालिकाको ऐतिहासिक प्रकोपका घटनाहरूको सूचना (भौगोलिक)

क्र. सं.	ऐतिहासिक घटना	मिति	भौगोलिक स्थान	क्षेत्रफल	अधिकतम तिब्रता	आवृत्ती मात्रा	अवधि	उत्पत्तिको स्रोत
१	भुकम्प	वि. सं. २०८० कार्तिक १७ गते	सबै स्थान	२१९.७७ वर्ग कि.मि.	६.४ रेक्टर	१ पटक	केही सेकेण्ड	जमिन
		वि. सं. २०८० कार्तिक १७-२३ गते सम्म	सबै स्थान	२१९.७७ वर्ग कि.मि.	पराकम्पन १ देखि ४.५	१३ पटक	केही सेकेण्ड	जमिन
		वि. सं. २०७२ वैशाख १२ गते	सबै स्थान	२१९.७७ वर्ग कि.मि.	७.८ रेक्टर	१० पटक	५० सेकेण्ड	जमिन
		वि. सं. २०५२ कार्तिक ४ गते	सबै स्थान	२१९.७७ वर्ग कि.मि.				जमिन
		वि. सं. २०५१ साल असोज महिनामा	सबै स्थान	२१९.७७ वर्ग कि.मि.				जमिन
		वि. सं. २०४५ भदौ ५	सबै स्थान	२१९.७७ वर्ग कि.मि.				जमिन
२	पहिरो	वि. सं. २०७७ साल साउन	पिपे					
		वि. सं. २०६५ सालमा निरन्तर	सिमलचौर तातोपानी वडा नं. २					
		वि. सं. २०६६ साल साउन २६	बोहोरा टोल वडा नं. ४					
		वि. सं. २०७६ साल साउन	भगवती टोल साउनेपानी माथि					
		२०६३ असार	बाहुन बारा					
		वि. सं. २०५३ साल भदौ	इवर पान्लाटा वडा नं. ५					
		वि. सं. २०४९ साल श्रावण	गंगटिया लेकटोल सन्द्रासैन वडा नं. ६					

		वि.स. २०६४ साल	गंगटिया धोतीगाढा					
		वि.सं. २०६९	वडा नं ८, च्यामे धारा					
		देखि २०८० साल	भुप्रा खोला वडा नं ९ भरीको विभिन्न ठाउँमा					
३	भल/वाढी	देखि हाल सम्म	वडा नं १ (साविकको ८,९) भेरी नदीको बाढी					
		देखि हाल सम्म	वडा नं १ होलु खोला					
		वि. सं. २०४५ साल भदौ	दार खोला					
४	आगलागि	वर्षेनी	वडा भरि					
		वि. सं. २०७५ साल भदौ	थाप्लेचौर सिलिण्डर लिफ्ट भएर आगलागी भएको					
		वि. सं. २०७८ चैत्र	इउरी टोल					
		वि. सं. २०७७ भदौ	शान्ति चौतरा					
		वि.स. २०७४ वैशाख	भगवति सामुदायिक वन					
		वि.स. २०६५ वैशाख	बाहुनबारा					
		वि. सं. २०५५ साल, वैशाख	रुपाकोट					
		वि. सं. २०७७ साल, जेठ ५ गते	खातिगाउँ टोल					
		वि. सं. २०८० साल, वैशाख २८ गते	रुपाकोट टोल					
		वि.सं. २०७४ भाद्र	वडा नं. १३, कुस्तरा					

		२०५२	चापाटा					
		मिति २०५० साल पुस १५ गते	पल्सेनी टोलमा					
		मिति २०५५ साल	पोखरा टोल					
५	सडक दुर्घटना	वि.सं. २०७६ साल	रावतगाउँ					
		वि. सं. २०७० साल वैशाख	तातोपानी बाहुनथाना हुदै जुम्ला सडक मार्ग जोड्ने					
		वि.सं २०७४	बोहोरा टोल					
		वि.सं २०७२ मंसिर	बोहोरा टोल, भूल्के					
		वि.सं २०६८ असार	खहरे खोला					
		वि.सं २०७९ फागुण	खहरे खोला					
		वि.स. २०७९ साउन महिना	रानागाउँ टोल					
		वि.स. २०६६ असोज महिना	शान्ति चौतरा					
		वि.स. २०८० साउन महिना	गैरीखाली					
		व.सं. २०७६ साल माघ १७ गते	वडा नं १३, राक्स्य					
		वि.सं. २०७९ बैसाख १६ गते	वडा नं १३, हितानगाउँ (जिप दुर्घटना)					
		वि.सं. २०७९ साल माघ १२ गते	वडा नं १३, वराहाचौर					
६	बहुला कुकुरले टोकेको	वार्षिक	वडा नं २ सबै ठाउँ					

७	भिर र रुखबाट खस्ने	वार्षिक	वडा नं २ को सबै ठाउँमा					
		वि.स. २०५१ कार्तिक	छिप्रेना पारीगाँऊ भिरबाट लडेको					
		वि.स. २०६१ पौष	सालटाकुरा काभ्रीमा रुखबाट लडेको					
		वि.स. २०६५ चैत्र	सालटाकुरा काभ्रीमा रुखबाट लडेको					
		वि.स. २०६६ साल जेष्ठ	सालटाकुरा काभ्रीमा रुखबाट लडेको					
		वि.स. २०६४	छिप्रेना डाबटोल भिरबाट लडेका					
		वि.स. २०७० साल असोज	भिर रुखबाट लडेको					
		व.स. २०७१ साल कार्तिक	भिर दुङ्गेखानीमा लडेको					
		वि.स. २०७२ साल मंसिर	भिर दुङ्गेखानीमा लडेको					
		वि.स. २०७७ साल जेष्ठ	इवर शाहीटोल बड्डी खोला मुहानमा लडेका					
८	हावाहुरी	वि. सं. २०७७ साल चैत्र वैशाख	विजय प्रा.वि (स्याला)					
		वि.स. २०६३ चैत्र	मूलपानी					
		वि.स. २०६६ साउन	वडा नं. ५ को सबै ठाउँ					
		वि.स. २०४८ साल	इवरको चिसापानी					
		वि.स. २०५७ साउन	वडा नं. ६ को सबै ठाउँ					
		वि. सं. २०७६ साल, वैशाख	पुन्मा					

		वि. सं. २०७६ साल, जेठ	दोकान					
		मिति २०७७ साल	वडा नं ९ भर					
		मिति २०७४ देखि २०७५	वडा भरी					
		वि.सं. २०७९ चैत्र	वडा नं. १३, रोकाय टोल					
९	कोरोना महामारी	वि. सं. २०७८ साल	सबै वडामा					
		वि. सं. २०७७ साल, जेठ	सबै वडामा					
		मिति २०७६	सबै वडामा					
१०	खडेरी	वि. सं. २०७६	बोहोरा, मूलपानी, इउरी, फूलबारी र भेरी वडा नं ४ का सबै टोलहरुमा					
		वि. सं. २०७१	छिप्रेना डाड्रे खोलामूहान					
११	जंगली जनवार आतंक	१२ महिना हरेका वर्ष	वडा नं ४ का सबै बस्तीमा					
१२	चट्याड	वि.स. २०७६	भिर माझगाड					
		वि. सं. २०७८ साल असोज १६	भिर सालघारी					
		वि.स. २०५५ साल	भेरे मालिका					
		वि.सं. २०७४	वडा नं. ८, गिमा					
		२०६० साल श्रावण ७ गते	पोखरा भुर					
१३	हैजा र	वि. सं. २०५२ साल, चैत्र	वडा भरि					

	भाडा पखाला महामारी	मिति २०७६ देखि	बाँसकोट नाउली वडा नं ९ भरी					
		२०६४ साल साउन ३० गते	वडा १० भरी					
		वि.सं. २०५४	वडा नं. ८ का सबै टोलमा					
		वि.सं. २०६६	वडा नं. ८ का सबै टोलमा					
१४	बाली नालीमा किरा	मिति २०७७ देखि ८० साल सम्ममा	वडा भर					
१५	विद्युत बाट क्षति	मिति २०७७ देखि २०८०	रावत टोल					
		वि.सं. २०७५	खोप टोल					
१६	लम्पी स्किम	२०७९ चैत्र २३ देखि २०८० जेष्ठ ३० हाल सम्म	भेरी न.पा. ११					

तालिका नं. १२ भेरी नगरपालिकाको ऐतिहासिक प्रकोपका घटनाहरू (सामाजिक आर्थिक)

विपद	वर्ष र महिना	स्थान	विषगत क्षेत्र र उपक्षेत्र					प्रभावित परिवार	सूचनाको प्रमाणीकरणको बिधि
			आर्थिक क्षती	सामाजिक क्षती	भौतिक क्षती	मानवीय क्षती	प्राकृतिक क्षती		
भुकम्प	वि. सं. २०८० कार्तिक १७ गते	सबै स्थान वडा नं. १ र ३ मासवैभन्दा बढी क्षती	करोडौको क्षती, पशुपक्ष क्षति ७९५ वटा ।	विद्यालय भवन ११९ भत्केका, स्वास्थ्य सुविधा ५	विद्यालय भवन ११४, स्वास्थ्य सुविधा ५ भत्केका । निजि घर पूर्ण क्षती-३७९२ र आंशिक क्षति-४५८१	४६ जनाको मृत्यू ४६८ जना घाइते	सयौ रोपनी जमिन भत्केको, ९९ वटा खानेपानीको मुहान र ५९५६ शौचालयहरूको क्षती	८८७४	समुदाय र भेरी नगरपालिका संग छलफल
	वि. सं. २०७२ वैशाख १२ गते	सबै स्थान						३५०	

	वि. सं. २०५२ कार्तिक ४ गते	सबै स्थान						१००	
	वि. सं. २०५१ साल असोज महिनामा	सबै स्थान	३ लाखको क्षती					११	
	वि. सं. २०४५ भदौ ५	सबै स्थान	४ लाखको क्षती					१२५	
पहिरो	वि. सं. २०७७ साल साउन	पिपे				३ जना को मृत्यू			
	वि. सं. २०६५ सालमा निरन्तर	सिमलचौर तातोपानी वडा नं. २	४९ लाखको क्षती	सडक र सिंचाई कुलो भत्कीएको	२ घर भत्कीएका		१० रोपनी जमिन, ८ रोपनी जंगल नष्ट		
	वि. सं. २०७४	ठाटी बाघखोर वडा नं. ३	४५ लाखको क्षती		३ घर भत्कीएका		५ रोपनी जमिन		
	वि. सं. २०६६ साल साउन २६	बोहोरा टोल वडा नं. ४	१५ लाखको क्षती	२ गोरु, १ भैसी, ५ बाख्रा	१ घर पूर्ण क्षति		१० रोपनी जमिन		
	वि. सं. २०७६ साल साउन २०६३ असार	भगवती टोल साउनेपानी माथि बाहुन बारा	१५ लाखको क्षती		१ घर पूर्ण क्षति		३ रोपनी जमिन		
	वि. सं. २०५३ साल भदौ	इवर पान्लाटा वडा नं. ५	६० लाखको क्षती				९० रोपनी जमिन		
	वि. सं. २०४९ साल श्रावण	गंगटिया लेकटोल सन्द्रासैन वडा नं. ६			केही गोठमा क्षती		५ रोपनी जमिन		
	वि.स.२०६४ साल	गंगटिया धोतीगाढा	२८ लाखको क्षती		४ घर जोखिममा		२०० रोपनी जमिन		
	वि. सं. २०३५ साल, साउन	दोकान टोल वडा नं. ७	१४ लाखको क्षती		६० घर क्षती		३०० रोपनी जमिन		
	वि. सं. २०७७ साल, साउन	दोकान टोल	१५ लाखको क्षती		३ घट्ट क्षती		६ रोपनी जमिन		
	वि.सं. २०६९	वडा नं ८, च्यामे धारा	४० लाखको क्षती		६० घर विस्थापीत		१० रोपनी जमिन		

	देखि २०८० साल	भुप्रा खोला वडा नं ९ भरीको विभिन्न ठाउँमा	६ लाखको क्षती		९ घर क्षती		४० रोपनी जमिन		
	वि.सं. २०७० साउन	वडा नं. १३, पातीहाल्ना	५५ लाखको क्षती		१०० मिटर खानेपानीको पाइप क्षति		२७ रोपनी जमिन		
भल/वाढी	वि. सं. २०६५ देखि हाल सम्म	वडा नं १ (साविकको ८,९) भेरी नदीको बाढी	२७ करोड ४८ लाख बराबरको खेती			१८ जना मृत्यू	करिब ३२ हेक्टर र ६२ रोपनी खेत नष्ट		
	वि. सं. २०६५ देखि हाल सम्म	वडा नं १ होलु खोला	६० लाखको क्षती			१० जना मृत्यू	१० रोपनी खेत नष्ट		
	वि. सं. २०४५ साल भदौ	दार खोला	१७ लाखको क्षती	सिंचाइको कुलो क्षति	४ घट्ट		२० रोपनी खेत नष्ट		
	वि.सं. २०६२	वडा नं ८, भुइपुल्ल	१५ लाखको क्षती		३ वटा घट्टहरु बगाएक		१२ रोपनी खेत नष्ट		
	२०३८	धाइरा	५ हजारको क्षती	६ वटा चौपाय गाबगाएका					
	२०७९	वडा नं. १२	५० लाख बराबरको क्षति		२५ घरहरु बगायको				
आगलागि	वर्षेनी	वडा भरि	५ लाख बराबरको क्षति हुने गरेको		बनमा क्षती	१ जना मृत्यू			
	वि. सं. २०७५ साल भदौ	थाप्लेचौर सिलिण्डर लिक भएर आगलागी भएको	८० लाख बराबरको क्षति			४ जना घाइते			
	वि. सं. २०७८ चैत्र	इउरी टोल	२ करोड क्षती				३ हेक्टर जंगल जलेर नष्ट भएका		
	वि. सं. २०७७ भदौ	शान्ति चौतरा	६० लाख क्षती	८ चौपाय क्षती		२ जनाको मृत्यू			

	वि.स. २०७४ वैशाख	भगवति सामुदायिक वन				२ महिला घाईते	२० रोपनी जलेर नष्ट		
	वि.स. २०६५ वैशाख	बाहुनबारा	४० लाख बराबरको क्षति			२ जना घाईते			
	वि. सं. २०५५ साल, वैशाख	रुपाकोट	२ लाख बराबरको क्षति	चौपाया ढ जलेका					
	वि. सं. २०७७ साल, जेठ ५ गते	खातिगाउँ टोल		१००० मी. सिंचाइ पाइप, चौपाया १६ जलेका			७० हेक्टर जंगल जलेर नष्ट		
	वि. सं. २०८० साल, वैशाख २८ गते	रुपाकोट टोल	४० लाख बराबरको क्षति			१ जनाको मृत्यू	२ हेक्टर जंगल जलेर नष्ट		
	वि.सं. २०७४ भाद्र	वडा नं. १३, कुस्तरा				१ जनाको मृत्यू			
	२०५२	चापाटा	३० हजार क्षती	२ वटा भैसी मरेको					
	मिति २०५० साल पुस १५ गते	पल्सेनी टोलमा	५० हजारको क्षती			१ जनाको मृत्यू			
	मिति २०५५ साल	पोखरा टोल	६० हजारको क्षती			१ जनाको मृत्यू			
सडक दुर्घटना	वि.सं. २०७६ साल	रावतगाउँ				१ जनाको मृत्य			
	वि. सं. २०७० साल वैशाख	तातोपानी बाहुनथाना हुदै				२ जनाको मृत्य			

		जुम्ला सडक मार्ग जोड्ने							
	वि.सं २०७४	बोहोरा टोल	३ करोडको क्षति			५५ जना मृत्यू, ७ जना घाइते			
	वि.सं २०७२ मंसिर	बोहोरा टोल, भूल्के	३० लाख क्षती			१ जनाको मृत्य			
	वि.सं २०६८ असार	खहरे खोला	३५ लाख क्षती						
	वि.सं २०७९ फागुण	खहरे खोला	३५ लाख क्षती			१ जनाको मृत्य			
	वि.स. २०७९ साउन	रानागाउँ टोल				३ जना घाइते			
	वि.स. २०६६ असोज	शान्ति चौतरा				१ जनाको मृत्य			
	वि.स. २०८० साउन	गैरीखाली	३ लाख क्षती			१ जना घाइते			
	२०७८ साल वैशाख २० गते	विराले टोलमा				१ जनाको मृत्य			
	२०७७ साल	सालीबिसाउना टोल (मध्य पहाडी रोड)				१ जनाको मृत्य			
	व.सं. २०७६ साल माघ १७ गते	वडा नं १३, राक्स्य				४ जना घाइते			
	वि.सं. २०७९ बैसाख १६ गते	वडा नं १३, हितानगाउँ (जिप दुर्घटना)				१ जनाको मृत्य			
	वि.सं. २०७९ साल माघ १२ गते	वडा नं १३, वराहाचौर	१ करोड बराबरको क्षति			६ जनाको घटना स्थलमा मृत्यु साथै १८ जना घाइत			
बहुला कुरुरले टोकेको	वार्षिक	वडा नं २ सबै ठाउँ			करिब १५० जना मानिसलाई टोकेको गाईबस्तु	१ जनाको मृत्यु			

					करिब २०० जति टोकेका				
भिर र रुखबाट खस्ने	वार्षिक	वडा नं २ को सबै ठाउँमा				१ जना घाईते			
	वि.स. २०५१ कार्तिक	छिप्रेना पारीगाँऊ भिरबाट लडेको				२ जनाको मृत्यू			
	वि.स. २०६१ पौष	सालटाकुरा काभ्रीमा रुखबाट लडेको				१ जनाको मृत्यू			
	वि.स. २०६५ चैत्र	सालटाकुरा काभ्रीमा रुखबाट लडेको				१ जनाको मृत्यू			
	वि.स. २०६६ साल जेष्ठ	सालटाकुरा काभ्रीमा रुखबाट लडेको				१ जनाको मृत्यू			
	वि.स. २०६४	छिप्रेना डावटोल भिरबाट लडेका				१ जनाको मृत्यू			
	वि.स. २०७० साल असोज	भिर रुखबाट लडेको				१ जनाको मृत्यू			
	व.स. २०७१ साल कार्तिक	भिर ढुङ्गेखानीमा लडेको				१ जनाको मृत्यू			
	वि.स. २०७२ साल मंसिर	भिर ढुङ्गेखानीमा लडेको				१ जनाको मृत्यू			
	वि.स. २०७७ साल जेष्ठ	इवर शाहीटोल बड्डी खोला मुहानमा लडेका				१ जनाको मृत्यू			
हावाहुरी	वि. सं. २०७७ साल चैत्र वैशाख	विजय प्रा.वि (स्याला)	१ लाख ५० हजार बराबरको क्षति						
	वि.स. २०६३ चैत्र	मूलपानी	३० लाख बराबरको क्षति						
	वि.स. २०६६ साउन	वडा नं. ५ को सबै ठाउँ	३५ लाख बराबरको क्षति						
	वि.स. २०४८ साल	इवरको चिसापानी				१ जनाको मृत्यू			
	वि.स. २०५७ साउन	वडा नं. ६ को सबै ठाउँ							

	वि. सं. २०७६ साल, वैशाख	पुन्मा							
	वि. सं. २०७६ साल, जेठ	दोकान	७ लाख जती क्षती						
	मिति २०७७ साल	वडा नं ९ भर	२ लाख ५० हजारको क्षती						
	मिति २०७४ देखि २०७५	वडा भरी	२ लाख ५० हजारको क्षती						
	वि.सं. २०७९ चैत्र	वडा नं. १३, रोकाय टोल				२ जना घाईते			
कोरोना महामारी	वि. सं. २०७८ साल	सबै वडामा	रोडौको क्षती			६ जनाको मृत्यू			
	वि. सं. २०७७ साल, जेठ	सबै वडामा	करोडौको क्षती			३ जनाको मृत्यू			
	मिति २०७६	सबै वडामा	करोडौको क्षती			१ जनाको मृत्यू			
खडेरी	वि. सं. २०७६	बोहोरा, मूलपानी, इउरी, फूलबारी र भेरी वडा नं ४ का सबै टोलहरुमा						३०० घरधुरी प्रभावित	
	वि. सं. २०७१	छिप्रेना डाड्रे खोलामूहान						२२ घरधुरी प्रभावित	
जंगली जनवार आतंक	१२ महिना हरेका वर्ष	वडा नं ४ का सबै बस्तीमा							
चट्याड	वि.स. २०७६	भिर माभुगाउ		१ भैसी भरेको		१ जना घाईते			
	वि. सं. २०७८ साल असोज १६	भिर सालघारी	४ लाख क्षती	१२ चौपाय मरेका	१ घरमा क्षती				

	वि.स. २०५५ साल	भेरे मालिका				२ जनको मृत्यू			
	वि.सं. २०७४	वडा नं. ८, गिमा			सोलार प्यानल र ३ वटा मोबाइल क्षती	७ जना घाईते			
	२०६० साल श्रावण ७ गते	पोखरा भुर		३ चौपाय मरेका		३ जनाको मृत्यू, २ जना घाईते			
हैजा र भाडा पखाला महामारी	वि. सं. २०५२ साल, चैत्र	वडा भरि				१३ जनाको मृत्यू			
	वि.सं. २०५४	वडा नं. ८ का सबै टोलमा				१० जनाको मृत्यू			
	मिति २०७६ देखि	बाँसकोट नाउली वडा नं ९ भरी				१२ जनाको मृत्यू			
	२०६४ साल साउन ३० गते	वडा १० भरी				१ जनाको मृत्यू			
	वि.सं. २०५० साल	वडा नं. १३, वडा भिन्न				१० जनाको मृत्यू			
	वि.सं. २०७७	वडा नं. १३, सबै वडामा	७ लाख क्षती			५२ जना संक्रमित			
बाली नालीमा किरा	मिति २०७७ देखि ८० साल सम्ममा	वडा भर	५० लाख बराबरको क्षति						
बिद्युत बाट क्षति	मिति २०७७ देखि २०८०	रावत टोल				१ जनाको मृत्यू			
	वि.सं. २०७५	खोप टोल	७ लाखको क्षती			१ जना घाईते			
लम्पी स्क्रम	२०७९ चैत्र २३ देखि २०८० जेष्ठ ३० हाल सम्म	भेरी न.पा. ११	२.७५ लाख खर्च	४१ वटा चौपाय मरेको					

तालिका नं. १३ भेरी नगरपालिकाको प्रकोप पात्रो

प्रकोप र महिना	३० वर्ष	बैसाख	ज्येष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्वीन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फल्गुण	चैत्र
पहीरो	पहिले												
	अहिले												
बाढी	पहिले												
	अहिले												
जंगली जनवार आतंक	पहिले												
	अहिले												
सडक दुर्घटना	पहिले												
	अहिले												
आगलागी	पहिले												
	अहिले												
महामारी	पहिले												
	अहिले												
चट्याड	पहिले												
	अहिले												
असिना	पहिले												
	अहिले												
हावाहुरी	पहिले												
	अहिले												
खडेरी	पहिले												
	अहिले												
रोग किरा ततथा मिचाहा प्रजाती	पहिले												
	अहिले												

तालिका नं. १४ भेरी नगरपालिकाको मौसम पात्रो

मौसम	३० बर्ष	बैसाख	ज्येष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्वीन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फल्गुण	चैत्र
मनुसन् वर्षा	पहिले												
	अहिले												
हिउदे वर्षा	पहिले												
	अहिले												
गर्मी	पहिले												
	अहिले												
जाडो	पहिले												
	अहिले												
तुषारो	पहिले												
	अहिले												

तालिका नं. १५ भेरी नगरपालिकाको बाली तथा वनस्पती पात्रो

प्रकोप र महिना	३० बर्ष	बैसाख	ज्येष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्वीन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फल्गुण	चैत्र
धान रोप्ने	पहिले												
	अहिले												
धान भित्राउने	पहिले												
	अहिले												
मकै लगाउने	पहिले												
	अहिले												
मकै भित्राउने	पहिले												
	अहिले												
आलु लगाउने	पहिले												

	अहिले												
आलु भित्राउने	पहिले												
	अहिले												
वनस्पती काफल	पहिले												
	अहिले												

तालिका नं. १६ भेरी नगरपालिकाको व्यावसाय पात्रो

व्यवसाय र महिना	३० वर्ष पहिले र अहिले	बै	जे	अ	श्रा	भ	अ	का	मं	पौ	मा	फा	चै
वैदेशिक रोजगार	पहिले												
	अहिले												
पशुपालन बाखा, भैसी	पहिले												
	अहिले												
कृषी (तरकारी खेती)	पहिले												
	अहिले												
होटेल	पहिले												
	अहिले												

तालिका नं. १७ भेरी नगरपालिकाको विपदको कारण र असर विश्लेषण

विपदको कारण र असर विश्लेषणको लागि समस्या वृक्ष विधिको माध्यमबाट कारण र असर छुट्याउन लगाइएको थियो । यस विश्लेषणमा विभिन्न समस्याहरु जस्तै विपद् र विपद्का सवाल, मानव स्वास्थ्य, खानेपानी, सरसफाइ तथा महामारी, जिविकोपार्जन तथा खाद्य सुरक्षा (उत्पादनमा घटबढ) आदिको बारेको कारण र असर उल्लेख गरिएको छ । सबै वडाबाट आएको सूचनालाई आधार मानेर विपदको कारण र असर विश्लेषण गरिएको छ, जुन यसप्रकार रहेको छ ।

क्र.स	समस्या	३० वर्ष अगाडिको अवस्था	हाल महसुस गरिएको अवस्था	कारण	कारक तत्व	सम्भावित समाधानका उपाय
१	विपद् र विपद्का सवाल	विगतमा सामान्य पहिरो आउथ्यो । बस्तीहरु खोलाको किनारबाट टाढा रहेका थिए तसर्थ बाढीको जोखिम कम थियो । सडक दुर्घटनाहरु कमी थियो । सबै वारिखेत जग्गाहरु आवादी थिए । बसाइ सराई न्यून थियो ।	पहिरो, सडक दुर्घटना, जंगली जनावरको आतङ्क, हावाहुरी, चट्याङ्ग, असिना, आगलागि जस्ता बहुप्रकोपहरु हुने गरेको छ । बाढी पहिरो, धेरै जान थालेको छ । अव्यवस्थित सडक निर्माणका कारण पहिरो भन बढेको छ । मानव स्वास्थ्यमा वातावरण प्रदूषणका साथै रसायनयुक्त खानेकुरा तथा सामाग्रीका कारण असर परेको छ । कृषि प्रणालीमा धेरै असर गर्ने गरेको । जलवायु परिवर्तनका असरहरु देखिन थालेका छन् ।	मोटर बाटोको व्यवस्था भए पश्चात ढल निकास गरिएको ठाउँ मुनी जंगलहरु भएता पनि जमिन भिरालो तथा कमजोर धरातल, अव्यवस्थित विकास, जलवायु परिवर्तन असुरक्षित संरचना, अव्यवस्थित सडक निर्माण	दिगो विकासका अवधारणा नअपनाउनु, भू वनोटको अवस्था विश्लेषण नगरिकन भौतिक संरचना निर्माण गर्नु । ज्ञान, शिप तथा प्रविधिमा पहुँच नहुनु, विपद्को कुनै पनि पूर्वतयारी नअपनाइएको ।	भू उपयोग रणनीतिका साथ भवन आचार संहिता पूर्ण रुपमा अवलम्बन गर्ने । विपद् व्यवस्थापनका क्रियाकलापलाई विकासका कार्यक्रमसँगै एकीकृत गरि लैजाने, जलवायु अनुकुलन प्रविधि अवलम्बन गर्ने, विपद् संग जुध्न समुदाय तथा सरोकारवाला निकायहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
२	जिविकोपार्ज तथा खाद्य सुरक्षा (जस्तै: उत्पादनमा घटबढ)	समयमा पानी पर्दथ्यो । खेतीको उत्पादन राम्रो थियो । जिविकोपार्जका लागि मात्र खेति थियो । पशु तथा वालीहरुमा रोगको समस्या न्यून थियो । स्थानिय वीउविजनको मात्र प्रयोग हुन्थ्यो ।	उत्पादन घट्दै जानु, विगतमा वालीमा गाइभैसीको मात्रै मल प्रयोग हुने गर्दथ्यो भने हाल रसायनिक मल प्रयोग हुने गरेको । खेती योग्य जमिन बाँभो रहेको, जलवायु परिवर्तनको कारण बेमौसममा पानी पर्ने । पशुपक्षिहरुमा नयाँ रोग देखा पर्नु, उन्नत जातको खेतीको नाममा विकासे वीउ भित्रिदा स्थानीय वीउ हराउनु । नगदेवाली तथा वैकल्पिक पेशामा आकर्षण बढेको । मौसम अनुसारको खेती नहुनु । बेमौसमी तरकारी खेतीमा वृद्धि भएको ।	समयमा वर्षा नहुनु, सिंचाइको अभाव । खडेरी, रसायनिक मल प्रयोग गरे पश्चात उर्वरा शक्तिमा कमी, विभिन्न किसिमको रोग र किराहरु देखा पर्नु ।	पहिलाको तुलनामा वाली कम लगाउनु र बजार व्यवस्थापन भएको हुनाले व्यवसायमा आधारित । समय सापेक्ष ज्ञान शिपको अभाव । संघर्षमा कमी सुविधाभोगी रुचीमा बढी ।	व्यवसायिक तथा आधुनिक प्रविधि युक्त तालिम तथा सहयोगको व्यवस्था, जनशक्तिको व्यवस्था, वैकल्पिक व्यवसाय, अपनाउने ।

३	मानव स्वास्थ्य, खानेपानी, सरसफ तथा महामारी	पानी बोकी उपभोग गर्ने, सरसफाई सम्बन्धी कमजोर अवस्था । मानिसहरु उपचार नपाएर मर्ने गरेका । स्थानीय जडीबुटी तथा घासी भाँक्रीको मद्दतले उपचार गर्ने गरेको । रोगको पहिचान नहुने गरेको ।	वास्थ्य सेवामा पहुँच बढेको, महामारी कोभिडको कारण हात धुने विकास भएको । बाल मृत्युदरमा कमी आएको । स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बढेको । मानिसमा नयाँ रोगहरु देखा पर्न थालेको । मानीसहरुमा दिर्घरोग बढेको छ । खानेपानीको श्रोत घट्दै गएको । उपभोग गर्ने पानी पहिला जस्तो बोक्नु नपर्ने र सरसफाईमा सुधार भएको ।	सरसफाइमा विशेष ध्यान नदिनु, जलवायु परिवर्तन, अव्यवस्थित विकास, वातावरणीय प्रदुषण ।	खानेपानीका मुलहरु विस्तारै सुक्दै जानु साथै तल तल सदैँ भुँदै जानु । जनचेतनाको कमी, सरकारको नीति नियम प्रभावकारी रूपमा लागु नहुनु,	जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने, स्वास्थ्य सरसफाइका अभियान सञ्चालन गर्ने, स्वास्थ्यका मापदण्ड पालना गर्ने, पानीका मुहानहरु संरक्षण गर्ने, प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवाहरु सञ्चालन गर्ने ।
४	जलश्रोत तथा उर्जा (पानीको मुहान कम हुनु, अथवा नयाँ देखा पर्नु)	पानीका मूलहरु प्रशस्त थिए । उर्जाको रूपमा दाउरा र मट्टीतेल प्रयोग गरीन्थ्यो । विद्युतको पहुँच थिएन ।	पानीका मूलहरु सुक्दै गएको । सोलार र जलविद्युतको प्रयोग बढेको । घर निर्माणका लागि जंगलका रुखहरु धेरै काटिएको । खाना पकाउन ग्यासको प्रयोग बढेको ।	अव्यवस्थित विकास, बसाइँसराई । सडक निर्माणको समयमा पहिरोहरु जानु र पानीका मुहानहरु व्यवस्थित तरिकाले संरक्षण नगर्नु	जनचेतनाको कमी, सामुहिक हितको भावनामा कमी आउनु ।	पानीका मुहान संरक्षणमा विशेष ध्यान दिने, वैकल्पिक उर्जाको प्रवर्द्धनमा विशेष जोड दिने, वन संरक्षण गर्ने, वृक्षारोपण गर्ने ।
५	वन तथा जैविक विविधता (जस्तै: नयाँ प्रजाति देखा पर्नु तथा लोप हुनु)	जङ्गली फल तथा फूलहरु समयमा फल्ने गर्दथे । जङ्गलमा प्रशस्त मात्रामा जङ्गली जनावरहरु पाइन्थे । वन डडेलो सामान्य हुने गर्दथ्यो ।	वन जङ्गलको घनत्व बढेको । वन डडेलो तिब्र गतिले बढेको । पहिले पाइने चराचुरुङ्गी तथा जनावरहरु लोप हुन थालेको तर बाँदर, मुसा, मृग, खरायोको संख्या	खडेरी तथा सुख्खापन बढ्नु जलवायु परिवर्तन, जंगली जनावर संरक्षित नहुनु बाटो हिड्ने बटुवाहरु र घाँस काट्न जानेहरुले चुरोट खाएर फाल्ने क्रममा बढेको । समयमा जङ्गली फलफूल फल्न छोडेको ।	पारस्थिती प्रणालीमा फेरबदल हुनु । जंगली जनावरको आहार नहुनु, जनचेतनाका कमी, चोरी शिकार गर्नु । डडेलो लाग्ने गरेको	जैविक विविधताको संरक्षण, वन व्यवस्थापन तथा संरक्षण, प्रभावकारी नीति नियम लागु गर्ने, दण्ड जरिवाना दिलाउने ।

ख लक्षित प्रकोप निर्धारण/स्तरीकरण

भेरी नगरपालिकामा प्रकोपको स्तरीकरण गर्नको लागि सरोकारवालाहरुको बीचमा विपद्बाट हुने गरेका क्षति र सम्भावित जोखिमको आधार मानी निम्न बमोजिम लक्षित प्रकोपहरुको स्तरीकरण गरिएको छ । वडाहरुमा गरिएको VCA तथा निर्माण गरिएका स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजनाहरुमा समावेश गरिएका प्रकोपको विश्लेषण पश्चात त्यस वडाको कुन प्रकोप पहिलो छ, कुन दोश्रो र कुन तेश्रोमा छ भनी जोडा स्तरीकरण बिधिबाट क्रमशः स्तरीकरण

गरिएको थियो । स्तरिकरण गर्दा त्यस वडामा कुन प्रकोपले बढी धनजनको क्षति गरेको छ त्यसलाई आधार मानेर छलफल गरिएको थियो । त्यस विश्लेषण अनुसार पहिलो, दोश्रो र तेश्रो नम्बरमा पर्ने प्रकोपलाई विशेष महत्व दिएर सूचना विश्लेषण गर्दा वडाहरु बहु प्रकोपबाट प्रभावित भएको देखिन्छ ।

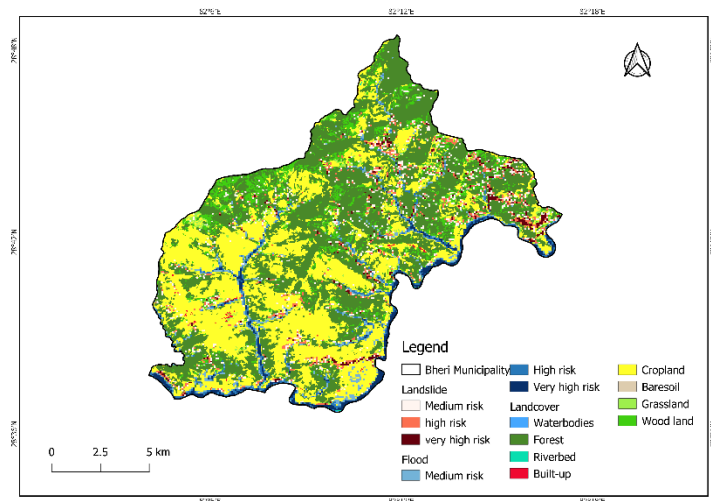

Figure 9 Risk information map of municipality

यस्तै गरि जिल्लाको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना २०८० अनुसार यस पालिकामा पहिचान भएका प्रकोपहरुमा सडक दुर्घटना, पहिरो तथा बाढी रहेका छन् । साथै नगरपालिकामा निर्मित विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना २०८० अनुसार भूकम्प, पहिरो, बाढी, चट्यांग, हावाहुरी, सडक दुर्घटना, वन्य जन्तु आक्रमणका दृष्टिकोणले उच्च जोखिममा देखिन्छ भने आगलागी, महामारीका दृष्टिकोणले मध्यम जोखिममा देखिन्छ ।

भेरी नगरपालिकामा प्रकोपको स्तरिकरण गर्नको लागि वडाहरुमा निर्माण गरिएका स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजनाहरुको विश्लेषण पश्चात र सरोकारवालाहरुको जानकारी बमोजिम भूकम्प, पहिरो, बाढी, खडेरी, महामारी, जंगली जनावरको आतंक (वाँदर, मुसा, सर्पदंस), दुर्घटना, हावाहुरी, आगलागी, असिना, चट्याङ्ग, भिरबाट खस्ने, रोगकिरा, मिचाहा प्रजाती जस्ता प्रकोपहरु मुख्य रहेका छन् भने उक्त प्रकोपहरु क्रमश यहाँ बढी समस्या दिने गरेका छन् । भूकम्पलाई नेपालकै पहिलो प्रकोप भएकोले यहाँको लागि पनि प्रमुख प्रकोपमा नै राखिएको छ ।

प्रकोप स्तरिकरण गर्दा वडामा गरिएको सभै बमोजिम पहिरोलाई ७ वटा वडाले पहिलो प्राथमिकतामाका साथै प्रभाव विश्लेषण गर्दा प्रभावित गर्ने पहिलो रहेको छ, त्यस्तै २ वडाले दोश्रो प्राथमिकतामा राखेका छन् र ३ वडाले तेश्रो प्राथमिकतामा राखेका छन् भने २ वडाले बाढीलाई पहिलो पहिलो प्राथमिकतामाका साथै प्रभाव विश्लेषण गर्दा प्रभावित गर्ने दोश्रो रहेको छ, त्यस्तै १ वडाले दोश्रो प्राथमिकतामा राखेका छन् तथा १ वडाले तेश्रो प्राथमिकतामा राखेका छन् । यसै गरि २ वडाले खडेरीलाई पहिलो प्राथमिकतामाका साथै प्रभाव विश्लेषण गर्दा प्रभावित गर्ने तेश्रो रहेको छ, १/१ वडाले दोश्रो तथा तेश्रो प्राथमिकतामा राखेका छन् । महामारीको प्रकोप स्तरीकरणमा २ वटा वडाले दोश्रो प्राथमिकतामा त्यस्तै ३ वडाले तेश्रो प्राथमिकतामा राखेका छन् । जंगली जनावरको आतंकका साथै बहुला कुकुरको टोकाईलाई

१ वटा वडाले पहिलो त्यस्तै १ वडाले दोश्रो र २ वडाले तेश्रो प्राथमिकतामा राखेका छन् । साथै ३ वडाले आगलागीलाई दोश्रो र ३ वडाले पहिलो प्राथमिकतामा तेश्रो प्राथमिकतामा राखेका छन् । यसै गरि दुर्घटनालाई १ वडाले पहिलो र १ वडाले दोश्रो प्राथमिकतामा राखेका छन् । चट्याङ्ग, हावाहुरी, असिना, भिरवाट लड्ने, रोग किरा फट्याङ्गा, मिचाहा प्रजातीको विस्तार पनि यस नगरपालिकामा हुने गरेका प्रकोपहरु रहेका छन् । यसै गरि जोडि तुलना विधि प्रयोग गरि स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील कार्यहरूका निर्माणका चरणमा समावेश सहभागीहरुबाट प्राप्त तथ्यांक वमोजिम निम्न जानाकारी तथा तालिका पाईन्छ ।

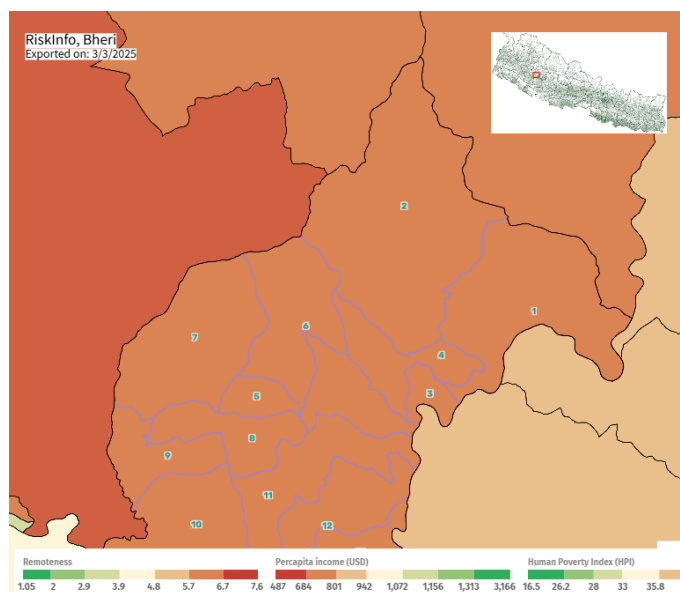
तालिका नं. १८ भेरी नगरपालिकाको लक्षित प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	पहिरो	बाढी	आगलागी	हुरीबतास	खडेरी	जनवार आतङ्क	चट्याङ	दुर्घटना	रोग कीरा	असिना	भिरवाट खस्ने	महामारी
पहिरो		पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
बाढी			बाढी	बाढी	बाढी	जनवार आतङ्क	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
आगलागी				हुरीबतास	खडेरी	जनवार आतङ्क	आगलागी	दुर्घटना	आगलागी	आगलागी	आगलागी	महामारी
हुरीबतास					खडेरी	जनवार आतङ्क	हुरीबतास	दुर्घटना	हुरीबतास	हुरीबतास	हुरीबतास	महामारी
खडेरी						खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी
जनवार आतङ्क							जनवार आतङ्क	जनवार आतङ्क	जनवार आतङ्क	जनवार आतङ्क	जनवार आतङ्क	महामारी
चट्याङ								दुर्घटना	चट्याङ	असिना	चट्याङ	महामारी
दुर्घटना									दुर्घटना	दुर्घटना	दुर्घटना	महामारी
रोग कीरा										असिना	भिरवाट खस्ने	महामारी
असिना											असिना	महामारी
भिरवाट खस्ने												महामारी
महामारी												
जम्मा अङ्क	११	९	४	५	९	७	२	६	०	३	१	८
स्तर	पहिलो	दोस्रो	आठौ	सातौ	तेस्रो	पाँचौ	दशौ	छैटौ	बाह्रौ	नवौ	एघारौ	चौथो

२.२.२ स्रोतको बिश्लेषण

विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलताका लागी विद्यमान तथा सम्भावित स्रोत साधन देहाय बर्गीजम हुने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

क) भेरी नगरपालिकाले तर्जुमा गरी लागु गर्दै आएका दीर्घकालीन र आविधक योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि छुट्याईएको साधन स्रोतबाट यो कार्यठाँचा को प्रावधानलाई पनि मूलप्रवाहीकरण गरी कार्यान्वयन गर्ने गराइने छ ।

ख) भेरी नगरपालिकाले तर्जुमा गरी कार्यान्वयन

गर्दै आएका स्वास्थ्य सङ्कट एवंम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०८० र स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना २०८० का विषयवस्तुहरू अब उपरान्त यस कार्यठाँचाको अभिन्न अङ्गका रूपमा आवद्ध रहि त्यसमा लक्षित योजना, कार्यक्रम अनुरूप प्रक्षेपित स्रोतबाट यो कार्यठाँचा को प्रावधानलाई पनि मूलप्रवाहीकरण गरी कार्यान्वयन गर्ने गराइने छ ।

ग) भेरी नगरपालिकाले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा यो कार्यठाँचा का प्राथमिक कार्यलाई आत्मसात गर्दै तिनको कार्यान्वयनका लागि यसमा तोकीएका क्रियाकलाप लागु गर्न गराउन आफ्नै नियमित स्रोत परिचालन गर्नुका अतीरिक्त आवश्यकता अनुसार संघीय निकाय, प्रदेश सरकारको सहयोग परिचालन गरिने छ ।

घ) कार्यठाँचा का प्राथमिक कार्यको कार्यान्वयनका लागि यसमा तोकीएका क्रियाकलापको कार्यान्वयन गर्न गराउन विकास साभेदार, गैरसरकारी संघसंस्था, सामुदायिक संघ संस्था, समुदाय र नागरिक समाजको समेत सहयोग परिचालन गरी स्रोत व्यवस्थापन गरिने छ ।

ङ) कार्यठाँचा का प्राथमिक कार्यको कार्यान्वयनका लागि यसमा तोकीएका क्रियाकलापको कार्यान्वयन गर्न गराउन निजीक्षेत्र, व्यावसायिक प्रतीष्ठान, गुठी र ट्रष्ट समेतको संभावित सहयोग परिचालन गरी स्रोत व्यवस्थापन गरिने छ ।

च) कार्यठाँचा का प्राथमिक कार्यको कार्यान्वयनका लागि यहाँका बासिन्दा तथा जनमानसको क्षमता र स्रोत साधनको उपयोग गर्न गराउने प्रयत्न गरिनेछ ।

ख स्रोतको सूचना संकलन

भौतिक, प्राकृतिक, सामाजीक तथा मानविय श्रोत

नगरपालिकाका विभिन्न स्थानमा ३६ वटा भन्दा बढि सामुदायिक भवनहरु जसमा विपद्को वेलामा आपत्कालिन आवास स्वरुप लगभग १,७४५ जना अट्न सक्ने क्षमता भएको, ६२ विद्यालय भवन आपत्कालिन आवास स्वरुप लगभग ७,६७४ जना अट्न सक्ने क्षमता भएका, १३ वटा पाटी पौवा आपत्कालिन आवास स्वरुप लगभग ३० जना अट्न सक्ने क्षमता भएका, सार्वजनिक धारा तथा प्राकृतिक मुल धाराहरु प्राईभेट बाहेक ७७, मठ मन्दिर चर्च गुम्वा ११५ आपत्कालिन आवास स्वरुप लगभग ७६० जना अट्न सक्ने क्षमता भएका, प्राकृतिक कुवा वा मूल ५७ वटा रहेका छन् । जिल्ला अस्पताल ५० शैया भएको १ वटा, ५ वटा स्वास्थ्य चौकी, आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र ७ वटा, नगरमा जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र १, आँखा उपचार केन्द्र १ छ भने खोप केन्द्रहरु २४, गाउँघर क्लिनिक १२, प्रसूती केन्द्र ६, क्षयरोग उपचार केन्द्र १३ र नीजि क्लिनिक १२ वटा गरि विभिन्न क्षेत्रबाट यस भेरी नगरपालिकामा मानव स्वास्थ्यको क्षेत्रमा सेवा प्रदान गर्दै रहेका छन् । खानेपानी तथा सरसफाईको लागि घरको कम्पाउण्ड भित्र धारा प्रयोग गरि पिउने पानी भएका ५,२११ घरधुरी, घरको कम्पाउण्ड बाहिर धारा भएका २,९७९, ढाकेको कूवा प्रयोग गरि पानी पिउने ३९ घर, नढाकेको कूवा प्रयोग गरि पानी पिउने १३७ घर, मूलको पानी प्रयोग गरि पानी पिउने ३४९ घर, खोला तथा नदिको पानी प्रयोग गरि पानी पिउने १२८ घर, जार तथा वोटल पानी प्रयोग गरि पानी पिउने २० घर र अन्य श्रोत प्रयोग गरि पानी पिउने ११ घरधुरी यस नगरपालिकामा रहेका छन् । खुल्ला दिशा मुक्त घोषणा भएको यस नगरपालिकामा फ्लस भएको तर सेप्टिक ट्यांक नभएको अनी सार्वजनिक ढलमा जोडिएको चर्पी भएका घरधुरी ३९२, सेप्टिक ट्यांक सहित फ्लस भएका ५,८३२ घरधुरी, साधारण खाडल चर्पी २,५१४, चर्पी नै नभएका ११७ घरधुरी र सार्वजनिक शौचालय १९ ठाउँ रहेका छन् ।

भेरी नगरपालिका कार्यालयमा जम्मा १७९ जना कर्मचारीहरु कार्यरत रहेका छन् । नगरपालिकामा ४४४ शिक्षकहरु, २८२ जना बढी कर्मचारी लगायत सिकर्मी ५०७ बढी तथा डकर्मी १४११ जना बढि रहेका, हाल २८६ जना सुरक्षाकर्मीहरु (जिल्ला प्रहरी कार्यालय २६५ जना २ अस्थाई पोष्ट सहित र ७१ जना शसस्त्र प्रहरी) साथै १ सैनीक गुल्म, ७४७ जना बढी स्वयं सेवक, सहजकर्ता ११८ जना, ईन्जिनियर ३१, डाक्टर ७ जना, आधारभूत खोज तथा उद्धार तथा विपद् व्यवस्थापन तालिम प्राप्त ३५ जना, आधारभूत विपद् प्रतिकार्य तालिम प्राप्त १० जना, आधारभूत प्राथमीक उपचार तालिम प्राप्त १०३ जना, तालिम प्राप्त वा पौडी खेलन सक्ने २३८ जना, महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका ३६ जना, दक्ष प्रसुतिकर्मी २१ जना, ४५ जना दरवन्दि अनुसारका कर्मचारी र ३९ जना करारमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरु यहाँ रहेका छन् भने तालिम प्राप्त कृषि प्राविधिक तथा सामान्य कृषि तालिम प्राप्त २७१ जनाका साथ स्ट्रेचर ११७, लाईफ ज्याकेट ४० वटा यहाँ रहेको वडामा गरिएको जलवायू परिवर्तन अनुकुलन तथा विपद जोखिम अध्ययनले देखाएको छ ।

यस नगरपालिकाको साक्षात्कार दर ७५.११ प्रतिशत रहेको छ अर्थात पढ्न र लेख्न दुवै जान्ने २५,३२७ जना जसमा १३,२१६ जना पुरुष र १२,१११ महिला, ११० जना पढ्न जान्ने (४६ जना पुरुष र ६४ जना महिला) र पढ्न र लेख्न दुवै नजान्ने ८,२५० जना (पु. २,९२२ र म. ५,३२८ जना) रहेका छन् ।

यस नगरपालिकामा भएका कुल अधिकांस घरहरु भूकम्प २०८० का कारण ध्वस्त भएको हुँदा यहाँ स्वामित्व भएका घर संख्या उपलब्ध गराईएको छैन । घरमा भएका श्रोत र साधनहरुको आधारमा यस नगरपालिकाको वर्गिकरण गर्दा ५७८ घरमा कुनै पनि साधन र सुविधा नभएका, ८,२९२ घरमा श्रोत र

साधनहरु मध्ये कुनै एक भएका, ५,५९१ घरमा रेडियो, १,२३९ घरमा टेलिभिजन, १८३ घरमा लाण्ड लाईन फोन, ७,३९२ वटा साधारण मोबाईल, ४,९७१ स्मार्ट मोबाईल घएका घरपरिवार, कम्प्यूटर ल्यापटप ४१३ घरमा, ईन्टरनेट भएका घर १,८५९, विद्युत पंखा ५४३, रफ्रिजेरेटर २७५, वासिंग मेसिन ४ र एअर कन्डिसन १ घरपरिवारमा रहेको जनगणनाको तथ्यांक २०७८ ले देखाउँछ ।

यस नगरपालिकामा साना उद्योग कलकारखानामा कार्यरत पुरुष ७१ जना, महिला ३६ जना, व्यापार व्यवसायमा कार्यरत पुरुष १५० जना, महिला २३० जना, यातायातमा कार्यरत पुरुष ९ जना, महिला ४ जना, सेवामा कार्यरत पुरुष १७ जना, महिला २५ जना रहेका छन् । साथै विभिन्न पेशामा कार्यरत २२,७०० जनामा २० जना सैनिक, म्यानेजर ८४८, प्रोफेशनल ५५५, प्राविधिक तथा सहायक ३१८ जना, कार्यालय सहयोगी २४२, कृषि वन १६,७४६ जना सम्लग्न रहेका छन् । यहाँ टोल सुधार संस्थाहरु ९७ वटा क्रियाशिल रहेका छन् । जहाँ कार्यरत शिक्षकहरुमा २३४ जना सामुदायिक प्राथमिक विद्यालय ३१ वटा र निजी २ वटा छन् भने सामुदायिक निम्नमाध्यामीक विद्यालय ५ वटा रहेका छन् र माध्यमिक सामुदायिक विद्यालय ६ वटामा गरि निरन्तर लागेका छन् । खेल मैदान वा खुल्ला चौर ४७ स्थानमा, ११५ स्थान भन्दा बढीमा धार्मीक स्थल यहाँ रहेको छ । व्यापारिक केन्द्र हरेक वडामा १/१ ठाउँ रहेको, नगरपालिकामा विपद् व्यवस्थापन कोष १० लाख राखिएको र केहि लाख सम्मको विभिन्न महिला समुहहरुले आकस्मिक कोष स्थापना गरेका छन् ।

ठूला सिंचाईको व्यवस्था नभएतापनि ९९ वटा साना सिंचाईका स्रोत नगरपालिकामा रहेका छन् । २ एम्बुलेन्स रहेको यहाँ विभिन्न यातायातका साधनहरु जस्तै कार जीप भ्यान ११२, मोटरसाईकल स्कुटर ४४०, साईकल ७७, डोजोर ६ वटा जस्ता सवारी साधन रहेका छन् र व्यवस्थित हेलिप्याड २ वटा रहेको छ । महिलाको अधिनमा घर मात्र भएका ७२ घर, जग्गा ४६० घरमा र दुवै घर तथा जग्गा भएका ८०७ घर रहेका छन् भने, २७ घरमा १० वर्ष मुनी घरमुली भएका र ४२२ घर ७० वर्ष माथिका घरमुलि, ३७२० घरपरिवारमा महिला घरमुली रहेका, आमा समुहहरु ३८ वटा छलफलमा पाईएका छन् र महिला वचत समुह ६२ वटा, निर्णय तहमा भएका महिलाहरु १९१ जना रहेका छन् । यस भेरी नगरपालिकामा राष्ट्रिय लाईनबाट प्रसारित जल विद्युतको प्रसारण सबै घरधुरीमा उज्यालोका लागि सुविधा उपभोग गर्न भइरहेको छ । ५ बैंक र ४ वटा सहकारी संस्थाका साथै प्रसस्त संख्यामा लघुवित्तहरु यहाँ क्रियाशिल रहेका छन् । त्यस्तै खाना पकाउनका लागि ७,२७७ घरधुरीमा दाउरा, १,५५० घरधुरीमा एलपी ग्याँस, विद्युत १७, गुईठा १, गोवरग्याँस ७ र मटिटतेल १७ घरधुरीमा ऊर्जाका स्रोतहरुको रुपमा प्रयोग गरीन्छ ।

३२ वटा सडक सञ्जाल जसको लम्वाई ३३७ कि.मि. रहेकामा अधिकांश भाग कच्ची सडक, तथा मुख्य सडक कालोपत्रेले जोडिएका छन् । मुख्य राजमार्गबाट नियमित सार्वजनिक बस तथा जीप नगरको केन्द्र बिन्दु सम्म सञ्चालनमा रहेको र हरेक वडाहरुमा पनि यातायातको सहजता रहेको छ । यस स्थानमा बसोबास गर्ने बासिन्दाहरुको हिडडुलमा सहजताका लागि २४ वटा पक्कि पुल पुलेसा भोलुङ्गे पुल १७ र ट्रस्ट पुल ४ वटा सञ्चालनमा रहेका छन् । संचारकोलागि नेपाल टेलिकम र एनसेलका मोबाइल, टेलिफोन लाईनहरु, अनलाईन मिडिया, युग आह्वान दैनिक, ठाकुरजी टाइम्स साप्ताहिक, खलङ्गा दर्पण साप्ताहिक पत्रिका, एफ.एम स्टेसनहरु खलङ्गा एफ.एम., हाम्रो पाइला एफ.एम., जाजरकोट एफ.एम. प्रसारण रहेको पाइन्छ र रेडियो नेपाल लगायत विभिन्न स्टेसनहरु काठमाडौँबाट नै सिधा हुने रेडियो, केवुल टिभि तथा ईन्टरनेटका साधनहरुका साथै सरकारी स्तरमा हुलाक सेवा सबै वडामा रहेका छन्

भने साभा कुरियर, बी.एन.सी कुरियर, कोर्टियर कुरियर, वर्ल्डवाइड कुरियर, सुपर काइनेटिक कुरियर, सहारा कुरियर, कन्ट्याक कुरियर पनि नगरपालिकामा संचालित छन् ।

तालिका नं. १९ भेरी नगरपालिकाको भौतिक, आर्थिक, सामाजिक, प्राकृतिक तथा मानवीय स्रोत

विवरण	नाम र ठेगाना	संख्या	क्षमता	स्थिति	कैफियत
क) भौतिक स्रोत					
विद्यालय भवनहरु	नगरपालिकाभरी	६२	७६७४		
पुलहरु	नगरपालिकाभरी पक्की भोलुगे ट्रस	५ १७ १			
खुला ठाँउहरु		५			
हेलीप्याड		२			
पूर्व चेतावनी प्रणाली					
लाईफ ज्याकेट		३५			
डुङ्गाहरु					
रबरको डुङ्गाहरु					
डोरीहरु		३			
आगो नियन्त्रण उपकरण सेट		१			
फायर बल					
खोज र उद्धार कार्यका लागि सामग्री (बेल्चा, डोरी, पिक आदी)		३२			
क्षतीग्रस्त पूर्वाधारहरु हटाउन र काटने साधन		४			
त्रीपाल		९			
कम्बल		५			

Hygiene Kit					
Baby Kit		४			
Dignity Kit					
आश्रय निर्माण सामग्री					
अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि उपकरण					
सुरक्षा हेलमेट		१०५			
स्ट्रेचर		४०			
एम्बुलेन्स		३			
दमकल					
आपत्कालीन टर्च लाइट		११			
गमबुट		१०			
ट्यान्ड माइक		२			
Kitchen and Household Kit					
पानी शुद्धीकरण रसायन					
पानी फिल्टर गर्ने मेसिन		१			
डोजर		२			
PPE सेट					
मास्क					
सेनिटाइजर					
थर्मल गन					
सर्जिकल पन्जा					
साबुन					
पियुष					

पानी परीक्षण किट		१			
अस्थायी शौचालय उपकरण					
आपत्कालीन पानी ट्याङ्की					
पानी आयात ट्याङ्कर					
आपत्कालीन पाइपहरू					
वन्यजन्तु जनावरहरूलाई हटाउनका लागि उपकरण					
किटनाशकहरू					
Gabions					
CGI Sheets					
लुगा					
Anti Venom					
मानव संसाधन					
भूकम्प प्रतिरोधी घर बनाउन सक्ने दक्ष व्यक्ति		६०			
आधारभूत खोज तथा उद्धार तथा विपद् व्यवस्थापन तालिम प्राप्त		५५			
एक प्रशिक्षित पौडी खेलाडी		१०			
प्राथमिक उपचार गर्न सक्ने व्यक्ति		१०३			
ग्रामीण महिला स्वास्थ्यकर्मी		१४			
मनोसामाजिक परामर्शदाता		७			
RRT					
Fire Extinguisher					
Gabion Wire Mesh बुन्न सक्षम व्यक्ति		१२			
अस्थायी आवास निर्माण गर्ने प्रशिक्षित जनशक्ति		१००			

शव व्यवस्थापन गर्न जनशक्ति					
विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम दिन सक्ने जनशक्ती		४			
प्रशिक्षित पशु चिकित्सक		३			
(ख) सामाजिक स्रोत					
सुरक्षित आश्रय केन्द्र		४			
मठ मन्दिर जहाँ आश्रय लिन सकिन्छ		७७	७६०		
सामुदायिक भवन		३६	१७४५		
(ग) आर्थिक स्रोत					
ठूलो व्यापार व्यवसाय (खाद्य)		१			
ठूला व्यवसायहरू (गैर-खाद्य)		४			
नगर विपद् व्यवस्थापन कोष		१० लाख			
वडा विपद् व्यवस्थापन कोष					
सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन कोष					
महिला बचत समूह		१६			
समूह कोष रु					
सहकारी		१८			
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू		३			
घ) प्राकृतिक स्रोत					
खेतीयोग्य जमिन		४८३८.४० हे			
बाँस भएको बस्ती		२७५७.५६ हे.			
सार्वजनिक कुवाहरू		५७			
व्यक्तिगत कुवा					
ग्याव्यिन पर्खालको लागि आवश्यक ढुङ्गाको स्रोत					

ताल र पोखरी (निजी र सार्वजनिक)		९			
माछापालन व्यवसाय		२			
सामुदायिक वन (हेक्टर वा रोपनी)		११,४९९ हे.			
राष्ट्रिय निकुञ्ज/संरक्षण क्षेत्र					
नहरहरू					
प्रयोग नभएको सरकारी जग्गा					

तालिका नं.२० भेरी नगरपालिकाको समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र/शिक्षा/स्वास्थ्य/खाद्य/गैर-खाद्य/खानेपानी सरसफाई

क्र.स	कलष्टर	सामग्रीको नाम	आवश्यक संख्या	मौज्दात स्थल	कुल रकम रु. हजारमा	कैफियत
१	समन्वय,खोज,उद्धार र सुचना तथा सञ्चार	लाइफ ज्याकेट (स्विमिङ)	२०	नगरपालिका	३२१०	मौज्दात वाहेकको आवश्यक पर्ने सामग्री खरिद,भण्डारण वा समयमै उपलब्धताका लागी सप्लायर्स संग सम्भौता गर्ने
		क्याराविना	५			
		वन्जी	५			
		पुल्ली	३			
		एसेण्डर	४			
		डिसेन्डर	५			
		क्लाइनिङ रोप	२			
		रवर ट्युब	५			
		फायर वुट	५			
		फायर सुट	५			
		लाइट	५			
		आगलागी नियन्त्रणमा प्रयोगहुने	५			
		लेदरको पन्जा	१० जोर			
		हेल्मेट	२०			
		फायर संकलन काटा/फरुवा	३			
		स्विटर	५			
		वन्चरो	४			
		सावेल,वेल्चा	१०			
		पिक	१०			
		च्याक हु	५			
		प्लास्टिक वाल्टिन	१०			
		अल्मुनियम भन्याड	२			
		रिभर क्रसिङ रोप	३०			
		वायर कटर	२			

		पिक एक्स	२			
		प्रे-वार	१			
		क्रोवार ५ फीट २० मि.मि	२			
		ट्याण्ड माइक	५			
		काठ काटने मेसिन	२			
		सूचना संकलनका लागि आवश्यक पर्ने फाराम (जस्तै IRA,MIRA) छपाई गरे राख्ने	५००० प्रति			
२	खाद्य तथा कृषी क्षेत्र	आपतकालिन अवस्थाका लागि अस्थायी तथा स्थायी भण्डार	१	नगरपालिका	५०४०	मौज्दात वाहेकको आवश्यक पर्ने सामग्री खरिद ,भण्डारण वा समयमै उपलब्धताका लागी सप्लायर्स संग सम्भौता गर्ने
		तयारीखाना, चाउचाउ, बिस्कुट, चिउरा नमकिन आदी खरिद भण्डारण गरी राख्ने ।	२००० जना			
		खाद्यान्न सामग्रीहरु जस्तै दाल, चामल, नून, तेल, मरमसला खरिद र भण्डारण गरी राख्ने(फुड बैंक)	१००० जना			
		पशुपक्षीका लागि चाहिने आहार, घाँसपात एवम् दाना परालको व्यवस्था	२००० वटा			
		पशुपक्षीका लागि सरुवा तथा परजिवि नियन्त्रणका लागी	३००० वटा			
		आवश्यक औषधी खरिद गरी भण्डारण गर्ने				
		पशु चौपायाका अस्थायी छाप्राका लागि चाहिने सामानहरु, काठ, खर, त्रिपाल आदी भण्डारण गरी राख्ने				
		पशुपक्षीका गोठ, खोर, टहरा, पुनर्निर्माण गर्न बाँस, डोरी, खर, प्लाष्टिक, पराल, त्रिपाल आदी को भण्डारण	२०००			
		बाँध, कूलो नहर को अस्थायी मर्मत का लागी (बास, बोरा, ढुङगा आदि को भण्डारण गर्ने	२००० मी			
		पोलिहाउस मर्मतकालागी सामग्री भण्डारण	५० वटा			
		गाउँपालिकाको कुल खेतियोग्य जग्गाको १० प्रतिशत लाइ पुग्ने मौसम अनुसारको बीउबीजन, मलखाद, औषधि, विषादी, अन्य बिउ विजन खरिद तथा भण्डारणगर्ने	१० प्रतिशत जमिनका लागी			
३	गैरखाद्य सामग्री, आश्रयस्थल	आपतकालिन अवस्थाका गैरखाद्य सामग्रीहरु भण्डार गर्न अस्थायी तथा स्थायी भण्डार गृह को व्यवस्था गर्ने	१	नगरपालिका	४९३०	मौज्दात वाहेकको आवश्यक पर्ने सामग्री खरिद ,भण्डारण वा समयमै उपलब्धताका
		आवश्यक गैर खाद्य सामग्रीहरु लत्ताकपडा (उमेर लिंग, मौसम	२०० सेट			

		अनुसार) प्रति परिवार २,२ सेट का दरले व्यवस्था गर्ने ।				लागी सप्लायर्स संग सम्झौता गर्ने
		आवश्यक गैर खाद्य सामाग्रीहरू लत्ताकपडा (उमेर लिंग, मौसम अनुसार) प्रति परिवार २,२ सेट का दरलेस्थानिय व्यापारी संग सम्झौत गरी राख्ने।	१०० सेट			
		प्रभावितहरुलाई भाडाकुडा प्रति परिवार डेक्चि २ थान,ताप्के १ थान, थाल ४ थान, बटुका ४ थान गिलास ४ थान, डाडु पन्यू १, १ थान , मग २ थान, वाल्टिन १ थान का दरले व्यवस्था	२०० सेट			
		प्रभावित परिवार का लागी कम्बल, म्याट को व्यवस्था	२००/२०० थान			
		टेन्ट	२० सेट			
		त्रिपाल,	१०० बटा,			
		वलियो डोरी	१०० मुठा			
४	खानेपानी, सरसफाइ क्षेत्र	आपतकालिन अवस्थामा खानेपानी वितरणकोलागि तयारी पानी वोतल वा जारको पानी को व्यवस्था	१०००० लिटर	नगरपालिका	३६२०	मौज्दात वाहेककोआवस्यक पर्ने सामाग्री खरिद ,भण्डारण वा समयमै उपलब्धताका लागी सप्लायर्स
		आपत्कालिन अवस्थाका लागि आवश्यक खानेपानी शुद्धिकरणका सामाग्री, पियुष, क्लोरीन भोल,	१०० लिटर			
		जस्ता वस्तु खरिद गरी भण्डारण गर्ने				संग सम्झौता गर्ने
		१००० लिटर क्षमताको पानी टंकी खरिद गरी भण्डारण गर्ने	६ बटा			
		फोहरमैला व्यवस्थापन का लागी ठुला कन्टेनर खरिद र	६ बटा			
		डस्टविनहरु खरिद गरी	२०० बटा			
		हाईजिन किट खरिद गरि भण्डारण गर्ने	३०० सेट			
		अस्थायी शौचालय निर्माणका लागि आवश्यक सामाग्री टवाईलेट प्यान प्लाष्टिक खरिद गरि भण्डारण गर्ने ।	२०बटा			
		चर्पी का लागी वाल्टिन,मग र ब्रस भण्डारण गर्ने	१०० सेट			
		हर्पिक वा फिनेल भण्डारण गर्ने	२०० वोतल			
		भत्केका खानेपानी संरचना मर्मतका लागि मर्मतका लागि र पानी आपूर्तिकालागी पाइप र फिटिङ सामग्री भण्डारण गरी राख्ने	२००० मिटर पाइप र सामाग्री			

५	स्वास्थ्य र पोषण	अति आवश्यक तथा जिवन वचाउने औषधीहरु, प्राथमिक उपचारका सामग्रीहरु स्वास्थ्य संस्थाहरुमा बफर स्टक राख्ने	सवै स्वास्थ्य स.स्थामा	नगरपालिका	४९४०	मौज्दात वाहेकको आवश्यक पर्ने सामग्री खरिद भण्डारण वा समयमै उपलब्धताका लागि सप्लायर्स संग सम्भौता गर्ने
		आपतकालिन अवस्था का लागी सुत्केरी सामग्री,	१००सेट			
		प्याड तथा आवश्यक परिवार नियोजनका साधन	१००० सेट			
		आपतकालीन अवस्थाको लागि एक वडा २ थानका दरले प्राथमिक उपचार बाक्स को व्यवस्था गर्ने	२६ वटा			
		सुत्केरी र गर्भवती महिला, कुपोषित बालबालिका र जेष्ठ नागरिकको लागि एक महिनालाई पुग्ने पोषणयुक्त खाना विस्कट, लिटो, आदी भण्डारण गर्ने दुधका लागी डेरि वा किसान संग समन्वय र संभौता गर्ने	३०० जना			
		आपतकालिन अवस्थाका लागी कम्तिमा १ स्वास्थ्य संस्था ५ स्ट्रेचरका व्यवस्था र भण्डारण	५०			
		गर्भवती ,सुत्केरी आमा तथा २ वर्ष मुनिको वच्चालाई ३ महिनालाई पुग्ने ग्टुँचुँको मौज्दात राख्ने	२०० जना			
		अस्थायी उपचार केन्द्र स्थापनाका लागी आवश्यक सामग्री	५ स्थान			
६	शिक्षा	प्रत्येक विद्यालयहरुमा १ वाक्सका दरले प्राथमिक उपचारका सामग्रीहरुको व्यवस्था गर्ने	५७ विद्यालय	नगरपालिका	४८३०	मौज्दात वाहेकको आवश्यक पर्ने सामग्री खरिद ,भण्डारण वा समयमै उपलब्धताका लागि सप्लायर्स संग सम्भौता गर्ने
		प्रत्येक विद्यालयहरुमा शैक्षिक सामग्रीहरु जस्तै २० सेट इसिडी किट, स्टुडेन्ट किट, १०० सेट किताब ,कापी, कलम, पेन्सिल इरेजरहरु पहिले नै भण्डारण गरी राख्ने	५७ विद्यालय			
		अस्थायी विद्यालय (Temporary) भबचलप्लन Center) का लागी आवश्यक पर्ने सामग्री पोल, त्रिपाल टेन्ट कारपेट बोर्ड आदी खरिद गरि भण्डारण	१० वटा			
		अस्थायी विद्यालय (Temporary) भबचलप्लन Center) छात्रछात्रा, अपांग मैत्री, खानेपानी, शौचालयको व्यवस्था गर्न सामग्री	१० वटा			

		त्रिपाल, गैटी, वेल्चा, कोदाली तसला टोकरी, जम्बतप्लन एबितभ, जम्हबदबिमभ, आदि सामाग्री प्रत्येक विद्यालयमा भण्डारण गरी राख्ने	५७ विद्यालय			
		विद्यालयहरुमा वर्षको २ पटक विद्यार्थी हरुलाई कृतिम घटना अभ्यास र विपदको समयमा वच्ने उपाय बारे तालिम दिने	५७ विद्यालय			
७	संरक्षण र सामाजिक सुरक्षा	आपतकालका लागि गर्भवती र सुत्केरीको लागि विशेष कपडा	१०० जना	नगरपालिका	२७३०	आपतकालका लागि गर्भवती र
		अपांगता भएका व्यक्तिहरुका लागि सहायक सामाग्री खरिद	३० जना			अपांगता भएका व्यक्तिहरुका लागि
		डिग्नटी किट (महिलाको लागि)	२००			डिग्नटी किट (महिलाको लागि)
		किशोरी किट(किशोरीको लागि)	२००			किशोरी किट(
		Female Friendly space	२			Female
		RH kit (0-12 Items)	३००			

ख स्थानिय ज्ञान, सिप, क्षमता र प्रविधिको विप्लेषण

तालिका नं. २१ भेरी नगरपालिकाको स्रोतको विप्लेषण

क्र.सं.	विपदको प्रकार	पछिल्लो समय घटेको विपद	पूर्वतयारी तथा न्यूनीकरणका कार्य		विपद प्रतिकार्य	
			एकल	समूहमा	एकल	समूहमा
१	पहिरो तथा बाढी	बर्षेनी,	पहिरो गएको स्थानमा बोट बिरुवा लगाउने । बांस साथै अम्रीसो लगायतका अन्य बोट बिरुवाहरु लगाउने गरेको ।	पहिरो गएको स्थानमा वृक्षारोपण, तार- जाली भर्ने साथै कुलो काट्ने व्यवस्था गरिएको ।	सम्बन्धीत निकायमा ग्याविन तारजालीको माग गरेता पनि सहयोग प्रयाप्त नभएको । आफ्नै स्रोत साधनबाट रोकथामका लागि केही प्रयासहरु गर्दै आएको ।	सामुहिक रुपमा जोखिम स्थानहरुमा गई काम गर्ने गरेको
२	आगलागी	बर्षेनी	बनको आसपासमा घर नवनाएको ।	जनचेतना र पूर्वतयारीको कमी	नयाँ घाँसको लागि डढेलो लगाउने गरेको र केही आगलागी हुन गएमा छिमेकमा हारगुहार माग्ने ।	समुह मिलि स्थानिय साधन स्याउला र माटोको प्रयोग गर्ने ।
३	जंगली जनावरको आतङ्क	बर्षेनी	बाली लगाएको समयमा बाँदर र जंगली बंदेल धपाउनको कटेरा बनाई कुरी बसेर धपाउने गरेको ।	केही गरिएको छैन ।	समय अनुसारको धान, मकै, गहुँ र मेथी लगाउने गरेको र व्यक्तिगत रुपमा आ आफ्नो बालीको निरिक्षण जंगली जनावर धपाउने गरेको ।	खासै केहि नगरिएको ।
४	खडेरी	बर्षेनी	समय छलेर खेतीपाती गर्ने	केही गरिएको छैन ।	सुचना प्रवाह गरेर सो आधारमा सरकार सँग सहयोग लिने गरेको ।	सुचना प्रवाह गरेर सो आधारमा सरकार सँग सहयोग लिने गरेको ।
५	भूकम्प	२०७२ बैसाख र २०८० कात्तिक १७	जनचेतनाका अभियान सञ्चालन	जनचेतना जगाउने काम भएको ।	सुरक्षित स्थानमा बसेको, सुरक्षित घर निर्माणमा जोड ।	सहयोगको लागि पहल, खोज तथा उद्धार, सुरक्षित संरचना निर्माणको पैरवी ।
६	असिना तथा हावाहुरी	बर्षेनी	मजबुत छानो छाउने गरेको	नगरपालिकाको सहयोगमा घरको खरको छानो हटाउने अभियान संचालन गरेको,	सुरक्षित स्थानमा बस्ने गरेको ।	सुचना प्रवाह गरेर सो आधारमा सरकार सँग सहयोग लिने गरेको ।
७	महामारी (कोभिड १९, भाडापखाला जस्ता)	२०७४ देखि	स्वास्थ्य सावधानी अपनाइएको ।	जनचेतना, स्वास्थ्य मापदण्डको पालना, समुदायमा प्रवेश निषेध गरिएको	सावधानी अपनाएको, सरसफाई अभियान सञ्चालन गरिएको ।	जनचेतना, स्वास्थ्य मापदण्डको पालनामा कडाइ गरिएको ।

२.२.३. सम्मुखता, संकटासन्नता र क्षमताको विप्लेषण

क) सम्मुखता विप्लेषण

Figure 11 प्रकोप, सम्मुखता र संकटासन्नता परिवर्तनले जोखिममा हुने परिवर्तन चित्र

समग्र जाजरकोट जिल्ला जस्तै गरि यस भेरी नगरपालिका बहुप्रकोप जोखिममा रहेको स्थान हो । जलवायु संवेदनशिलता २०११ मा ०.०९३ रहेको, संकटासन्नतामा उच्च स्तरमा रहेको जिल्ला (०.७७८ - १) साथै पहिरोको उच्च जोखिम (०.५३९ ०.७५६), उच्च महामारी जोखिम (१९७१-२०१९) मा रहेको छ । यस नगरपालिकाको भौगोलिक वनावटमा पहाडी भू-भागमा अत्यन्त भिरालो जमिन भिर र पहराले ओगटेको छ यहाँ पहिरो तथा विभिन्न खाले दुर्घटनाको उच्च जोखिममा रहेको छ । साथै उक्त भिरालो क्षेत्रमा रहेर

वगने खोला तथा खोल्साले गर्दा यस स्थान जोखिममा रहेको छ भनी बुझ्न सकिन्छ । बलौटे तथा कंकड क्षेत्रले यस भेरी नगरपालिकामा अधिकाँस क्षेत्रफल ओगटेको छ । माथी प्रस्तुत ऐतिहासिक समयरेखा अनुसार भूकम्प लगायत पहिरो, खडेरी, आगलागी, बाढी, जंगली जनावरबाट क्षति, हावाहुरी, असिना, चट्यांग यस नगरपालिकाका जोखिम निम्त्याउने प्रकोपहरु हुन् । प्रकोपका घटना, भौतिक, आर्थिक तथा वातावरणीय संकटासन्नता र सम्मुखताले विपद्को जोखिम नगरपालिकामा बढाएको छ । प्रकोप धान्न नसक्ने भौतिक संरचनाहरु, जलवायु परिवर्तन, ज्ञान र सिपको कमी, गरीबी, र प्रकोपजन्य स्थानहरुमा मानिसहरुको वस्ती र अन्य भौतिक संरचनाको अवस्थितिले विपद्को जोखिम बढाएको छ । यदि समयमा नै जोखिम न्यूनिकरण तथा अनुकूलनका कार्यहरु गरिएन र संकटासन्नता र सम्मुखताको न्यूनिकरण गरिएन भने कुनै पनि जोखिम विपद्मा परिणत हुन सक्छ ।

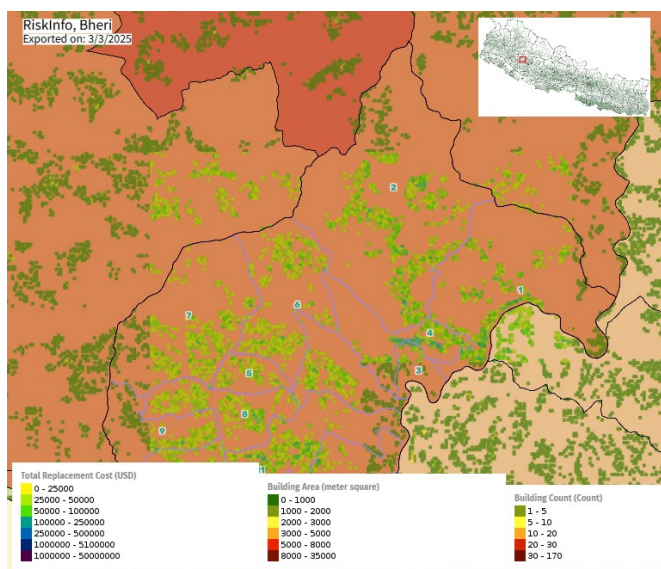

Figure 12 Exposure Map

यस्तै गरि जिल्लाको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना २०८० अनुसार यस पालिकामा पहिचान भएका प्रकोपहरुमा सडक दुर्घटना, पहिरो तथा बाढी रहेका छन् । साथै नगरपालिकामा निर्मित विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना २०८० अनुसार भूकम्प, पहिरो, बाढी, चट्यांग, हावाहुरी, सडक दुर्घटना, वन्य जन्तु आक्रमणका दृष्टिकोणले उच्च जोखिममा देखिन्छ भने आगलागी, महामारीका दृष्टिकोणले मध्यम जोखिममा देखिन्छ ।

यस नगरपालिकामा भएका अधिकांश घरहरु जाजरकोट भूकम्प २०८० ले क्षत विक्षत गरेको तसर्थ वडाबाट संकलन गरि ल्याएको तथ्यांक मेल नखाने हुँदा मुल विषयको संकेत रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ । यी तथ्यांकको विवरण पुर्नलाभकौ चरण पश्चात अद्यावधिक गर्नुपर्ने देखिन्छ । यस नगरपालिकामा गरिएको विपद् व्यवस्थापन योजना तथा भिसिए प्रतिवेदन वमोजिम यहाँ पहिरो तथा बाढीको जोखिम उच्च रहेको स्पष्ट हुन्छ । वडागत समुहगत छलफल तथा वडामा निर्मित विपद् व्यवस्थापन योजना अनुसार यस नगरपालिकामा हुने विभिन्न खाले जोखिमहरुको कारण हुने क्षतिबाट असर गर्ने सम्भावित घरधुरी तथा जनसंख्याको समिष्टीगत तथ्यांक निम्न वमोजिम रहेको छ ।

यहाँ गर्भवति महिला ९८३ जना, प्रजनन् उमेरका महिला ११,१५० जना बसाई गर्ने गरेका छन् भने पोषण अनुसार कम जन्म तौल भएका नवजात शिशुको प्रतिशत ३.४ रहेको जवकी राष्ट्रिय स्तरमा ९.४ रहेको छ त्यस्तै आईरन चक्की प्राप्त गर्भवती महिला ३९.९ जवकी राष्ट्रिय स्तरमा ६० प्रतिशत रहेको छ, भिटामीन ए प्राप्त सुत्केरी महिला ८६.८ जवकी राष्ट्रिय स्तरमा ७६.३ प्रतिशत, नयाँ निमोनिया प्रति १००० जना ५ वर्ष मुनी ८६.५ रहेको जो धेरै नै जोखिम देखिन्छ जवकी राष्ट्रिय स्तरमा ३६.८ छ, नयाँ भगाडापखाला प्रति १००० जना ५ वर्ष मुनी ४६७.४ जवकी राष्ट्रिय स्तरमा ३५२.४, जम्मा नवजात शिशु मृत्यु संख्या ४ जना रहेका र माथिल्लो श्वासनलिमा सक्रमण, भगाडापखाला, एपिडी, भाईरल ईन्फ्लुन्जिया, लुतो, दिर्घकालिन फोक्सोको रोग, यूटिआई जस्ता रोग यहाँ रहेको स्वास्थ्य प्राफाईलले देखाउँछ ।

तालिका नं. २२ भेरी नगरपालिकाको पहिरो सम्मुखता विप्लेषण

वडा नं.	पहिरो जोखिम बस्ती तथा स्थान	जोखिम घरधुरी	जोखिम जनसंख्या
१	घुएलनेटा टोल		
	च्याउबानी	१२	६२
	भैतेचौर	६५	२९८
	बाखेखोला	पानीको मूहान	
	नौदाडी ककक	पानीको मूहान	
२	तिमिले टोलका डोप्के बुजेनी	१५	५०
	रिसाड टोल	७	४५
	दुले	२७	१२४
	तातोपानी कल्लेरी	३५	१५७
	सल्ले	२५	१२३
	दुले	२७	१२४
	तातोपानी कल्लेरी	३५	१५७
	आखेनी	जमिन	
	डारीम सिं, हात्तीगौडा	जमिन	
३	थाप्ले टोल अर्न्तगत ठाँटी पन्नाउलो जाने बाटो	६	२८
	थाप्ले बसपार्क पछाडीको पहिरो	८	३६
	सातदुलाको पहिरो		

	सिटीजन बैंक पछाडीको पहिरो		
	स्याला कुप्रे सल्ली पहिरो		
	रेडक्रस मुनिको पहिरो		
४	भगवती	२७	१२५
	खहर खोला		
	बुरेनी		
	सालघारी	३५	१५०
	माथिल्लो बोहोरा	१०	३८
	गैरीखाली	३०	८८
	सिर्जना	१४	५६
	रामजानकी	४०	२४०
	राधाकृष्ण	३०	१५८
	इउरी फूलबारी धल्ला	७	३९
	मूलपानी	२०	९५
	कोईरनी कोट खोला		
५	इवर	५०	२००
	छिप्रेना	२०	१०५
	पानलटा पहिरो		
	गाग्रखोला पहिरो		
	सुकेसर्न पहिरो		
	तातापानी पहिरो		
	कपुरी पहिरो		
	बरालभुग पहिरो		
	खर्या पहिरो		
	महिला पहिरो		
	ज्यामितरा पहिरो		
	सालटाकुरा पहिरो	२०	१००
	औल पहिरो		
६	गंगटिया टोल	८०	३२५
	कल्लाबाटो पहिरो		
	बढाओल पहिरो		
	पौरेनी पहिरो		
	राम्री खोला पहिरो		
	नौमुली पहिरो		
	थापागाउँ पहिरो		
	राउला ईर्जा पहिरो		
	यहुद पहिरो		
	भैरे टोल	५०	२१०
७	पुन्मा टोल	३५	१७५
	धाराखोला पहिरो		
	डारीम स्वारा पहिरो		
	दोगर्न रुपाकोट पहिरो		
	मिथानेको धुले पहिरो		
	सागुन टाकुरी		
	सान्नापाँखा		
	गोवे खोला		
	नाग सिमखेत		
	मिथ्याडग्रा रुपाकोट टोल	३०	१५०
	डौरीखोला टोल	२५	१२५
	दोकान टोल	२९	१४५
	बुरुङ्गे	२०	१००

	गिमा	१०	५०
	चीना मोहरी पहिरो		
	खहेरा पहिरो		
	खर्यात पहिरो		
	हरेला पहिरो		
	खरानीवन पहिरो		
	रानीवन पहिरो		
	भालुमारी पहिरो		
	वत्स्याला पहिरो		
९	बाँस कोट टोल	१०	४८
	टिमुरकोट बान्नी टोलमा	७	३६
	मदाने सिमल टोलमा खिराई पानी पहिरो	१५	७०
	चिसीम		
	कालिकाको थानको भुस्याहा खोला		
	कोप्चाहा खोला		
	मेराओदि पहिरो		
	पौरी सिमखेत		
	गगेना गैरे		
	रोरा खोला		
१०	भुरचौर टोल, भरैव आ.वि. जोखिममा	१५	७३
	फेरावजार सेरोफेरो		
	दुल पहिरो		
	तल्लो चौर पहिरो		
	आली पहिरो		
	सिम्ली खोला पहिरो		
	पट्टाआनी		
	चिउरा पहिरो		
	आलीपाखा टोल	२९	१४२
११	महतरागाउँ, सिरवारी तथा भिडचउर, इब्रागाड, जिगंचउरको		
	धुलेउरा	८	३९
	धौलेडाँडा	११	५३
	छहरी खोला पहिरो		
	काब्री खोला		
	गाग्रे खोला		
	सालापानी	१५	८७
	महना सिमल	२५	१२२
	खोहा	३०	१४५
	मट्टेला	४०	१८७
	चुकेरह	१२	५६
	वडगाड, पलाते खोला, घट्टे खोला		
	मुला खोला		
	घट्टे खोला		
	लिउरेनी खोला		
	सल्लेरी खोला		
१२	थराचिरा, रजेना, टिमुरे डाँडागाउँ, रुपसेपानी, इमिलेखोला,		
१३	बटाला गाउँ, रोकाय टोल	१४	६०
	पाती हाल्ना पहिरो		
	बाँघखोर पहिरो		
	सिमा नदि		
	औलो नदि		
	सिमचौर खोला		
	भेरी खोला		
	कुस्तुरा टोल	१०	५०
	फुरागाउँ टोल	२५	१३०

	राक्सेको		
--	----------	--	--

तालिका नं. २३ भेरी नगरपालिकाको बाढी सम्मुखता विप्लेषण

क्र.सं	बाढी जोखिम वस्ती तथा स्थान	जोखिम घरधुरी	जोखिम जनसंख्या
१	रिमना टोलको देउतीठान, पुरानो बजार वस्ती र भेरी त्रिवेणी मा.वि, पिपे डाप	५२	२६७
२	पिपे आमा समुहको भवन, बागेश्वरी आ.वि, कोलचौर कुन्डीक टोल	३	१५
३	अधिकांस क्षेत्र घर जग्गा, खानेपानी, बिजुली अन्य भौतिक संरचना		
४	थाप्ले टोल		
५	स्याला टोल		
६	पुन्मा टोल	१००	५००
७	मिथ्याडग्रा रुपाकोट टोल	२०	१००
८	डौरीखोला टोल	१२	६०
९	दोकान टोल	३०	१५०
१०	बुरुङ्गे	२	९
११	गिमा	५	२०
१२	बटाला गाउँ, रोकाय टोल	४०	२१०
१३	कुस्तरा टोल	५	३०
१४	फुरागाउँ टोल	२०	११०

तालिका नं. २४ भेरी नगरपालिकाको हावाहुरी सम्मुखता विप्लेषण

क्रसं	हावाहुरी जोखिम वस्ती	जोखिम घरधुरी	जोखिम जनसंख्या
१	सवै ७ टोल	११०२	५६५०
२	गणेश टोल	१०१	४१८
३	थाप्लेचौर टोल	१८८	९८१
४	स्याला टोल	१७२	९४२
५	पुन्मा टोल	१०	५०
६	मिथ्याडग्रा रुपाकोट टोल	४	२०
७	डौरीखोला टोल	१८	९०
८	दोकान टोल	१५	७५
९	बुरुङ्गे	२३०	११००
१०	गिमा		
११	अधिकांस क्षेत्र		
१२	अधिकांस क्षेत्र मध्यम		
१३	बटाला गाउँ, रोकाय टोल	१५	७०

क) संकटासन्नता र क्षमता विप्लेषण

यस भेरी नगरपालिकामा विगत ३० वर्षको ऐतिहासिक समय रेखाबाट आएको सूचनाको आधारमा क्षति, जोखिम तथा क्षमता (मानविय क्षति, प्रभावित परिवार, घरको क्षति, आर्थिक क्षति, खेतीयोग्य भूमि र वनक्षेत्रको क्षति, सामाजिक क्षति, विगतमा भएका विपद्का घटनाक्रम, बालि लगाउने वा भित्राउने समयमा आएको परिवर्तन, तापक्रममा आएको परिवर्तन, जोखिमले भविष्यमा पार्न सक्ने असर, स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँच, संस्थागत क्षमता, जनसंख्याको विश्लेषण, स्थानीय ज्ञान, सीप, क्षमता र प्रविधि) विश्लेषण गरी त्यसबाट प्राप्त अड्कभारलाई जोडेर समुदाय र वडाको विभिन्न वर्गमा निम्नअनुसार सङ्कटासन्नता स्तरीकरण गरिएको छ ।

तालिका नं. २५ भेरी नगरपालिकाको संकटासन्नता बिश्लेषण

वडा नं.	मानविय क्षति	विस्थापित तथा प्रभावित परिवार	क्षतिग्रस्त घर	आर्थिक क्षति	खेतीयोग्य जमिन	सामाजिक प्रभाव	विगतमा भएका विपद्का घटनाक्रम	जोखिमले भविष्यमा पार्न सक्ने असर	स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँच	जनसंख्याको विश्लेषण	बालि लगाउने वा भित्राउने समयमा आएको परिवर्तन	तापक्रममा आएको परिवर्तन	स्थानीय ज्ञान, सीप, क्षमता र प्रविधि	संस्थागत क्षमता	जम्मा अंक	संकटासन्नताको स्तर
१	३	३	३	३	२	१	३	३	२	३	१	२	२	३	३४	मध्यम
२	३	३	३	३	२	१	३	३	२	३	१	२	२	२	३३	मध्यम
३	३	३	३	३	२	१	३	३	१	३	१	२	२	२	३२	मध्यम
४	३	३	३	३	२	१	३	३	१	३	१	२	२	२	३२	मध्यम
५	३	३	३	२	२	१	३	३	३	३	१	२	२	३	३४	मध्यम
६	२	३	३	३	२	१	३	३	३	३	१	२	२	३	३४	मध्यम
७	३	३	३	३	२	१	३	३	३	३	१	२	२	३	३५	उच्च
८	३	३	३	३	२	१	३	२	३	३	१	२	२	३	३४	मध्यम
९	३	३	३	३	२	१	३	२	३	३	१	२	२	३	३४	मध्यम
१०	३	३	३	३	२	१	३	३	३	३	१	२	२	३	३५	उच्च
११	३	३	३	३	२	१	३	३	३	३	१	२	२	३	३५	उच्च
१२	२	३	३	३	२	१	३	३	३	३	१	२	२	३	३४	मध्यम
१३	२	३	३	३	२	१	३	३	३	३	१	२	२	३	३४	मध्यम

माथीको तालिका वमोजिम नगरपालिकामा सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषणका औजारहरू प्रयोग गरी सूचना सङ्कलन गर्दा वडाहरूले पाएको अंकभार केहि तलमाथी भएता पनि ३ वडाहरू वडा नं. ७, १० र ११ उच्च जोखिममा र बाँकी सबै १० वटा वडाहरू नै मध्यम संकटासन्नतामा रहेको पाईन्छ । तसर्थ समग्र नगरपालिका जोखिममा रहेको देखिन्छ सोही अनुरूपको सूचना जिल्ला पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, जाजरकोटको तथ्यांकले देखाउन्छ ।

तालिका नं. २६ भेरी नगरपालिकाको सम्पन्नता स्तरिकरण

वडा नं.	सम्पन्नता स्तरिकरण				जम्मा
	अति विपन्न घरधुरी	विपन्न घरधुरी	मध्यम घरधुरी	सम्पन्न घरधुरी	
१	७२	१६९	३५४	९३	६८८
२	४०	२८७	७६४	११	११०२
३	७३	९५	१७४	११९	४६१
४	६५	१३८	१६५	६७	४३५
५	९९	२०१	१६५	०	४६५

६	८८	१२५	३२७	९६	६३६
७	२९०	३३६	१०५	३४	७६५
८	१४६	२००	१५८	३५	५३९
९	२०३	१०५	५५	१२	३७५
१०	११५	२५४	१०४	१३	४८६
११	६२	१६७	३८४	३३	६४६
१२	८३	१८६	२५६	२८	५५३
१३	३०	१३७	२२०	४४	४३१
जम्मा	१,३६६	२,४००	३,२३१	५८५	७,५८२

वडामा निर्मित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजनाबाट प्राप्त तथ्यांक बमोजिम तयार पारिएको माथिको सम्पन्नता स्तरिकरण तालिका बमोजिम यस नगरपालिकामा अति विपन्न परिवार १,३६६ र विपन्न परिवार २,४०० मध्यम परिवार ३,२३१ र सम्पन्न परिवार ५८५ गरी जम्मा ७,५८२ घरधुरीमा बसोबास गर्ने परिवारहरू रहेको देखिन्छ । उक्त योजनाबाट प्राप्त घरधुरी संख्या र राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को घरधुरी संख्याको तथ्यांक केहि फरक भएता पनि यसले नगरपालिका भित्र विभिन्न सम्पन्नता भएका परिवारहरू बसोबास गर्ने देखाउँछ साथै योजना कार्यान्वयन गर्ने चरणमा विशेषत अति विपन्न र विपन्न परिवारलाई ध्यान तथा प्राथमिकता दिनुपर्ने हुन्छ । विपद्को प्रभाव सम्पन्न वर्गलाई भन्दा विपन्न वर्गलाई बढी पर्ने भएकोले यस्ता वर्गहरूको पहिचान गरिएको छ र यस वर्गलाई आयआर्जन तथा विपद्को अवस्थामा जुध्न सक्ने क्षमता विकासको लागि योजना बनाइएको छ जुन खण्ड ४ मा राखिएको छ ।

नगरपालिकामा रहेको श्रोत तथा क्षमताको विश्लेषण

संघ संस्थाहरूको विवरण

यस भेरी नगरपालिकामा जीविकोपार्जन सुधार र समुदाय विकासका लागि विभिन्न संस्थाहरूले आफ्नो वार्षिक कार्यक्रम मार्फत टेवा पुर्‍याएका छन् । कुनै पनि स्थानीय विकासमा सेवा प्रदायक संघ-संस्था, निजी संस्था, सार्वजनिक संघ-संस्था, नागरीक समाज एवं सञ्जालका सदस्यहरूको अहम भूमिका रहन्छ । विपद् जोखिम व्यवस्थापन र जलवायू परिवर्तनका सवालमा आर्थिक, प्राविधिक तथा सहजीकरण सहयोग गर्न सक्ने संघ-संस्था तथा निकायहरू पहिचान गरी सो संस्थाहरूको सम्भावित भूमिका र अपेक्षित सहयोगको बारेमा देहाय बमोजिम उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. २७ भेरी नगरपालिकाका संघ संस्थाहरूको विवरण

क्र. सं.	सेवा प्रदायक निकायहरू	संस्थाले प्रदान गर्ने सेवा तथा भूमिकाहरू	समुदायका अपेक्षाहरू
व्यक्ति तथा घरपरिवार तहमा			
१	विद्यार्थी	अनुकुलन कार्यक्रममा सक्रिय सहभागिता, प्रचारप्रसार	उद्धार कार्यमा सहभागिता, जनचेतना अभिवृद्धि कार्यमा सहयोग
२	शिक्षक	सचेतनामुलक कार्यक्रममा सहयोग	सचेतनामुलक कार्यक्रममा सहयोग
३	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवक	महिला मानव स्वास्थ्य समस्या समाधानमा सहयोग	महिला मानव स्वास्थ्य समस्या समाधानमा सहयोग

४	व्यवसायी	श्रोत संकलनमा सहयोग, संकटासन्न घरधुरीलाई रोजगारी, वातावरणमैत्री उद्योगको प्रवर्धन	राहत र आकस्मिक कोष निर्माणमा सहयोग
५	निर्माण व्यवसायी	निर्माण कर्मी तथा सामग्री उपलब्ध गराउने	निर्माण सामग्रीको उपलब्धता
६	अगुवा नेता	नेतृत्व, समन्वयकारी भूमिका	नेतृत्व, समन्वयकारी भूमिका
समुदाय, वडा तथा नगरपालिका तहका सरोकारवालाहरु			
१	आमा समुह	अनुकुलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन कार्यक्रममा सक्रिय सहभागिता, प्रचारप्रसार	सक्रिय सहभागिता, प्रचारप्रसार
२	सामुदायिक वनहरु	सचेतना र पूर्वाधार तथा विकास निर्माणमा सहयोग	पूर्वाधार तथा विकास निर्माणमा सहयोग
३	विद्यालय	खुल्ला स्थान, चेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि	सुरक्षित आवास तथा सचेतना
४	वडाका कार्यालयहरु	पूर्वाधार तथा विकास निर्माणमा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग	भौतिक पूर्वाधार तथा विकास निर्माणमा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग
५	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी उपशाखाहरु	उद्धार, राहत कार्यमा सहयोग	सक्रिय सहभागिता, आवश्यक सामग्री प्रदान, प्रचारप्रसार
६	विभिन्न सञ्जालहरु	छलफल तथा सचेतना, स्वयं सेवक	खोजि तथा उद्धार कार्यमा, सचेतना प्रचारप्रसार
७	सहकारी तथा वचत समूह	सचेतना तथा छलफल, राहात कार्यमा आर्थिक सहयोग	सचेतना तथा आर्थिक सहयोग
८	यूवा क्लव	स्वयं सेवक	खोजि तथा उद्धार कार्यमा, सचेतना प्रचारप्रसार
९	होटल तथा व्यवसायी	आकस्मिक बसाईको व्यवस्था तथा राहातमा सहयोग	सुरक्षित आवास तथा सचेतना
१०	भेरी नगरपालिका	पूर्वाधार तथा विकास निर्माणमा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग, समग्र योजनाको कार्यान्वयन तथा अनुगमन	भौतिक पूर्वाधार तथा विकास निर्माणमा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग, कानून परामर्श
११	इलाका प्रहरी कार्यालय	खोज तथा उद्धार, क्षती विवरण	खोज तथा उद्धार र सुरक्षा
१२	एम्बुलेन्स	घाइतेहरुलाई एम्बुलेन्स व्यवस्था	उपचारको लागी अस्पताल समयमै पुग्न सहयोग
१३	स्काउट	स्वयं सेवक परिचालन, खोजी तथा उद्धार, जनचेतना	स्वयं सेवक परिचालन, खोजी तथा उद्धार, जनचेतना

तालिका नं. २८ भेरी नगरपालिका बाहिरका सरोकारवालाहरुको विश्लेषण

नगरपालिका बाहिरका सरोकारवालाहरु			
क्र.सं	कार्यालय संघ संस्था	प्राप्त हुन सक्ने सहयोगको क्षेत्र	संस्थाको सम्पर्क फोन नं.
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जाजरकोट	जिल्लाको हरेक प्रशासनिक कार्य, उद्धार, सामाग्री, सुरक्षा निकाय, समन्वय तथा सहकार्य, विपद् को समयमा आवश्यक सहयोग साथै संघ/संस्था परिचालनमा सहजिकरण	८९४३००७६
२	जनस्वास्थ्यसेवा कार्यालय जाजरकोट	स्वास्थ्य उपचार तथा स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्था	
३	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जाजरकोट	राहत व्यवस्थापन, एम्बुलेन्स सेवा प्रदान, दक्ष स्वयंसेवक प्रदान	०७७४२०२७५/४२०११ ७ हरि बहादुर बस्नेत
४	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	सुरक्षा व्यवस्था, राजमार्ग खोल्नमा सहयोग साथै विपद् को समयमा उद्धार	०८९-४३०१३१, ०८९(४३०१००
५	जिल्ला ट्रफिक कार्यालय, जाजरकोट	सुरक्षा व्यवस्था, यातायात खोल्नमा सहयोग	०८९(४३००१२
६	खलंगा सामुदायिक रेडियो जाजरकोट एफ. एम	समाचार तथा सञ्चार	०८९४३०२०२
७	रेडियो हाम्रो पाइला एफ. एम. जाजरकोट	समाचार तथा सञ्चार	०८९४३०१५७/४३००६३
८	जाजरकोट एफ. एम. जाजरकोट	समाचार तथा सञ्चार	९७७८९४३०२२
९	भेरी नगरपालिका	विपद् को समयमा आवश्यक सहयोग साथै संघ/संस्था परिचालनमा सहजिकरण	८९-४३०००२
१०	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	समन्वय तथा सहकार्य	
११	डिभिजन वन कार्यालय	बिरुवा, अग्नी नियन्त्रण, तालिम	
१२	जिल्ला हुलाक सेवा कार्यालय	संचार	
१३	जिल्ला अदालत	सामाजिक न्याय तथा संरक्षण	
१४	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	सामाजिक समन्वय र जनचेतना	
१५	पहाडी क्षेत्र विकास केन्द्र	समन्वय, आर्थिक सहयोग तथा विपदमा परेकालाई पुनस्थापना	प्रदिप जंग शाह ९८४८०६४८२१
१६	कृषि क्षेत्र विकास कार्यक्रम	आर्थिक, खाद्यन्न सहयोग	खेमराज भट्ट
१७	यार्सल नेपाल जाजरकोट	आर्थिक तथा सामाजिक सहयोग	
१८	आर्युवेद अस्पताल	औषधी स्वास्थ्य उपचार र आवास	
१९	चन्दननाथ दल गण	सुरक्षा व्यवस्था, राजमार्ग खोल्नमा सहयोग साथै विपद् को समयमा सहयोग	०८९-४३०२००
२०	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल आश्रित गुल्म जाजरकोट	सुरक्षा व्यवस्था, राजमार्ग खोल्नमा सहयोग साथै विपद् को समयमा उद्धार	०८९-४३०३५१
२१	सडक डिभिजन कार्यालय, चौरजहारी रुकुम पश्चिम	यातायात व्यवस्थापनमा समन्वय तथा सहकार्य	०८९-४३०२५१
२२	खानेपानी सिचाई तथा उर्जा विकास	विपद्को समयमा खानेपानी आपूर्ती सगै विभिन्न कार्यमा सहयोग, सिँचाई पोखरी, कुलो निर्माण तथा आयोजनाको लागि आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग	०८९-४३०३२५
२३	नेपाल पत्रकार महासंघ जाजरकोट	सुचना सम्प्रेषण	९८५८०२७३१७
२४	जिल्ला अस्पताल जाजरकोट	स्वास्थ्य उपचार तथा स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्था	०८९-४३०१८८
२५	जिल्ला समन्वय समिति	विपद् साथै अन्य कार्यहरुमा समन्वय तथा सहकार्य	चित्र प्रसाद शर्मा ९८५८०२२२१३
२६	जिल्ला आपत्कालिन केन्द्र	खोजी तथा उद्धारका लागी सामाग्रीहरु, सूचना आदान	

		प्रदान	
२७	कृषि निर्देशनालय, कृषि ज्ञान केन्द्र	अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धि कृषक क्षमता अभिवृद्धि, कृषि सेवा, बालीनाली विकास, विउ बिजन वितरण	
२८	प्रदेश मन्त्रालय	अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन गर्नलाई समन्वयकारी भुमिका खेल्ने आवश्यकता अनुसार नीति नियम निर्माण गर्ने र बजेटको लागि व्यवस्था गर्ने ।	
२९	उद्योग वाणीज्य संघ, जाजरकोट	सामाग्री पूर्ति गर्नुका साथै आर्थिक सहयोग तथा स्वयं सेवक परिचालन गर्ने ।	रमेश केसी
३०	नेपाल टेलकम, जाजरकोट	सञ्चार तथा सूचना प्रदान	हरि बहादुर केसी, ९८५१३४४२९६
३१	नेपाल विद्युत प्राधिकरण, जाजरकोट	वातावरणीय कार्य गर्न सहयोग, आकस्मिक कार्य र आगोलागीमा सहयोग	अभिषेक राज कलवार, ९८५८०८०३७५
३२	वृहत जलाधार व्यवस्थापन केन्द्र, जाजरकोट	सिंचाई, अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यक्रम गर्ने ।	सुनिल कुमार गुप्ता, ९८५८०३०९७९
३३	खाद्य व्यवस्था तथा व्यापारिक, शाखा कार्यालय, जाजरकोट	खाद्यान्न व्यवस्थापन	राम प्रसाद पौड्याल, ९८५८०७८८८८

आगामी दिनमा यस स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील कार्यढाँचा कार्यान्वयनमा यस नगरपालिका सँग सरोकार राख्ने सबैको साथ र सहयोग आवश्यक हुन जान्छ । यसका लागि नगरपालिकाले प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा रहेका माथि उल्लेखित सम्पूर्ण सरकारी तथा गैरसरकारी संघ-संस्थाहरुमा सहयोगका लागि बेला बेला अन्तर्क्रिया गर्ने, पत्राचार गर्ने तथा निरन्तर सम्पर्क र समन्वय गरी यस उत्थानशील योजना कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ ।

२०८० सालको भूकम्प मा सहयोग गर्ने संघ संस्थाहरु

२.२.४. जाखिमको बिश्लेषण

क) जोखिम नक्शाङ्कन

वडाहरुमा तयार गरिएको विपद् व्यवस्थापन योजना अध्ययन तथा विश्लेषण वमोजिम फरक फरक प्रकोपहरुले जिविकोपार्जनका श्रोतहरुमाथि असर पुर्‍याएको देखिन्छ । खानेपानीका मुहानहरु सुक्ने कारण खानेपानीमा समस्या, पुराना कुलोकुलेसा, पोखरीहरु सुक्दै गएकोमा सिँचाइको असुविधा, अनियमित वर्षा, अत्यधिक वर्षा र खडेरीका कारण बाली समयमा लगाउन नपाउने, लगाएको बालीमा समेत असर पर्ने, मिचाहा प्रजातीले गर्दा खेतबारी नै पूर्ण रूपले बाँझो छोडनुपर्ने देखिन्छ । खेतीयोग्य जमिन बाँझो रहनु, उत्पादन घट्ने तथा पानीका मुहानहरु सुक्दै जानु तथा पहिरो, बाढी, चट्याङ, असिना, हावाहुरी तथा नयाँ नयाँ रोगको प्रकोपले विशेष गरी एकल महिला, दलित, फरक क्षमताका समुदाय, महिला, बालबालिका तथा विपन्न वर्गलाई बढी मात्रामा असर पारेको प्रस्टसँग देखिन्छ । आगलागी, खडेरी र वनमाराको प्रकोपका साथै सुख्खा क्षेत्र बढ्नाले वन विनाश तथा वन पैदावारको उपलब्धतामा ह्रास आएको कारणले वन पैदावार संकलन कार्यमा यी लक्षित वर्गलाई बढी मात्रामा असर परेको देखिन्छ । असिना र चट्याङले पनि भौतिक स्रोतमा केही मात्रामा असर पारेको देखिन्छ भने चट्याङले विशेष गरेर मानिस तथा पशुलाई बढी असर पारेको देखिन्छ । पहिरो, खडेरी, मिचाहा प्रजाती साथै रोगकिराले, पानीको स्रोत सुक्ने, प्रदुषित हुने, कृषि, पारिस्थितिकीय प्रणाली र पशुपालन व्यवसायमा धेरै ठुलो असर पारेको देखिन्छ ।

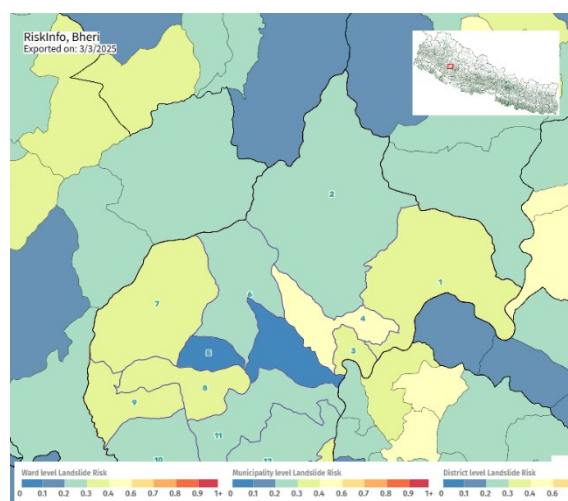

Figure 13 Risk analysis map

समग्र प्रकोप स्तरीकरण गर्दा भूकम्प, पहिरो, जंगल जनावर आतंक, बाढी, आगलागी, चट्याङ, हावाहुरी, सडक दुर्घटना र असिनापानीले प्रभाव पार्ने प्रमुख प्रकोपहरु रहेका छन् । साथै प्रकोपको बढी असर कृषि तथा वनजंगलमा क्रमशः पशुपालन, वन्यजन्तु, जमिन र खानेपानीमा परेको देखिन्छ । साथै जलवायु परिवर्तनको असर सबै वर्ग, क्षेत्र र समुदायमा एकै किसिमले पर्दैन । असर सँग जुध्न सक्ने अर्थात अनुकूलन क्षमता बढी हुनेमा यसको असर न्यून हुन जान्छ । तसर्थ यो कार्यढाँचा निर्माण गर्ने चरण देखि नै यस वर्गहरुको प्रतिनिधित्वमुलक समावेशीमा योजनाका क्रियाकलापमा उनीहरुलाई प्राथमिकता दिँदै उनीहरुको हैसियत सुधार हुने र जीविकोपार्जनमा टेवा पुग्ने खालको सचेतीकरण र प्रत्यक्ष लाभ हुने किसिमका कार्यक्रमहरु तयार गरिएको छ ।

प्रकोपको प्रकार	आवृत्ति	प्रभाव	प्रकोप तह
भूकम्प	दुर्लभ	विनाशकारी	उच्च
पहिरो	बारम्बार	गम्भिर	उच्च
बाढी	बारम्बार	गम्भिर	उच्च

आगलागी	बारम्बार	कम गम्भिर	उच्च
असिना पानी	सम्भावना	नगण्य	मध्यम
हुरीबतास	बारम्बार	कम गम्भिर	मध्यम
खडेरी	सम्भावना	कम गम्भिर	मध्यम
जनवार आतंक	बारम्बार	कम गम्भिर	मध्यम
चट्याड	सम्भावना	नगण्य	मध्यम
दुर्घटना	बारम्बार	गम्भिर	मध्यम
रोग कीरा	सम्भावना	नगण्य	मध्यम
भिरबाट खस्ने	सम्भावना	नगण्य	मध्यम
महामारी	सम्भावना	गम्भिर	उच्च

ख) प्रथमिकता प्राप्त रणनीतिक पूर्व तयारी

विपद्को सम्भावना र त्यसबाट हनुसक्ने जनधनको क्षति कम गर्न स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले सुरक्षकालागी विभिन्न रणनीति अवलंबन गर्नेछ। विपद् पूर्वतयारीका साथै विपद् जोखिम न्युनिकरण लाइ मूल प्रवाहिकरण गर्दै यस योजनाको कार्यान्वयन गर्न निम्न रणनीतिक पूर्वतयारी गरिने छ।

तालिका नं. २९ भेरी नगरपालिका प्रथमिकता प्राप्त रणनीतिक पूर्व तयारी

क्र.स.	रणनीतिहरू	परिमाण	जिम्मेवारी	समयावधि
१	सबैवडामा वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरी क्रियाशिल गराउन र नियमित बैठक गर्ने।	१३	नगरपालिका/ वडा समिति	३ महिना भित्र
२	नगर पालिकामा गठन भएका विषयगत क्षेत्रहरूको वार्षिक कार्ययोजना तयार गरि समन्वय संयन्त्रको विकास गर्ने।	३ पटक	नगरपालिका/ वडा समिति	वर्षमा ३ पटक
३	नगरपालिकाको विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यविधि तयारी।	१	नगरपालिका	२ महिना भित्र
४	स्थानिय आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र स्थापना र कार्यविधि निर्माण।	१	नगरपालिका	३ महिना भित्र
५	विपद् व्यवस्थापन शाखा स्थापना र सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने।	१	नगरपालिका	१ महिना भित्र
६	जनप्रतिनिधिहरू, वडा र नगरपालिकामा गठित विपद् व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूका लागी विपद् व्यवस्थापन र आधारभुत मानवीय सहायता मापदण्ड सम्बन्धि तालिम।	२	नगरपालिका	४ महिना भित्र
७	कृतिम घटना अभ्यास तालिमको आयोजना गर्ने र हरेक वर्ष विद्यालय र समुदायमा कृतिम घटना अभ्यास गर्ने।	वार्षिक ३ पटक	नगरपालिका, सुरक्षा निकाय, रेडक्रस	हरेक वर्ष जेठ, कार्तिक र फागुन महिनामा

८	वडा र नगरपालिका तहमा आधारभूत खोज तथा उद्धार र विषयगत क्षेत्रका लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीहरु खरिद गरी तयारी अवस्थामा राख्ने ।	वार्षिक १ पटक	नगरपालिका/वडा समिति	प्रत्येक वर्ष मौसम जन्य विपद हुनु पूर्व
९	वडा तहमा युवा तथा महिलाहरुलाई स्थानिय स्रोत साधनबाट उद्धार तथा व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्री जस्तै लाइफ ज्याकेट, स्ट्रेचर बनाउन सिप प्रदान गर्ने ।	१३ वडाहरुमा	नगरपालिका/वडा समिति	प्रत्येक वर्ष मौसम जन्य विपद हुनु पूर्व
१०	विपद जोखिम न्युनिकरण र व्यवस्थापन बारे समुदायमा सचेतना ।	१३	नगरपालिका/वडा समिति	वर्षमा १ पटक
मानव संसाधन विकास तथा व्यवस्थापन				
११	प्रत्येक वडामा खोज उद्धार कार्यदल गठन गरि तालिम दिने ।	१३	नगरपालिका/वडा समिति	प्रत्येक वर्ष
१२	सुरक्षित स्थानको नक्साङ्कन,तथा संरक्षण गर्ने ।	१३	नगरपालिका/वडा समिति	प्रत्येक वर्ष
१४	अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आपतकालिन अवस्थाको लागी औषधि र सामग्री व्यवस्थापन गर्ने ।			
१५	पुर्व चेतावनि प्रणाली र मोबाइल एप्स तयार गर्ने ।	१	नगरपालिका/वडा समिति	प्रत्येक वर्ष
१६	विभिन्न प्रकोपबाट पर्ने संभावित प्रकोप र संकटासन्न समुदाय र जनसंख्या अध्यावधिक गर्ने ।	१	नगरपालिका/वडा समिति	प्रत्येक वर्ष
१७	वडा र नगरपालिकामा कार्यरत गैरसरकारी संस्था निजी क्षेत्र तथा दातृनिकायको सूची तयार गरी सहकार्य गर्ने ।	१	नगरपालिका	प्रत्येक वर्ष
१८	प्रतिकार्यमा खटिने स्वयंसेवकहरुका लागी सुरक्षा सामग्रीहरुको बन्दोबस्त मिलाउने ।	१	नगरपालिका	प्रत्येक वर्ष
१९	प्रारम्भिक लेखाजोखा, मूल्यांकन र विस्तृत घरधुरी सर्वेक्षणका लागी तथ्याङ्क संकलनका फाराम तथा प्रारूप तयार गर्ने ।	५००० प्रति	नगरपालिका /विषयगत क्षेत्र	६ महिना भित्र
२०	सरक्षा निकायहरु, नगरपालिका, रेडक्रस, एम्बुलेन्स लगायत अत्यवश्यक सेवा प्रदायक तथा स्थानीय जन प्रतिनिधिहरुको सम्पर्क नम्बरको पर्चा तयार गरी घरघरमा पुर्‍याउने ।	१ पटक	नगरपालिका /विषयगत क्षेत्र	३ महिना भित्र
२१	पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागी गरिने निर्णय र क्रियाकलापमा विपद् प्रभावित तथा संकटासन्न समुदाय, महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु,बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, पिछ्छडिएको समुदाय र वर्गको सहभागिता लाइ सुनिश्चित गर्ने ।	हरेक क्रियाकलापमा	नगरपालिका /विषयगत क्षेत्र	प्रत्येक वर्ष
२२	खोज एव उद्धारको लागि भण्डारण गरिएको सामग्रीहरुको अवस्थाको जाँच गर्ने,थप आवश्यक भए व्यवस्था गर्ने ।	२	नगरपालिका /विषयगत क्षेत्र	वर्षको २ पटक
२३	आपत्कालीन अवस्थामा प्रयोग गर्ने स्थलमार्ग, आश्रयस्थल पहिचान तथा भौतिक पूर्वाधार र सेवाहरु निर्माण, बिस्तार गर्न समन्वय गर्ने ।	१	नगरपालिका /विषयगत क्षेत्र	प्रत्येक वर्ष
२४	विपद्को समयमा प्रतिकार्यमा सहयोग उपलब्ध गराउने एकीकृत प्रणालीको विकास गर्ने ।	१	नगरपालिका /विषयगत क्षेत्र	प्रत्येक वर्ष

विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना

१.१ सोच, लक्ष्य र रणनीति

यस गाउँपालिका/नगरपालिकाको विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता लागि सोच, लक्ष्य र रणनीति यस प्रकार छन् ।

सोच

“सुरक्षित, समृद्ध तथा विपद् उत्थानशील भेरी नगरपालिकाको रूपमा स्थापित गर्ने ।”

लक्ष्य

१. सन् २०३० सम्ममा विपद्बाट हुने घाइते तथा मृत्युदरमा ५०%ले कम गर्ने
२. सन् २०३० सम्ममा विपद्बाट प्रभावित व्यक्तिहरूको सङ्ख्यालाई ५०% ले कम गर्ने
३. सन् २०३० सम्ममा विपद्बाट हुने आर्थिक क्षतिलाई ५०% ले कम गर्ने
४. सन् २०३० सम्ममा विपद्बाट महत्वपूर्ण पूर्वाधार र आधारभूत सेवाहरूमा अवरोध ५०% ले कम गर्ने
५. सन् २०३० सम्ममा पालिकाको कूल भू-भागको ५३% वन क्षेत्र कायम गर्ने

रणनीति

१. विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिमको बारेमा बुझ्ने
२. विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम शासकीय पद्धतिको सुदृढीकरण
३. विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम न्यूनीकरणमा लगानी
४. प्रतिकार्य, पुनर्लाभ, पुनर्स्थापन र पुनर्निर्माणमा सुदृढीकरण
५. सामुदायिक वन व्यवस्थापन, वृक्षारोपण र /पुनः वृक्षारोपण गर्ने

३.२ विपद् जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू

सङ्घ, प्रदेश र अन्य निकायद्वारा तर्जुमा गरिएका विपद् तथा जलवायु जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी योजना र अवशिष्ट जोखिमको विश्लेषण गरी निम्न प्राथमिकताका क्षेत्रहरूमा सम्बन्धित जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू तालिकामा प्रस्तुत गरिएका छन् ।

३.२.१ प्राथमिकताका क्षेत्र १: विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम बुझाई

प्राथमिकताका कार्य

१.१ समुदाय र पालिकाको बहु-प्रकोप विपद् र जलवायु परिवर्तन जोखिमको पहिचान

१.२ सबै सार्वजनिक र निजी विद्यालयहरू, स्वास्थ्य सुविधाहरू, सार्वजनिक भवनहरू र सार्वजनिक महत्वका सम्पदाहरूको संरचनात्मक एकीकृत जोखिम लेखाजोखा गरी प्रमुख प्रकोपहरू जोखिम, लगानी र कार्यको दायरा सूचित गर्ने ।

१.३ क्षेत्रगत विकास आयोजनाहरूको लागि विपद् र जलवायु परिवर्तन जोखिम परीक्षण र लेखाजोखा प्रणाली स्थापना गर्ने ।

१.४ सीमा जोखिमहरू लेखाजोखा गर्ने । उदाहरणका लागि छिमेकी पालिकासँग मिलेर समाधान गर्नुपर्ने विपद् जस्तै: बाढी, डुबान, जङ्गलमा आगलागी, जङ्गली जनावर आतङ्क आदि ।

१.५ क्यास्केटीङ्ग प्रभाव

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समयावधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता				जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक	
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR							SDGs
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
१.१ समुदाय र नगरपालिकाको बहुप्रकोप विपद् र जलवायु परिवर्तन जोखिमको पहिचान	बहुप्रकोप विपद् तथा जलवायु परिवर्तन मूल्याङ्कन गर्ने	तथ्याङ्क सँकलन तथा अभिलेखिकरण भई जोखिम तथा क्षमताको विप्लेषण भएको हुनेछ ।	१ वर्ष	१५ लाख		४.१		P१	G११ & १३	वातावरण तथा विपद् व्यावस्थापन शाखा	प्रविधिक शाखा विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक र विकास साभेदार	तथ्याङ्क सँकलन	बहु प्रकोप तथा तथ्याङ्क नक्शा
	वन डढेलो नूनिकरण र योजना बनाउने	योजना बनेको हुनेछ	१ वर्ष	१० लाख		२.२.२			G११	वातावरण तथा विपद् व्यावस्थापन शाखा	प्रदेश सरकार र संघीय निकाय	उच्च	आन्तरिक र विकास साभेदार	अन्तर समन्वय	योजना तयार हुनेछ

१.२ सबै विद्यालयहरु, स्वास्थ्य सुविधाहरु, सार्वजनिक भवनहरु र सार्वजनिक महत्वका सम्पदाहरुको संरचनात्मक एकीकृत लेखाजोखा गरि पूमूख प्रकोपहरु जोखिम लगानी र कार्यको दायरा सूचित गर्ने	सार्वजनिक संरचनाहरुको जोखिम लेखाजोखा गर्ने	बिद्यमान सार्वजनिक संरचनाहरुको स्थिती यकिन हुने	१ वर्ष	१५ लाख						प्रविधिक शाखा	प्रदेश सरकार र संघीय निकाय	उच्च	आन्तरिक र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्ति र स्रोत साधन	सार्वजनिक संरचनाहरुको स्थिति एकिकृत हुने
	पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने र प्रवलिकरण गर्दाहुने सार्वजनिक संरचनाको विवरण तयार गर्ने	सार्वजनिक संरचनाहरुको स्थिती र क्षमता स्पष्टहुने	१ वर्ष	२५ लाख						प्रविधिक शाखा	प्रदेश सरकार र संघीय निकाय विकास साभेदार	मध्यम	आन्तरिक र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्ति र स्रोत साधन	सार्वजनिक संरचनाहरुको स्थिति स्पष्ट हुने
	आवश्यक सार्वजनिक संरचनाहरुको संख्या आकार र त्यसका लागि चाहिने स्रोतको आकलन गर्ने	आवश्यक सार्वजनिक संरचनाहरुको मात्रा प्रकृती र चाहिने स्रोतको आकलन बमोजिम योजना तर्जुमा गर्ने आधार तयार हुने	२ वर्ष	३५ लाख						प्रविधिक शाखा	प्रदेश सरकार र संघीय निकाय विकास साभेदार	मध्यम	आन्तरिक र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्ति र स्रोत साधन	चाहिने मात्रा प्रकृती र स्रोत स्पष्ट हुने
१.३ क्षेत्रगत विकास आयोजनाहरुको लागि विपद र जलवायु जोखिम परिक्षण र	जलवायुको अवस्था र धरातलीय चाप अनुरूप विकास आयोजनाको लेखाजोखा गर्ने	बदलिदो जलवायुको स्थिति र जमिनको उपयोग गर्ने शैली अनुरूपका योजना तर्जुमा गर्ने आधार तयार हुने	१ वर्ष	१५ लाख						वातावरण तथा विपद व्यावस्थापन शाखा	प्रविधिक शाखा	उच्च	आन्तरिक र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्ति र स्रोत साधन	भावी योजना तर्जुमाको लागि चाहिने आधार तयार हुने

लेखाजोखा प्रणाली स्थापना गर्ने	लेखाजोखा प्रणालीका लागि चाहिने सुचक तयार गर्ने	धरातलीय यथार्थता अनुरूपका सुचक तयार हुने	१ वर्ष	१० लाख						वातावरण तथा विपद व्यावस्थापन शाखा	प्रदेश सरकार र संघीय निकाय विकास साभेदार	उच्च	आन्तरिक र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्ति र स्रोत साधन	सुचकहरु तयार हुने
१.४ सिमाका जोखिमहरु लेखाजोखा गर्ने	हिमाली र उच्च पहाडी क्षेत्रमा पर्नसक्ने जलवायु प्रभाव अध्यायन गर्ने	हिमाली र उच्च पहाडी क्षेत्रमा परेको जलवायु परिवर्तनको असर स्पष्ट हुने	१ वर्ष	२० लाख						वातावरण तथा विपद व्यावस्थापन शाखा	प्रदेश सरकार र संघीय निकाय विकास साभेदार	मध्यम	आन्तरिक र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्ति र स्रोत साधन	हिउ, जंगल, जंगली जनवार र जडीबुटीको स्थिति सपष्ट हुने
१.५ विपदको विस्तारित प्रभावलाई कम गर्ने															

३.२.२ प्राथमिकताका क्षेत्र २: सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहमा विपद् जोखिम शासकीय पद्धतिको सुदृढीकरण

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता				जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक	
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR							SDGs
						(DRR- NSPA)	(CCRA- NPA)								

२.१ नगर पालिका अन्तर्गतका सम्बन्धित सबै शाखाको भूमिका र जिम्मेवारी निर्धारण गर्ने	विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलतामा सबै शाखाको भूमिका र जिम्मेवारी पत्ता लगाउनका सबै कर्मचारीलाई तालिम प्रदान गर्ने	सबै शाखाको विपद् व्यवस्थापनमा भूमिका र जिम्मेवारी निर्धारण भएको हुने	६ महिना	५ लाख		५.१		P२	G१६	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका का विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत	कार्य प्राथमिकता	स्पष्ट कार्य विवरण, जिम्मेवारी र जवाफदेहिताको निर्धारण हुनेछ
२.१ कार्य प्रभावकारीताका लागि नगरपालिकाको नीतिगत र कानूनी व्यवस्था सुदृढ गर्ने	नगरपालिकाका अन्य नीतिगत प्रावधानसंग विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल सम्बन्धि नीतिगत र कानूनी प्रावधानको तादर्थ्यता कायम राख्ने	नीतिगत र कानूनी स्पष्टता र एकरूपता हुनेछ	२ वर्ष	१० लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका का विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत र पिकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	समग्र नीति र ऐन नियम, निर्देशिका र कार्यविधि जारी भएको हुनेछ
	नीतिगत प्रावधान र स)सथागत प्रबन्ध गरि तिनको कार्यगत समन्वय मार्फत प्रभावकारीता बढाउने	पारस्परिक सहकार्य र समन्वयबाट विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलता को काम मूलप्रवाहीकरण गर्ने	निरन्तर	वार्षिक ५ लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका का विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत	कार्य प्राथमिकता	विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलता अभिवृद्धि हुने
२.३ प्रभावकारी विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलताको लागि नगरपालिकाको संगठनात्मक	विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलताको लागि कामलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने हेतुले विद्यमान	विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलता को लागि चाहिने संगठन संरचना र	१ वर्ष	५ लाख						प्रशासन शाखा	नगर कार्यपालिका का	उच्च	आन्तरिक स्रोत	कार्य प्राथमिकता	आवश्यक जनशक्तिको स्थिति स्पष्ट हुने

स)रचना र कानव संसाधन कार्यको समिक्ष गरि यसलाई अध्यावधिक गर्ने	संगठन स)रचनाको पुनरावलोकन गर्ने	जनशक्तिको मात्रा यकिन हुने													
	विपद तथा जलवायु उत्थानशिलताको काममा खटने जनशक्तिको क्षमता विकास गर्ने	विपद तथा जलवायु उत्थानशिलता को सक्षम जनशक्तिको विकास हुने	निरन्तर	वार्षिक १० लाख						प्रशासन शाखा	नगर कार्यपालिका	उच्च	आन्तरिक स्रोत विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	क्षमतावान जनशक्ति तयार हुने
२.४ विपद तथा जलवायु उत्थानशिल कार्यढाँचालाई नगरपालिकाको आबाधिक, वार्षिक र विषयगत योजना र कार्यक्रममा समाहित गर्ने	कायुढाँचाको प्राथमिक कार्यलाई नगरपालिकाको दिर्घकालिन र आबाधिक योजनामा समाहित गर्ने	विपद जोखिम न्यूनीकरण र जलवायु अनुकुलनताका I कायुक्रमलाई विकास प्रक्रियामा मूलप्रवाहकिरण I भएको हुने	निरन्तर	वार्षिक ५ लाख						योजना शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	विपद तथा जलवायु उत्थानशिलता अभिवृद्धि हुने
	वार्षिक र विषयगत योजना तथा कार्यक्रममा कार्यढाँचाका प्राथमिक कार्यलाई समाहित गर्ने	चालु योजना र कार्यक्रममा कार्यढाँचाका प्राथमिक कार्यहरु समेटिने	निरन्तर	५ लाख						आर्थिक प्रशासन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	विपद तथा जलवायु उत्थानशिलता अभिवृद्धि हुने
२.५ विपद तथा जलवायु उत्थानशिल विषयसंग सम्बन्धित ऐन, नियम, निर्देशिका,	नगरपालिकाको लागि चाहिने ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि, कार्यढाँचा र योजनाको सूचि तयार गर्ने	विपद तथा जलवायु उत्थानशिलता का लागि चाहिने नीतिगत प्रावधानको	निरन्तर	२ लाख						वातावरण तथा विपद व्यावस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	विपद तथा जलवायु उत्थानशिलता अभिवृद्धि हुने

कार्यविधि, कार्यढाँचा र योजनाको समयानुकूल संसोधन परिमार्जन र एकीकरण गर्ने		सूचि तयार हुने													
	विद्यमान ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि, कार्यढाँचा र योजनाको पुनरावलोकन गर्ने	विद्यमान नीतिगत प्रावधानको समिक्षा हुने	१ वर्ष	२ लाख						वातावरण तथा विपद व्यावस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका का विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	नीतिगत प्रावधानहरूको अध्यावधिक गरिने
	आवश्यक ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि, कार्यढाँचा र योजना समेतको तर्जुमा र संसोधन गर्ने	आवश्यक नीतिगत प्रावधानको तर्जुमा हुने	निरन्तर	वार्षिक १० लाख						वातावरण तथा विपद व्यावस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका का विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	नीतिगत स्पष्टता र प्रावधानहरूको प्रयाप्तता हुने

३.२.३ प्राथमिकताका क्षेत्र ३: उत्थानशीलता वृद्धिका लागि विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम न्यूनीकरणमा निजी तथा सार्वजनिक लगानी

प्राथमिकताका कार्य															
३.१ सबै विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था र सार्वजनिक भवनहरू जलवायु परिवर्तन लगायतका बहु प्रकोप जोखिमहरूबाट सुरक्षित बनाउने ।															
३.२ सम्भावित उच्च जोखिमयुक्त बस्ती र घरहरूको पुनर्स्थापना । (एकीकृत बस्ती)															
३.३ नमुना उत्थानशील समुदायको विकास (उदाहरणका लागि एक पालिका एक टोल)															
३.४ जोखिमको आधारमा स्थानीय परम्परागत वास्तुकलालाई प्रवलीकरण र प्रोत्साहन गर्न आर्थिक र प्राविधिक सहयोग															
३.५ अत्यावश्यक पूर्वाधार जस्तै: सडक, जलविद्युत, स्वास्थ्य, खानेपानी आपूर्तिलाई उत्थानशील बनाउने															
प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता				जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक	
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR							SDGs
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								

३.१ सबै विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था र सार्वजनिक भवनहरू जलवायु परिवर्तन लगायतका बहु प्रकोप जोखिमहरूबाट सुरक्षित बनाउने	सबै सार्वजनिक भवनहरूको भूकम्पीय परिक्षण गर्ने	पुनर्निर्माण वा प्रवलीकरण गर्नुपर्ने भवनहरूको तथ्याङ्क प्राप्त हुने	२ वर्ष	१ करोड		६.१		P२	G११	प्राविधिक शाखा	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्तिको कमि	सबै घरहरूको जोखिम स्थिति स्पष्ट हुनेछ
	बहुप्रकोप जोखिम अध्ययन गर्ने	बहुप्रकोप जोखिमको लेखाजोखा हुने	२ वर्ष	३५ लाख						प्राविधिक शाखा	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्तिको कमि	नगरपालिकाको बहुप्रकोप जोखिम स्पष्ट हुने
३.२ सम्भावित उच्च जोखिमयुक्त बस्ती र घरहरूको पुनस्थापना गर्ने (एकीकृत बस्ती विकास गर्ने)	उच्च जोखिमयुक्त बस्ती र घरहरूको स्थानान्तरण गर्ने	जोखिम रहित बस्तीको विकास हुने	२ वर्ष	७ करोड						प्राविधिक शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	मध्यम	विकास साभेदार	स्रोत र प्राविधिक जनशक्तिको कमि	सुरक्षीत आवास हुने
	एकीकृत बस्ती विकासलाई प्रश्रय दिने	व्यावस्थीत बस्तीमा पूर्वाधार सेवा विस्तारगर्न सहज हुने	२ वर्ष	४ करोड						प्राविधिक शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	मध्यम	विकास साभेदार	स्रोत र प्राविधिक जनशक्तिको कमि	व्यावस्थीत आवास हुने
३.३ नमूना उत्थानशील समुदायको विकास गर्ने (एक पालिका एक टोल)	एक नगरपालिकामा एक जलवायुमैत्री गाँउको विकास गर्ने	जलवायुमैत्री गाँउको गाँउको योजना बनेको हुनेछ	बहु वर्षीय	५ करोड						प्राविधिक शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	मध्यम	विकास साभेदार	स्रोत र प्राविधिक जनशक्तिको कमि	जलवायुमैत्री गाँउको नमूना विकास हुनेछ

३.४ जोखिमको आधारमा स्थानिय परम्परागत वास्तुकलालाई प्रवलीकरण र प्रोत्साहन गर्न आर्थिक र प्राविधिक सहयोग गर्ने	स्थानिय परम्परागत वास्तुकलाको पहिचान र प्रवर्द्धन गर्ने	धरातलीय यथार्थता अनुरूपको वास्तुकलाको विकास हुने	निरन्तर	वार्षिक १ करोड						प्राविधिक शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	मध्यम	विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्तिको कमि	परम्परागत ज्ञान सिप र प्रविधिको संरक्षण हुने
	परम्परागत वास्तुकलाको उपयोगलाई प्रोत्साहन गर्न आर्थिक प्राविधिक सहयोग गर्ने	स्थानिय र मौलिक सौन्दर्ययुक्त संरचनाको उपयोगले प्रश्रय पाउनेछ	निरन्तर	वार्षिक ३ करोड						प्राविधिक शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	मध्यम	विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्तिको कमि	वस्ती र संरचना सबल सौन्दर्ययुक्त हुने ।
३.५ अत्यावश्यक पूर्वाधार जस्तै सडक, विद्युत, स्वास्थ्य, खानेपानी आपूर्तिलाई उत्थानशिल बनाउने	पूर्वाधार संरचनाको विकास गर्दा जोखिम लेखाजोखा अनिवार्य गर्ने	नयाँ संरचना बनाउदा जोखिम संवेदनशिलता कायम हुने	निरन्तर	वार्षिक १ करोड						प्राविधिक शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्तिको कमि	जोखिमरहित संरचनाको विकास हुने
	विद्यमान पूर्वाधार संरचनाको जोखिम लेखाजोखा गर्ने	संरचनाको स्तरोन्नति गर्ने आधार तय हुने	२ वर्ष	२५ लाख						प्राविधिक शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्तिको कमि	जोखिमयुक्त संरचनाको पहिचान हुने
	जलवायु परिवर्तन र धरातलीय चापअनुरूप जोखिम उत्थानशिलता बढाउने	विपद तथा जलवायु उत्थानशिलता अभिवृद्धि हुने	निरन्तर	वार्षिक १ करोड						प्राविधिक शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्तिको कमि	सामना गर्नसक्ने क्षमताको विकास हुने

३.२.४ प्राथमिकताका क्षेत्र ४: प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि विपद् पूर्वतयारीको सुदृढीकरण

प्राथमिकताका कार्य
४.१ स्थानीय स्तरको आपत्कालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य केन्द्रको स्थापना र योजनाको तयारी
४.२ स्वयम्सेवक समूहको गठन र परिचालन

४.३ उपकरण, गोदाम, भण्डारण र उपकरणहरू परीक्षण गर्ने प्रणाली															
४.४ आवधिक अभ्यास र नमुना घटना अभ्यास (कगबितष्यल, म्चर्षीप्लन) सञ्चालन															
४.५ डोजर, ट्रक जस्ता प्रतिकार्यमा उपयोगी सवारी साधन सञ्चालन गर्ने निजी क्षेत्रसँग सहकार्य															
प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता				जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक	
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR							SDGs
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
४.१ स्थानीय स्तरको आपत्कालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य केन्द्रको स्थापना र योजनाको तयारी	आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (Eoc) को स्थापना/निर्माण	पुनर्निर्माण वा प्रवलीकरण गर्नुपर्ने भवनहरूको तथ्याङ्क प्राप्त हुने	६ महिना	२५ लाख		५.१		P२	G११	प्राविधिक शाखा	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्ति र उपकरणको कमि	आकष्मीक सेवा सञ्चालन
	आपत्कालीन प्रतिकार्य निर्देशिका (SoP) तर्जुमा		६ महिना	७ लाख		५.२		P२	G११	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगरपालिका विषयगत क्षेत्र	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्ति र उपकरणको कमि	आकष्मीक सेवा सञ्चालनमा चुस्तता
	आपत्कालीन सेवा प्रदायकको (स्वास्थ्य खानेपानी, सञ्चार, सुरक्षा...) स्तरोन्नती	बहुप्रकोप जोखिमको लेखाजोखा हुने	निरन्तर	बार्षिक १० लाख							नगरपालिका विषयगत शाखा	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता
४.२ स्वयंसेवक समूहको गठन र परिचालन	नगरपालिकाका हरेक वडामा स्वयंसेवक ब्यूरोको गठन र सञ्चालन गर्ने	स्वयंसेवा गर्न चाहानेहरुको लागि संयन्त्र निमृण हुने	निरन्तर	बार्षिक ८ लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	स्वयंसेवक व्यावस्थापनमा चुस्तता हुने

	स्वयंसेवा गर्न चाहनेको लागत ब्यूरो माफृत दर्ता र अद्यावधिक गर्ने	स्वयंसेवकको दर्ता र अद्यावधिक लागत तयार हुने	निरन्तर	वार्षिक १ लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	स्वयंसेवा गर्न चाहनेहरुको लागत अद्यावधिक हुने
	विपदको समयमा स्वयंसेवक परिचालन गर्ने	विपदको समयमा स्वयंसेवक परिचालन गर्न सहज हुने	निरन्तर	वार्षिक ३ लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	स्वयंसेवक परिचालनमा प्रभावकारिता हुने
४.३ उपकरण गोदाम, भयडारण र उपकरणहरु परिक्षण गर्ने प्रणाली	विपद प्रतिकार्यका लागि चाहिने उपकरणको लागत तयार गर्ने	उपकरणको खाँचो र उपलब्धताको बिचको फरक स्पष्ट हुने	१ वर्ष	वार्षिक १ लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	प्राविधिक शाखा	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	अवश्यक उपकरणको लागत तयार हुने
	उपलब्ध उपकरणको यथोचित भयडारण र चाहीयका बखत उपयोग गर्नसकिने गरि समय समयमा परिक्षण गर्ने	उपकरणको व्यवस्थित र समय समयमा यथोचित मर्मत सम्भार र परिक्षण हुने	निरन्तर	वार्षिक ३ लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	प्राविधिक शाखा	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	उपकरण अद्यावधिक हुने
४.४ अद्यावधिक र नमूना घटना अभ्यास सञ्चालन	समय तालिका बनायर जल तथा मौसमजन्य विपद प्रतिकार्यको नमूना घटना अभ्यास गर्ने	बाढी पहिरो हिमपात हाहुरि जस्ता प्रकोपको सामना गर्नसक्ने क्षमताको विकास हुने	निरन्तर	वार्षिक ५ लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत क्षेत्र	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	विपद प्रतिकार्य क्षमता अभिवृद्धी हुने

	विशिष्ट प्रकृतिका विपदजन्य घटनाको प्रतिकार्यको लागि नमूना घटना अभ्यास गर्ने	भूकम्प, मामारी, सडक दुर्घटना जस्ता विपदको सामना गर्नसक्ने क्षमताको विकास हुने	निरन्तर	वार्षिक ५ लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत क्षेत्र	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	विपद प्रतिकार्य क्षमता अभिवृद्धि हुने
४.५ डोजर, ट्रक र ट्याक्टर जस्ता विपद प्रतिकार्यमा उपयोग हुने साधन सञ्चालन गर्ने निजी क्षेत्रसंग सहकार्य	स्थानिय तहमा उपलब्ध विपद प्रतिकार्यका लागि प्रयोग हुनसक्ने डोजर ट्रक, ट्याक्टरको लागत राख्ने	विपद प्रतिकार्यको समयमा आवश्यक पर्ने उपकरणको उपयोग गर्न सहज हुने	निरन्तर	वार्षिक ५ लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	नीजीक्षेत्रको चासो र सहभागिता	सहकारी निजी क्षेत्रका बिचको सहकार्यबाट विपद प्रतिकार्य हुने
	विपदको समयमा प्रयोग गरिने डोजर ट्रक, ट्याक्टर धनीसंग स्टयाण्डबाई एग्रीमेण्ट गर्ने	विपद प्रतिकार्यको समयमा आवश्यक पर्ने उपकरणको तत्काल उपयोग गर्न सकिने	निरन्तर	वार्षिक ५ लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	नीजीक्षेत्रको चासो र सहभागिता	सहकारी निजी क्षेत्रका बिचको सहकार्यबाट विपद प्रतिकार्य हुने
४.६ छिमेकी गाँउ/नगरपालिका संग सहकार्य गर्ने	जलाधार, पानीढल, आवागमन, आश्रय आपूर्ति जस्ता अत्यावश्यक कुराको व्यावस्थापनका लागि छिमेकी गाँउ वा नगरपालिकासंग सहकार्य गर्ने	विपदको विस्तारित असर कम हुने	निरन्तर	थप लागत नचाहिने						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत क्षेत्र	मध्यम	नचाहिने	समन्वय र सहकार्य	विपदको संभावीत असरलाई समयमै कमगर्न वा रोक्न सकिने

	जिल्ला विपद व्यावस्थापन समिती संगको समन्वयमा छिमेकी गाँउ वा नगरपालिकासंग सहकार्य गर्ने	विपद प्रतिकार्यको लागि चुस्तता कायम गर्न सहज हुने	निरन्तर	थप लागत नचाहिने						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	मध्यम	नचाहिने	समन्वय र सहकार्य	विपदको संभावित असरलाई समयमै कम गर्न वा रोक्न सकिने
--	--	---	---------	-----------------	--	--	--	--	--	-----------------------------------	------------------------------	-------	---------	------------------	--

३.२.५ प्राथमिकताका क्षेत्र ५: पुनर्लाभ, पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणमा अभ्न बलियो र राम्रो

प्राथमिकताका कार्य															
५.१ पुनर्लाभ योजना: बहु-प्रकोपका कारण भविष्यमा विपद् सिर्जना भई क्षतिग्रस्त हुने निजी आवास र बस्तीहरूको पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणको योजना															
५.२ बहु प्रकोपको कारणले क्षतिग्रस्त सार्वजनिक पूर्वाधार, निजी आवास र बस्तीहरूको पुनर्लाभ, पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माण ।															
५.३ सामाजिक-आर्थिक पुनर्लाभ र पुनर्स्थापना															
प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
५.१ पुनर्लाभ योजना: बहु-प्रकोपका कारण भविष्यमा विपद् सिर्जना भई क्षतिग्रस्त हुने निजी आवास र बस्तीहरूको	आवास र बस्तीहरूको पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणका लागि नीति तथा कानूनी औजारका साथै योजना कार्यान्वयन गर्ने स्थलको पहिचान भएको हुनेछ	पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणका लागि नीति तथा कानूनी औजारका साथै योजना कार्यान्वयन गर्ने स्थलको पहिचान भएको हुनेछ	१ वर्ष	१० लाख		७.६		P२	G११	प्राविधिक शाखा	नगरपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	पुस्थापना र पुनर्निर्माणका कार्यमा चुसतता हुने

पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणको योजना	पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माण योजनालाई समय सापेक्ष अध्यावधिक गर्ने	वस्तुपरक पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माण योजनाको तर्जुमा हुने	निरन्तर	वार्षिक २ लाख		७.६	२.५		G११ र १६	प्राविधिक शाखा	नगरपालिका विषयगत निकाय	मध्यम	आन्तरिक स्रोत	कार्य प्राथमिकता	वस्तुपरक र अध्यावधिक योजना तर्जुमा भयको हुने
५.२ बहुप्रकोपका कारणले क्षतीग्रस्त सार्वजनिक पूर्वाधार, निजि आवास र वस्तुहरुको पुनर्लाभ पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माण	पुनर्लाभका लागि चाहिने योजना तयार गर्ने	आश्रयस्थल र अस्थायी आवासको लागि चाहिने योजना हुने	१ वर्ष	२० लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	पुनर्लाभको योजना तयार भयको हुने
	विपद् प्रभावीत नीजी आवासको प्रवलीकरण गर्न योजना र यसको यसको कानूनी आधार तार गर्ने	प्रवलीकरण गर्नुपर्ने निजि आवासको घरधनिहरु लाभान्वित हुने	१ वर्ष	२० लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	कार्य प्राथमिकता	प्रवलीकरणको आधार तयार हुने
	पुनर्स्थापनाका लागि चाहिने योजना तयार गर्ने	विपद् प्रभावीतको शिघ्र पुनर्स्थापना हुने	१ वर्ष	१० लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	स्रोत परिचालनका लागि समन्वय	पुनर्स्थापना योजना तयार हुने
	विपद् प्रभावीत क्षेत्रमा पुनर्निर्माणका लागि योजना तयार गर्ने	विपद् प्रभावीत क्षेत्रमा शिघ्र पुनर्निर्माणको तयार हुने	१ वर्ष	३५ लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	स्रोत परिचालनका लागि समन्वय	पुनर्निर्माण योजना तयार हुने
५.३ सामाजिक आर्थिक पुनर्लाभ र पुनर्स्थापना	जलवायुसजन्य प्रकोपको कारण हुने क्षतीबाट प्रभावीतलाई पुनर्स्थापना र	जोखिममा परेकाको पुनरुत्थान हुने	१ वर्ष	५५ लाख						सामाजिक सुरक्षा शाखा	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्तिको कमी	जोखिममा परेकाको पुनरुत्थान भयको हुनेछ

	सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभुती गर्ने														
	सामाजिक सामन्जस्यता, सास्कृतिक अन्तरघुलन र जिवीकोपार्जनका आधार तयार गर्ने	सबल र उत्थानशिल समाजको निर्माण हुने	१ वर्ष	२५ लाख						सामाजिक सुरक्षा शाखा	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	प्राविधिक र वयावशायिक जनशक्तिको कमी	उत्थानशिल समाजको निर्माण हुने

३.२.६ प्राथमिकताका क्षेत्र ६: तालिम र क्षमता अभिवृद्धि

प्राथमिकताका कार्य															
६.१ भवन र पूर्वाधार निर्माणमा संलग्न जनशक्तिलाई तालिम र प्रमाणीकरण															
६.२ सरोकारवालालाई विपद्सँग सम्बन्धित वित्तीय विषयमा तालिम दिने															
६.३ विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलतासँग सम्बन्धित बदलिदो आयामप्रति सम्बन्धित पदाधिकारको क्षमता विकास गर्ने															
प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता				जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक	
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SDDR							SDGs
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
६.१ भवन र पूर्वाधार निर्माणमा संलग्न जनशक्तिलाई तालिम र प्रमाणीकरण	डकर्मी/सिकर्मी/प्लम्बर र अन्य तालिम र प्रमाणीकरण	दक्ष जनशक्तिको उत्पादन भएको हुनेछ	६ महिना	२० लाख		७.६		P२	G११	प्राविधिक शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्तिको कमी	हरेक विषयमा कम्तिमा २५ जना तालिमप्रपत हुनेछन

	एकीकृत जलाधार व्यवस्थापन सम्बन्धी समुदायलाई तालिम प्रदान	समुदायको सहभागिता सुनिश्चित र अनुकूलन क्षमता वृद्धि हुनेछ	६ महिना	१२ लाख		५.४	२.२.२	P२	G१३	वातावरण तथा विपद वयावस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका बिषयगत निकाय	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्तिको कमी	समुदायको ५० % जनशक्ति अनुकूलन क्षमतामा तालिमप्रप्त हुने
६.२ सरोकारवालालाई विपदसंग सम्बन्धित वित्तीय बिषयमा तालिम दिने	विपद तथा जलवायु जोखिम वित्त व्यावस्थापनका बिषयमा क्षमता विकास गर्ने	जलवायु विपद व्यावस्थापन कोष, हरित अर्थतन्त्र, जोखिम हस्तान्तरण जस्ता बिषयमा क्षमता विकास हुने	निरन्तर	बार्षिक ५ लाख						आर्थिक प्रशासन शाखा	वातावरण तथा विपद वयावस्थापन शाखा	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्तिको कमी	विपद तथा जलवायु वित्त व्यावस्थापन गर्ने क्षमताको विकास हुने
	नियमित तथा चालु बजेट व्यावस्थापनसंग विपद तथा जलवायु वित्त व्यावस्थापनको कामलाई एकाकार गर्ने क्षमता बढाउने	बृहत दायरा र भरपर्दो तथा दिगो स्रोत व्यावस्थापन हुने	निरन्तर	बार्षिक ५ लाख						वातावरण तथा विपद वयावस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका बिषयगत निकाय	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्तिको कमी	विपद तथा जलवायु वित्त व्यावस्थापन गर्ने क्षमताको विकास हुने
६.३ विपद तथा जलवायु उत्थानशीलतासंग सम्बन्धित बदलिदो आयामप्रति सम्बन्धित	जलवायु धरातलीय चापमा परेको असरका बिषयमा सिचुयसन ट्र्याकिङ्ग र बिप्लेषण गर्ने	गतिशिल परिवर्तन अनुसार उत्पन्न स्थितिका बारेमा जानकारी हुने	निरन्तर	बार्षिक ५ लाख						वातावरण तथा विपद वयावस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका बिषयगत निकाय	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्तिको कमी	बदलिदो परिवेशको सामना गर्ने क्षमताको विकास हुने

पदाधिकारीको क्षमता विकास गर्ने	बदलिदो परिवेश अनुरूप अपनाउनुपर्ने उपायहरुप्रति सजग हुने	बचाउ, रोकथाम, आत्मसाथ र अनुकुलन गर्नुपर्ने कुराको जानकारी हुने	निरन्तर	वार्षिक ५ लाख						वातावरण तथा विपद व्यावस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्तिको कमी	बदलिदो परिवेशको सामना गर्ने क्षमताको विकास हुने
--------------------------------	---	--	---------	---------------	--	--	--	--	--	-----------------------------------	------------------------------	-------	-------------------------------	-------------------------	---

३.२.७ प्राथमिकताका क्षेत्र ७ : बहुप्रकोप पूर्व सूचना प्रणाली

प्राथमिकताका कार्य															
७.१. बहु-प्रकोप पूर्व सूचना प्रणालीमा सम्बन्धित निकायसँग सहकार्य गर्ने															
७.२ प्रकोपको सूचना विशेष क्षेत्र र वर्गलाई समेत प्रभावकारी हुने गरी प्रवाह गर्ने (एसएमएस, सामाजिक सञ्जाल मिडिया, एफएम/एएम रेडियो, टि.भी., साइरन)															
७.३ आपत्कालीन कार्य सञ्चालन र कमाण्ड कन्ट्रोल केन्द्र स्थापना र सुदृढीकरण															
प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता				जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक	
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFD							SDGs
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
७.१ बहुप्रकोप पूर्वसूचना प्रणलीमा सम्बन्धित निकायसँग सहकार्य गर्ने	सम्भावीत विपद, विपदको समय र त्यसबाट उत्पन्न स्थितिको बारेमा सम्प्रेषण गर्ने सूचना तयार गर्ने	विपदको सूचना समयमै सबैले प्राप्त गर्नसक्नेछन	निरन्तर	वार्षिक २ लाख		४.३		P१	G१७	वातावरण तथा विपद व्यावस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत	प्राविधिक जनशक्तिको कमी	आवश्यक पूर्वसूचनाको उतपादन भएको हुनेछ
	विभिन्न सञ्चारका माध्यायमको प्रयोग गरिपूर्वसूचना सम्प्रेषण गर्ने	आवश्यक सबै क्षेत्र र वर्ग तथा समुदायमा पूर्वसूचनाको सम्प्रेषण हुनेछ	निरन्तर	वार्षिक ५ लाख		७.२	P४		G११	वातावरण तथा विपद व्यावस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत	प्राविधिक जनशक्तिको कमी	सबैमा पूर्वसूचनाको उतपादन पहुच हुनेछ

७.२ प्रकोपको सूचना विशेष क्षेत्र र वर्गलाई समेत प्रभावकारी हुने गरी प्रवाह गर्ने	एकगाँउ/टोल एक पूर्वसूचना प्रणालीको सञ्जाल विकास गर्ने	पूर्वसूचना प्रणालीको सञ्जाल चुस्त हुनेछ	निरन्तर	बार्षिक ५ लाख						वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत	प्राविधिक जनशक्तिको कमी	सबैका लागि पूर्वसूचना प्रणालीको सञ्जाल चुस्त हुनेछ
	स्थानिय भाषा संस्कृतिमैत्री तवरले उपयुक्त समय र माध्यामबाट सूचना सम्प्रेषण	पूर्वसूचनामा सबैको पहुँच पुग्नेछ	निरन्तर	बार्षिक ५ लाख						वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत	कार्य प्राथमिकता	समयमै सबैले पूर्वसूचना पाउनेछन
७.३ स्थानिय आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र र कमाण्ड कण्ट्रोल स्थापना र सुदृढीकरण	स्थानिय आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्रको स्थापना गर्ने	स्थानिय विपद व्हावस्थापनको कायूमा चुस्तता हुनेछ	६ महिना	२५ लाख						वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत	प्राविधिक जनशक्तिको कमी	LEOC को स्थापना हुने
	स्थानिय कमाण्ड कण्ट्रोल मार्फत विषयगत निकाय सक्रिय हुने	विषयगत मामिलाको सूचना र दक्षताको सदुपयोग हुनेछ	निरन्तर	बार्षिक २ लाख						वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत	कार्य प्राथमिकता	एकिकृत र समन्वायात्मक तवरले पूर्वसूचना सम्प्रेषण हुने
	स्थानिय सरकार, विषयगत निकाय र विकास साभेदारकाबिच समन्वय र सहकार्य गर्ने गराउने	स्थानिय स्तरको समन्वय र सहकार्यका साथ विपद व्यावस्थापन हुनेछ	निरन्तर	थप लागत नचाहिने						वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत	कार्य प्राथमिकता	पूर्वसूचनाको गुणस्तरयिता र विश्वसनीयता कायम हुने

३.२.८. प्राथमिकताका क्षेत्र ८ : विपद् जोखिम हस्तान्तरण र वित्तीय व्यवस्थापन

प्राथमिकताका कार्य

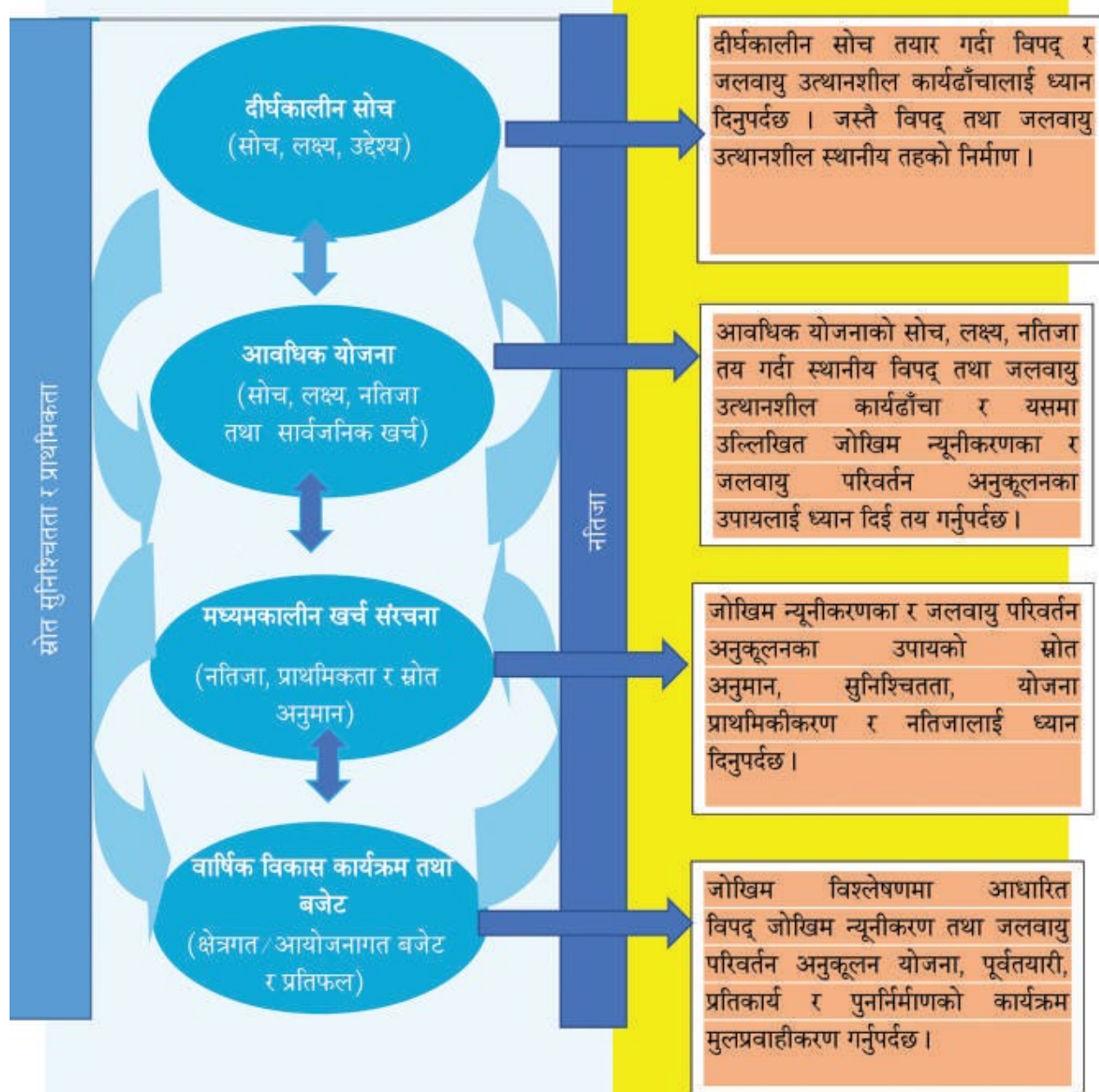
८.१ जोखिम हस्तान्तरण संयन्त्र स्थापना															
८.२ सामाजिक सुरक्षा संयन्त्र															
८.३ विपद् व्यवस्थापन कोष															
८.४ विकास साभेदारहरूलाई सहभागी गराउने															
८.५ जोखिम सिर्जनाकर्ताद्वारा भुक्तानी व्यवस्था															
प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समयावधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता				जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक	
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR							SDGs
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
८.१ जोखिम हस्तान्तरण संयन्त्र स्थापना	सार्वजनिक तथा निजी आवासीय भवनको स्थानीय विपद् जोखिम विमा योजना तर्जुमा गन	विपद् जोखिम बीमा कार्यान्वयनका लागि योजना र कार्यविधि तयार भएको हुने	निरन्तर	वार्षिक १० लाख		६.४		P३	G११	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत	प्राविधिक जनशक्तिको कमी	योजना र कार्यविधि तयार हुनेछ
	जलवायुजन्य जोखिमक्षेत्रमा कामगर्नेहरूको जिवनविमाका साथै जलवायुजन्य जोखिमका कारण क्षतीहुनसक्ने सम्पतीको पनि विमामा गर्ने	जलवायुजन्य जोखिमक्षेत्रमा कामगर्नेहरूको जिवनविमा भएको हुनेछ	निरन्तर	वार्षिक ५ लाख						वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	प्राविधिक जनशक्तिको कमी	विमा संस्कृतीको विकास भएको हुनेछ
८.२ सामाजिक सुरक्षा संयन्त्र	विपद् जलवायुको जोखिमले समाजको धिमा रहनेलाई थप हानी नोक्सानी गर्छ भन्ने मान्यतासाथ थप सहूलियतपूर्ण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	समाजका महिला बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक गर्भवती तथा सुत्केरी महिला, दिर्घरोगी, उकल महिला समेतको विशेष हेरचाह हुने	निरन्तर	वार्षिक २५ लाख		६.४		P३	G११ र ३	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	नीतिगत प्रावधान र अन्तरतह समन्वय	सामाजिक सुरक्षण हुने

	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रममा आवद्धहरूलाई थप सहूलियत दिने	कमजोरलाई विपदको सामना गर्नका लागि थप मद्दत पुग्ने	निरन्तर	वार्षिक २५ लाख						वातावरण तथा विपद व्यावस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	नीतिगत प्रावधान र अन्तरतह समन्वय	सामाजिक स.रण हुने
८.३ विपद व्यावस्थापन कोष	स्थानिय विपद व्यावस्थापनकोषको गठन र परिचालन गर्ने	संघ र प्रदेश सरकारबाट स्थानिय विपद व्यावस्थापन कोषमा रकम निकासालिई आफ्नो योगदान समेत थपेर विपद व्यावस्थापन गरिने	निरन्तर	थप लागत नचाहिने						वातावरण तथा विपद व्यावस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	नीतिगत प्रावधान र अन्तरतह समन्वय	स्थानिय विपद व्यावस्थापन कोषको गठन र परिचालन
	जलवायु वित्त र हरित अर्थतन्त्र प्रश्रयका लागि आवश्यक कोषको गठन र परिचालन गर्ने	राष्ट्रीय तथा अन्तराष्ट्रीय स्तरमा स्थापित जलवायु वित्तको स्थानिय सरकार मार्फत परिचालन गर्ने	१ बर्ष	५ लाख						वातावरण तथा विपद व्यावस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	मध्यम	आन्तरिक स्रोत र विकास साभेदार	नीतिगत प्रावधान र अन्तरतह समन्वय	राष्ट्रीय तथा अन्तराष्ट्रीय सहायता परिचालन हुने
८.४ विकास साभेदारहरूलाई सहभागि गराउने	विकास साभेदार परिचालन गर्नका लागि आवश्यक स्थानिय कार्यविधिको तर्जुमा गर्ने	विकास साभेदारहरू र विषयगत निकाय तथा नगर कार्यपालिकालाई कार्यक्रम साभेदारी गर्न सहज हुने	१ बर्ष	५ लाख						वातावरण तथा विपद व्यावस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	मध्यम	नचाहिने	नीतिगत प्रावधान र अन्तरतह समन्वय	कार्यविधि जारी भएको हुने
	विकास साभेदारहरूसंग सहकार्य गर्ने	संघले जारी गरेको विकास सहायता नीति र विकास साभेदार परिचालन निर्देशिका अनुरूप स्थानिय स्तरमा जारी गरेको विकास साभेदार परिचालन	निरन्तर	थप लागत नचाहिने						वातावरण तथा विपद व्यावस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका विषयगत निकाय	उच्च	नचाहिने	नीतिगत प्रावधान र अन्तरतह समन्वय	विकास साभेदारहरूसंग सहकार्य भएको हुने

		कार्यविधि अनुरूप सहकार्य हुने													
८.५ जोखिम सृजन गर्नेले सो को भार बहन गर्नुपर्ने व्यावस्था	जोखिम निम्त्याउने कार्य गर्ने कुनै व्यक्ति, संघ संस्था, विकास, आयोजना गतिविधि समेतका सर्जकले सो को कारण उत्पन्न स्थितिको भार बहन गर्नुपर्ने प्रावधानको तर्जुमा गर्ने	जोखिम सर्जकहरु निरुत्साहित हुने	निरन्तर	थप लागत नचाहिने						वातावरण तथा विपद व्यावस्थापन शाखा	नगर कार्यपालिका का विषयगत निकाय	मध्यम	नचाहिने	नीतिगत प्रावधान र अन्तरतह समन्वय	जोखिम सृजना गर्ने प्रवृत्तीमा कमी हुने

बजेटको विनियोजन र विकास योजनामा मूलप्रवाहीकरण

चित्र : स्थानीय तहको दीर्घकालीन सोच, आवधिक योजना, मध्यकालीन खर्च संरचना र वार्षिक विकास कार्यक्रम बीच अन्तरसम्बन्ध

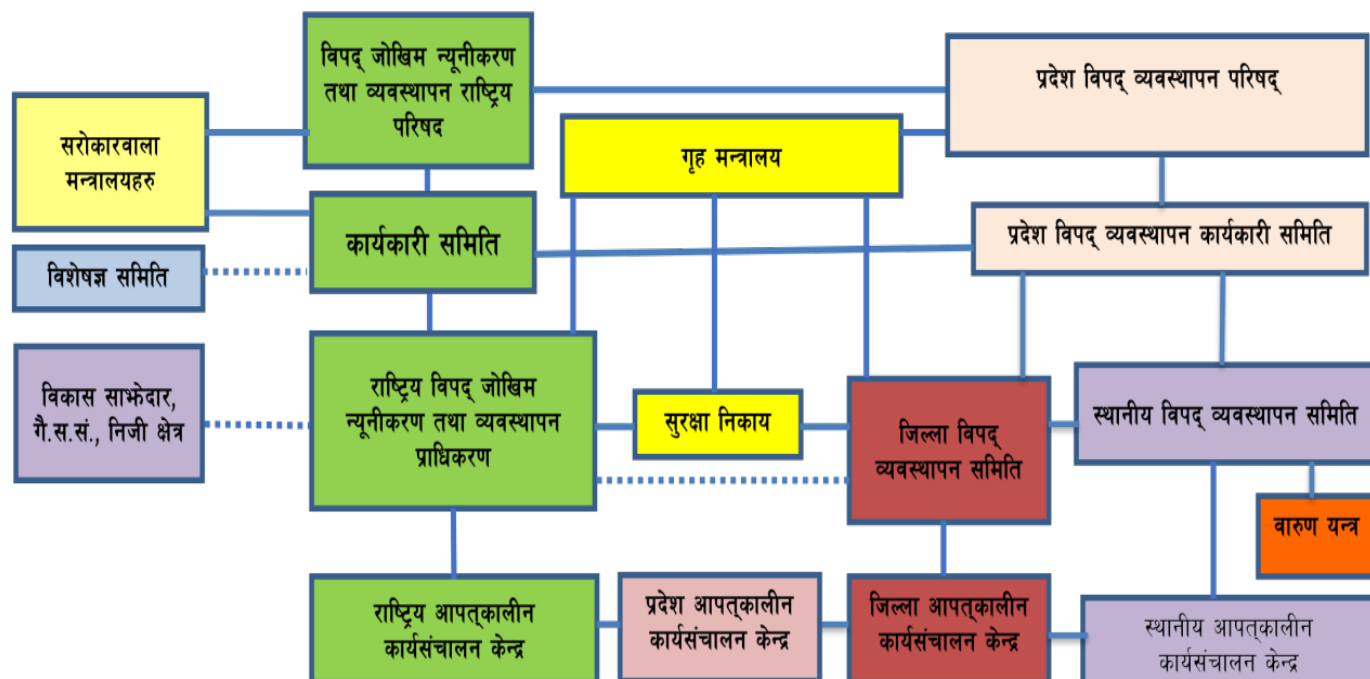

४.१. स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि लगानीको न्यूनतम लक्ष्य

४.१.१. सरोकारवाला निकायसँग समन्वय

भेरी नगरपालिकाले विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचाको कार्यान्वयन गर्नका लागि नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका निकाय, संघसंस्था तथा अन्य साभेदारहरु संग समन्वय र सहकार्य गरी उनिहरुको श्रोत र साधनलाई पनि परिचालन गर्नेछ। यसका अतिरिक्त प्रकोपबाट हुन सक्ने सम्भावित विपद्को सामना गर्न नगरपालिकाले जिल्लामा रहेका निकायहरु संघ र प्रदेश सरकार तथा त्यस अन्तरगतका कार्यालयहरु संग पनि समन्वय र सहकार्य गर्नेछ। यसका साथै देहाय बमोजिमका संरचना संग विशेष समन्वय गरिने छ।

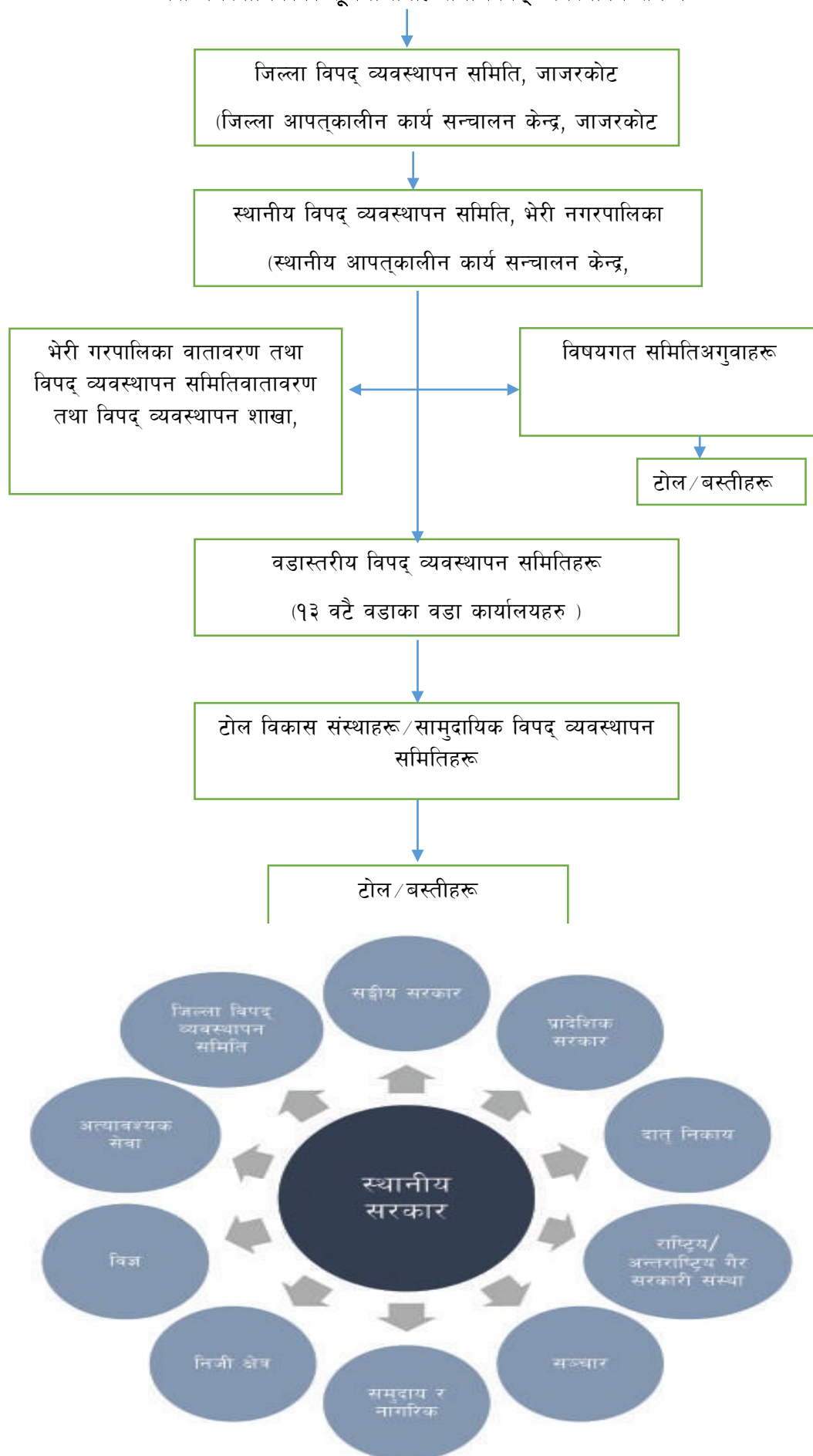
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
- राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण
- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद्
- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
- स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
- वडा विपद् व्यवस्थापन समिति

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) बमोजिम विपद् व्यवस्थापनको संस्थागत संरचना

नोट: उल्लेखित संस्थागत संरचनामा विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ का प्रावधानलाई आधार लिइ विभिन्न समितिहरु र निकायहरु बीचको सम्बन्ध र समन्वयलाई प्रष्टयाउने गरी प्रस्तुत गरिएको छ।

भेरी नगरपालिकाको सूचना प्रवाह तथा विपद् व्यवस्थापन संयन्त्र

यसका साथै विपद्को समयमा पालिकाले छिमेकी पालिकाहरू सँग सहयोग आदानप्रदान गर्नेछ। विशेषगरी भुकम्भ, पहिरो, बाढी र आगलागीको समयमा प्रतिकार्यका लागि, एम्बुलेन्स तथा अत्यावश्यक मानवीय सहायता आदानप्रदान गर्नुपर्ने छ। सहयोग आदानप्रदान गर्न आवश्यक लिखित समझदारी, सम्झौता गरिने छ। जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति साथै विभिन्न निकायसँगको सहयोग र समन्वयलाई थप मजबुत गरिनेछ। यस पालिका को छिमेकी नगरपालिका, गाउँपालिका तथा जिल्ला समन्वय समिति जस्ता सरकारी निकायहरूसँग राम्रो सम्बन्ध रहेको छ। फलतः यस क्षेत्रको विकासात्मक तथा विपद् प्रतिकार्यका कृयाकलापको सञ्चालनमा समन्वय गर्ने गरिएको छ। त्यसैगरी विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थासँग समेत राम्रो सम्बन्ध रहेको छ। हाल यस पालिकाक्षेत्रमा युनिसेफ नेपाल, पाँचतारा युवा मञ्च, सेभ द चिल्ड्रेन, रेडक्रस, डब्लु एफ पि. वन उपभोक्ता समिति, आई एम.ओनेपाल, सोसेक नेपाल जस्ता राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरू कार्यरत छन्।

४.१.२. स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन लगानी बजेट

- क) भेरी नगरपालिका र यस अन्तरगतका निकायहरूले आ-आफ्नो वार्षिक बजेटमा विपद् तथा जलवायु जोखिम न्यूनीकरणका कार्यलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने गरी विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा, २०८२ मा सुचीकृत प्राथमिक कार्य र क्रियाकलापहरू लाई प्राथमिकतामा राखि नीति, योजना, कार्यक्रम र बजेटको व्यवस्था गर्ने गराउने छन्।
- ख) भेरी नगरपालिकामा क्रियाशिल संघीय निकाय र प्रदेश सरकार अन्तरगतका कृषि, पशुसेवा, सडक, सिचाइ, शिक्षा, सञ्चार, विद्युत, स्वास्थ्य, खानेपानी, सामाजिक सुरक्षा, संरक्षण, भूमि व्यवस्थापन र यातायात व्यवस्था लगायतका काम हेर्ने विषयगत कार्यालय, आयोजना तथा मानवीयक्षेत्रमा क्रियाशिल संघ संस्थानहरूले आ-आफ्नो वार्षिक नीति, योजना, बजेट र कार्यक्रम माफर्त विपद् तथा जलवायु जोखिम न्यूनीकरणका कार्यलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने गराउने छन्।
- ग) भेरी नगरपालिका स्थित मानवीयक्षेत्रमा क्रियाशिल सामाजिक संघ संस्था, निजीक्षेत्र, व्यावसायिक प्रतिष्ठान, प्राज्ञिक निकाय, नागरिक समाज, स्वयंसेवक लगायत सामाजिक तथा संगठित संघ संस्थाहरूले आ-आफ्नो वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम मा विपद् तथा जलवायु जोखिम न्यूनीकरणका कार्यलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने गरी यथोचित नीति, योजना, बजेट र कार्यक्रम को व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गर्ने गराउने छन्।

४.२. आवधिक र वार्षिक विकास योजनामा मूलप्रवाहीकरणको योजना

४.२.१. विपद् व्यवस्थापन कोष

- क) भेरी नगरपालिकामा नगरपालिकाले जारी गरेको ऐन, नियमको प्रवधान बमोजिम एउटा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोष रहनेछ। उक्त कोषको परिचालन गर्दा गराउँदा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा, २०८२ मा सुचीकृत प्राथमिक कार्य र क्रियाकलापलाई प्राथमिकतामा राखि कार्यान्वयन गरिनेछ।
- ख) भेरी नगरपालिकाबाट सञ्चालित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषको सञ्चालन गर्दा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोष जाजरकोटसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ। संघले सञ्चालन गरेको केन्द्रीय विपद् व्यवस्थापन कोष र प्रदेश सरकारले सञ्चालन गरेको प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कोषबाट स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक रकमको निकासालिनका लागि संघले जारी गरेको विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यविधि २०७८ बमोजिम नगरपालिकाले पहल गर्नेछ।

ग) स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषमा सङ्कलित रकम विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा , २०८२ मा सूचीकृत प्राथमिक कार्य र क्रियाकलापका अतिरिक्त विपद् तथा जलवायु जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र पुनर्लाभ तथा पुनर्स्थापना लगायतका कार्यमा परिचालन गरिनेछ ।

४.२.२. आवधिक/वार्षिक बजेटमा मूलप्रवाहीकरण

कार्यढाँचामा प्राथमिकीकरण गरिएका उपायलाई भेरी नगरपालिकाको आवधिक/वार्षिक विकास बजेटमा क्षेत्रगत कार्यक्रम खुलाई मूलप्रवाहीकरण गरिएको तालिकामा निम्नानुसार छ ।

तालिका नं. ३२ मा सूचीकृत विपद् जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरूलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने

क्र.सं.	क्षेत्र	स्रोत	बजेट	कैफियत
१	आर्थिक विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम बुझाई	आन्तरिक र विकास साभेदार	१४,५००,०००।००	
२	स्थानीय तहमा विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम शासकीय पद्धतिको सुदृढीकरण		५,९००,०००।००	
३	उत्थानशीलता वृद्धिका लागि विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम न्यूनीकरणमा निजी तथा सार्वजनिक लगानी		२३६,०००,०००।००	
४	प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि विपद् पूर्वतयारीको सुदृढीकरण		६,८००,०००।००	
५	पुनर्लाभ, पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणमा अझ बलियो र राम्रो		१७,७००,०००।००	
६	तालिम र क्षमता अभिवृद्धि		५,२००,०००।००	
७	बहुप्रकोप पूर्व सूचना प्रणाली		४,०००,०००।००	
८	विपद् जोखिम हस्तान्तरण र वित्तीय व्यवस्थापन		७,५००,०००।००	
जम्मा			२९७,६००,०००।००	

कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

५.१. कार्यान्वयन कार्ययोजना

- क) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७८, को प्रावधान र यो विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा, २०८१ मा परीलिखित प्राथमिकक्षेत्र र तिनका कार्यहरूको कार्यान्वयनका लागि सूचीकृत रणनीतिक उपाय अवलम्बन गरी तौकएको समयसीमाभित्र यसको अपेक्षित प्रतिफललाई हासिल गर्नका लागि गाउँकार्यपालिका ले आफ्नो विषयगत क्षेत्र तथा शाखा माफर्त यो कार्यढाँचा को कार्यान्वयनका लागि नेतृत्व र आवश्यक समन्वय गर्नेछ ।
- ख) भेरी नगरपालिका भित्र क्रियाशील सरकारी निकायले आ-आफ्ना वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्दा गराउँदा यो कार्यढाँचा को प्रावधानलाई आधार मानेर कार्यक्रम को तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने गराउने छन् ।
- ग) भेरी नगरपालिकाबाट सञ्चालित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषको परिचालन गर्दा यो कार्यढाँचा को कार्यान्वयनलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
- घ) यो कार्यढाँचा कार्यान्वयनका लागि संघ र प्रदेश सरकारको आवश्यक सहयोग लिइने छ । साथै; यसक्रममा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँग आवश्यक सहयोग र सहकार्यका साथ यो कार्यढाँचा को कार्यान्वयन गर्नेछ ।
- ङ) भेरी नगरपालिकामा मानवीय क्षेत्रमा क्रियाशील विकास साभेदार तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरू, सामुदायिक संघ संस्थाहरू, निजीक्षेत्र, व्यावसायिक प्रतिष्ठान, प्राज्ञिक निकाय, स्वयंसेवक, समुदाय र नागरिक समाज समेतको सहयोग र सहभागिता मा यो कार्यढाँचाको कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- च) कार्यढाँचा को कार्यान्वयन गर्न भेरी नगरपालिकाका बासिन्दाको क्षमता विकास गरी स्थानीय स्रोत साधनको अधिकतम उपयोग गरिनेछ ।
- छ) कार्यढाँचाको कार्यान्वयन गर्दा गराउँदा महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्ग, दीर्घरोगी, गभवर्ती र सुत्केरी महिला समेतको स्थिती विद्यमान स्थिती र लैङ्गिक संवेदनशिलता समेतलाई समेत विशेष ध्यान दिईनेछ ।
- ज) भेरी नगरपालिकाको दीर्घकालीन, आविधक, वार्षिक र चालु योजना तथा कार्यक्रम माफर्त यो कार्यढाँचाका प्राथमिक कार्य सञ्चालन गर्दा गराउँदा नगरपालिकाले हरित अर्थतन्त्रको प्रवर्द्धन, गैरसरकारी क्षेत्रसँगको कार्यक्रम साभेदारी जस्ता मोडेल समेत अपनाएर कार्यान्वयन गर्ने गराउनेछ ।
- झ) भेरी नगरपालिकाका विद्यमान नीतिगत प्रावधानको पुरावलोकन गर्नेछ र यो कार्यढाँचा कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने निर्देशिका, कार्यविधि, मापदण्डजस्ता प्रावधानको तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने गराइनेछ ।

५.२. अनुगमन र मूल्याङ्कन

- क) भेरी नगरपालिकाकाको स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले यो स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यहरू, २०८२ को कार्यान्वयन स्थिति अनुगमन गर्नेछ। समितिले अनुगमन गर्दा आवश्यक उप-समितिको गठन गर्न सक्नेछ। उपसमितिको गठन तथा कार्यहरूको अनुगमन सम्बन्धी अन्य कुरा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले आफै निर्धारण गर्नेछ।
- ख) स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यहरू, २०८२ को कार्यान्वयन अवस्थाको मूल्याङ्कन भेरी नगरपालिकाले गर्नेछ। भेरी नगरपालिकाले यो कार्यहरूको मूल्याङ्कन गर्दा उप-समितिको गठन गर्न सक्नेछ। उपसमितिको गठन तथा कार्यहरूको मूल्याङ्कन सम्बन्धी अन्य कुरा भेरी नगरपालिकाले आफै निर्धारण गर्नेछ।
- ग) कर्णाली प्रदेश सरकार र संघका संबद्ध निकायले स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यहरू, २०८२ को कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्य प्राविधिक सहयोग गर्न सक्नेछ।

५.३. समीक्षा र परिमार्जन

- क) स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यहरू, २०८२ को वार्षिक वा आवधिक अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट प्राप्त सिकाइ र सुझावलाई भेरी नगरपालिकाले कार्यहरूको पुनरावलोकनको आधारका रूपमा ग्रहण गर्नेछ।
- ख) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको गतिशील र बदलिँदो आयामलाई भेरी नगरपालिका कार्यपालिकाले कार्यहरूको पुनरावलोकनको आधारका रूपमा ग्रहण गर्नेछ।
- ग) भेरी नगरपालिकाले स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यहरू, २०८२ को सिकाइ र पुनरावलोकनका आधारहरूलाई संस्थागत अभिलेखमा राख्नेछ।
- घ) भेरी नगरपालिकाले उपर्युक्त सिकाइ र सुझावका आधारमा हरेक दुई वर्षमा यो स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यहरू, २०८२ को पुनरावलोकन गर्नेछ।

अनुचीहरु

अनुसुची १. स्थानीय विपद व्यावस्थापन समिति

क्र.सं.	नाम	पदाधिकारीको नाम	प्रतिनिधित्व	सम्पर्क नं.
१	अध्यक्ष	चन्द्र प्रकाश घर्ती	नगरपालिका प्रमुख	9858077477/9851135595
२	उनाध्यक्ष	सीता जैसी	नगरपालिका उप प्रमुख	9868019567
३	सदस्य	दल बहादुर घर्ती	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	9848096985
४	सदस्य	दिपक राना	वडा नं. १ अध्यक्ष	9822575089
५	सदस्य	भीम बहादुर कार्की	वडा नं. २ अध्यक्ष	9748046117
६	सदस्य	लिला बहादुर शाह	वडा नं. ३ अध्यक्ष	9844884245
७	सदस्य	बसन्त प्रसाद शर्मा	वडा नं. ४ अध्यक्ष	9858023527
८	सदस्य	लाल बहादुर चन्द	वडा नं. ५ अध्यक्ष	9868002979
९	सदस्य	शसिराम बुढा	वडा नं. ६ अध्यक्ष	9868656540
१०	सदस्य	दिप बहादुर शाही	वडा नं. ७ अध्यक्ष	9868075505
११	सदस्य	वीर बहादुर चन्द	वडा नं. ८ अध्यक्ष	9866161688
१२	सदस्य	हिरा प्रसाद शर्मा	वडा नं. ९ अध्यक्ष	9860472589
१३	सदस्य	दल बहादुर राना	वडा नं. १० अध्यक्ष	9851006726
१४	सदस्य	लक्ष्मी प्रसाद जैसी	वडा नं. ११ अध्यक्ष	9868003049
१५	सदस्य	भक्त बहादुर मल्ल	वडा नं. १२ अध्यक्ष	9868169262
१६	सदस्य	यज्ञ बहादुर बटाला	वडा नं. १३ अध्यक्ष	9858054555
१७	सदस्य	प्रतिनिधि	नेकपा एमाले पार्टी	
१८	सदस्य	प्रतिनिधि	नेका पार्टी	
१९	सदस्य	प्रतिनिधि	नेकपा ए. माओवादी पार्टी	
२०	सदस्य	प्रतिनिधि	राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी	
२१	सदस्य	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल आश्रित गुल्म जाजरकोट	शसस्त्र प्रहरी	089430351
२२	सदस्य	भवानी दल गण	नेपाली सेना	089430200
२३	सदस्य	प्रमुख	ईलाका प्रहरी चौकी	
२४	सदस्य	अनिश शाह	सामाजिक शाखा प्रमुख	9858054720
२५	सदस्य	मोहन मल्ल	प्राविधिक शाखा प्रमुख	9848124699
२६	सदस्य	हरी बहादुर वस्नेत	जिल्ला रेडक्रस सोसाईटी	
२७	सदस्य	सुरेन्द्र बहादुर सिंह	प्रतिनिधि, पत्रकार	

			महासंघ	
२८	सदस्य	सहदेव बस्नेत	अध्यक्ष, प्रतिनिधि, गैर सरकारी संस्था महासंघ	9848026912
२९	सदस्य	रमेश के.सी.	उद्योग बाणिज्य संघ प्रतिनिधि	9858083888
३०	सदस्य	समिर गौतम	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	9858077333
३१	सदस्य सचिव	यज्ञनाथ गौतम	विपद् फोकल पर्सन	9858046915

अनुसूची २. अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई जानकारी सङ्कलनको प्रारूप

कार्यान्वयन री तथा प्रतिकार्य कार्य	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयनको अवस्था	असल अभ्यास	सुधार गर्नुपर्ने पक्ष
पालिकामा रहेको खुल्ला तथा सुरक्षित स्थानहरु तथा स्थलको पहिचान गर्दै विपद् तथा जलवायु उत्थानाशील समितिमा आपत्कालिन कोष रहेको तथा त्यसको वृद्धिको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरु गर्ने खाद्यान्न तथा त्रिपालको भण्डारण तथा त्यसको समय समयमा रेखदेख र सुरक्षा गर्ने, पालिकाले गरेका प्रतिकार्यका कार्यहरु विपदमा परेका व्यक्तिहरुको तालिम प्राप्त व्यक्तिद्वारा तत्काल खोज तथा उद्धार तथा प्राथमिक उपचार गरी अस्पताल पठाउने र खाद्यान्न तथा लत्ताकपडा आदिको व्यवस्था मिलाउने आवश्यकता अनुसार अस्थायी बासस्थानको व्यवस्था मिलाएको	पालिका	विपद्को समयमा सामाजिक दुरी कायम गर्न गाह्रो हुनुको साथै, स्रोत र साधनको कमिका कारण समयमा राहतको सामन पुगाउन गाह्रो	विपद्को समयमा यस पालिकाले ले गसित समुदायको समस्या बुझ्दै उनीहरुलाई सहायोगगर्ने गरेको र समय समयमा उनीहरुको घर दैलो पुगी अनुगमन गरेको ।	क्षतिलाई कसरी कम गर्न सकिन्छ भन्ने विषयमा बढी जोड दिनु पर्ने ।

अनुसूची ३. विषयक्षेत्र तथा कार्य जिम्मेवारी

क्र.सं.	विषयक्षेत्र	जिम्मेवारी	सम्पर्क फोन नम्बर	आबद्ध शाखा /कार्यालय	कार्य जिम्मेवारी
१	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार	चन्द्र प्रकाश घर्ती	9858077477/ 9851135595	विपद् व्यवस्थापन समिति पालिका	विपद्को समयमा सम्पूर्ण सरोकारहरुसँग समन्वय कायम गर्ने विपद्को अवस्था आउन सक्ने पूर्वसूचना प्राप्त भएपछि स्थानीय सञ्चारमाध्यमबाट सूचना सम्प्रेषण गर्ने • विपद्का कारण समस्यामा परिरहेका वा घाइतेलाई उद्धार गर्ने • हराएकाहरुको खोजी गर्ने • मानिसको मृत्यु भएमा सुरक्षानिकायको सहयोगमा सनाखत गरी शव व्यवस्थापनको प्रबन्ध मिलाउने • प्रभावितहरुलाई राहत वितरण गर्ने

२	खाद्य तथा कृषि	टवीङ्गल वली	९७६८४२०२२२	कृषि शाखा, पालिका	- विपद्को अवस्थामा विस्थापित भई शिविरमा बसेकालाई तत्काल खाद्य सामग्री उपलब्ध गराउने - खानेकुरा पकाउनका लागि आवश्यक प्रबन्ध मिलाउने - कृषि क्षेत्रमा भएको क्षति विवरण संकलन गरी तयार गर्ने
३	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	लक्ष्मण जी.सी.	९८५१३३५७३६	स्वास्थ्य शाखा,पालिका	- विपद्मा घाइते भएकाहरूको प्राथमिक उपचार गर्ने - महामारी हुनबाट बचाउने विधिहरू अवलम्बन गर्ने - शिविरमा उपचार गर्न नसकिने प्रकृतिका स्वास्थ्य समस्या भएका विरामी वा घाइतेलाई अस्पतालसम्म पुर्याई स्वास्थ्य उपचारको सुनिश्चितता गर्ने - महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिकमा पोषणको कमी भएमा त्यसबाट हुन सक्ने समस्याबारे प्रभावित र सरोकारवालालाई सचेत गर्ने - विभिन्न महामारी लगायतका विरामीहरूको संक्रमण, रोकथाम र व्यवस्थापन कार्य गर्ने ।
४	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन			पूर्वाधार शाखा , पालिका	- विपद्को अवस्थामा खानेपानी आपूर्ति गर्ने । - विपद्का कारण ढलेका बोटविरुवाहरू हटाउने - विपद्जन्य घटनाबाट सिर्जित फोहोर सरसफाइ गर्ने - मरेका पशुपक्षीहरूको व्यवस्थापन गर्ने । - व्यक्तिगत सरसफाइका लागि स्वच्छता सम्बन्धी सरसामानहरू (जस्तै: हाइजिन किट, पीयूष, क्लोरिन) उपलब्ध गराउने । - महिलाहरू सरसफाइका कार्यमा धेरै नै संलग्न हुने भएकाले उनीहरूलाई हाइजिन किट लगायतका सामग्री सहयोगमा प्राथमिकता दिने ।
५	आपत्कालीन आश्रय तथा गैर-खाद्य सामग्री	यज्ञनाथ गौतम	९८५८०४६९१५	विपद् शाखा, पालिका	- विपद्का कारण घरमा क्षति पुगी बस्न नसक्ने अवस्थामा रहेका प्रभावितहरूलाई बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपांगता भएका व्यक्तिहरूका लागि पहुँचयुक्त आपत्कालीन आश्रय अस्थायी संरचना निर्माण गर्ने । - प्रभावितहरूलाई त्रिपाल, भाँडाकुँडा, लत्ताकपडा जस्ता गैरखाद्य सामग्री वितरण

					गर्ने र महिलाहरूलाई डिगिटी किट प्रदान गर्ने । खाद्यान्न वितरण गर्दा महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिकमैत्री सामग्री प्रदान गर्ने ।
६	संरक्षण तथा सुरक्षा	सन्तोष कुमार पुन	९८४३९७७७३५ / ९८५८०६५६७१	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ शाखा, पालिका	- विपद्को समयमा महिला, गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्तिहरू, शिशु, बालबालिका, वृद्धवृद्धाहरूलाई संरक्षण गर्ने । - उनीहरूको आवश्यकता बमोजिमका सरसमानहरू जस्तै: डिगिटी किट, सेनेटरी प्याड, खेलकुदका सामान आदि उपलब्ध गराउने - घरपरिवारका सदस्य गुमाएकाहरू तथा विपद्का कारण त्रसित व्यक्तिहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा दिने र हिंसा मुक्त वातावरण सिर्जना गर्ने । - लैंगिक हिंसा रोकथाम तथा सम्बोधन गर्नका लागि संरक्षण संयन्त्रलाई सुदृढ बनाउनका साथै हिंसा प्रभावितहरूका लागि आपत्कालीन सहयोग प्रदान गर्ने ।
७	आपत्कालीन शिक्षा	अमृत बहादुर पुन	९८०४५६८००२	शिक्षा तथा खेलकुद शाखा, पालिका	- विपद्का कारण विद्यालय ३ दिनभन्दा बढी बन्द भएमा विद्यार्थीहरूलाई आपत्कालीन शिक्षाको व्यवस्था गर्ने । - प्रकोपले विद्यार्थीको पठनपाठनका शैक्षिक सामग्री हराए वा क्षति भएमा सोको व्यवस्था गर्ने । - विद्यालयका शिक्षण सामग्रीहरू नष्ट भएमा पुनः व्यवस्था गर्ने ।
८	शीघ्र पुनर्लाभ	मोहन मल्ल	९८४८९२४६९९	प्राविधिक शाखा, पालिका	- विपद्का कारण अवरुद्ध हुन पुगेका अत्यावश्यक सेवाहरू (जस्तै: सडक, विद्युत्, खानेपानी, टेलिफोन आदि) तत्काल सुचारु गर्ने । - अत्यावश्यक सेवाहरू प्रदान गर्ने निकायका कार्यालयमा क्षति पुगेमा वैकल्पिक व्यवस्था गर्ने । - सामाजिक, आर्थिक, पूर्वाधार र अवस्थालाई चलायमान बनाई जनजीवनलाई सामान्य बनाउने । - आर्थिक पुनर्लाभका क्रियाकलापहरूमा महिला, अपांगता भएका व्यक्ति, विपन्न व्यक्ति तथा अन्य अति संकटासन्न व्यक्तिहरूलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने ।

अनुसूची नं. ४: विषयगत क्षेत्रहरु

१. समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.	कैफियत
१	चन्द्र प्रकाश घर्ती	नगर प्रमुख	भेरीनगरपालिका	संयोजक	९८५८०७७४७७	
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रतिनिधि	जाजरकोट	सदस्य		
३	गणपति	प्रमुख	चन्दननाथ गण गणपति	सदस्य		
४	जिल्ला प्रहरी प्रमुख	प्रमुख	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	सदस्य	९८५८०४५५५५	
५	शसस्त्र प्रहरी प्रमुख	प्रमुख	श.प्र.बल जाजरकोट	सदस्य		
६	हरि बहादुर बस्नेत	सभापति	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सदस्य	९८४८००९६००	
७	दल बहादुर घर्ती	प्र.प्र.अधिकृत	भेरी नगरपालिका	सदस्य	९८४८०९६९८५	
८			पुर्वाधार शाखा	सदस्य		
९			उद्योग बाणिज्य संघ	सदस्य		
१०			विपद व्यवस्थापन शाखा	सदस्य		
११			स्वास्थ्य तथा सरसफाई शाखा	सदस्य		
१२			पशु सेवा शाखा	सदस्य		
१३			जाजरकोट जिल्ला अस्पताल	सदस्य		
१४			नेपाल टेलीकम	सदस्य		
१५			पत्रकार महासंघ	सदस्य		
१६			एन.जि.ओ. आइ.एन.जि.ओ	सदस्य		
१७				सदस्य		
१८				सदस्य		
१९	सुर्य प्रसाद लम्साल	सूचना प्र.अ.	भेरी नगरपालिका	सदस्य सचिव	९८४८१३१३८१	

२. खाद्य तथा कृषि विषयगत क्षेत्र

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.	कैफियत
१	ट्वीङ्गल बली	कृषि शाखा प्रमुख	भेरी नगरपालिका	संयोजक	९७६८४२०२२२	
२	यज्ञ बहादुर अधिकारी	कृषि शाखा	भेरी नगरपालिका	सदस्य	९८४८०९६६४४	
३	रत्न बहादुर डाँगी	पशु शाखा	भेरी नगरपालिका	सदस्य		
४	रमेश के.सी	अध्यक्ष	उद्योग बाणिज्य संघ	सदस्य		
५			पशु सेवा शाखा			
६			योजना शाखा			
७			उद्योग विकास शाखा			
८			जिन्सी शाखा			
९			विश्व खाद्य कार्यक्रम			
१०			विपद शाखा			
११			कृषि सहकारी शाखा			
१२			एन.जि.ओ. आइ.एन.जि.ओ			

१३						
----	--	--	--	--	--	--

३. स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.	कैफियत
१	लक्ष्मण जी.सी.	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	भेरी नगरपालिका	संयोजक	९८५१३३५७३६	
२	खेम पुन	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	भेरी नगरपालिका	सदस्य	९८४८०६४८५६	
३	कौशिला बटाला	नर्सिङ अधिकृत	भेरी नगरपालिका	सदस्य	९८६८००२८६७	
४	डा.दयाराम यादव	मे.अ.	जिल्ला अस्पताल	सदस्य	९८४०३९५६३५	
५	लक्ष्मी चन्द	पोषण सहजकर्ता	भेरी नगरपालिका	सदस्य	९८६८२७५०६१	
६	कौशिला बटाला	नर्सिङ अधिकृत	भेरी नगरपालिका	सदस्य	९८६८००२८६७	
७			आयुर्वेदिक औषधालय	सदस्य		
८			UNICEF	सदस्य		
९			WHO	सदस्य		
१०			पाँचतारा युवा संरक्षण मञ्च	सदस्य		
११			नेत्र ज्याति संघ	सदस्य		
१२			One heart			
१३			Red Cross			
१४			जिल्ला प्रहरी कार्यालय			
१५			उद्योग बाणिज्य संघ			
१६			जिल्ला अस्पताल जाजरकोट			
१७			नेपाल आर्मी			
१८			महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविका			

४. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.	कैफियत
१	रवीन्द्र विक्रम शाही			संयोजक		
२	सुदाम पौडेल	सम्पर्क व्यक्ति	WASH भेरी नगरपालिका	सदस्य		
३	यज्ञनाथ गौतम	सि.ख.हे.व	भेरी नगरपालिका	सदस्य		
४	सुशान्त धिताल	इन्जिनियर	खानेपानी सिंचाइ कार्यालय	सदस्य	९८४३५४६९८६	
५	मोहन मल्ल	इन्जिनियर	भेरी नगरपालिका	सदस्य		
६			SUSWA	सदस्य		
७			HRDC	सदस्य		
८			WFP	सदस्य		
९			Sosec Nepal	सदस्य		
१०			स्वास्थ्य शाखा	सदस्य		
११			रेडक्रस सोसाईटी	सदस्य		

५. आपत्कालीन आश्रय तथा गैर-खाद्य सामग्री विषयगत क्षेत्र

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.	कैफियत
१	यज्ञनाथ गौतम	विपद् शाखा प्रमुख	भेरी नगरपालिका	संयोजक	९८५८०४६९१५	
२	अनिश शाह	प्रमुख	न.पा योजना शाखा	सदस्य		
३	भिमसेन बस्नेत	प्रतिनिधि	पुर्वाधार कार्यालय	सदस्य		
४	दिपनारायण कार्की	प्रतिनिधि	पहाडी क्षे.वि.अ.	सदस्य		
५	अनिश शाह	प्रमुख	न.पा योजना शाखा	सदस्य		
६			स्वास्थ्य शाखा	सदस्य		
७			जिन्सी शाखा	सदस्य		
८			सामाजिक सुरक्षा शाखा	सदस्य		
९			शिक्षा शाखा	सदस्य		
१०			डब्लु.एफ.पि.	सदस्य		
११			पि.टि.वाइ.एस.एम	सदस्य		
१२			रेडक्रस	सदस्य		
१३			जिल्ला प्रहरी कार्यालय	सदस्य		
१४			आइ.ओ.एम.	सदस्य		
१५			पिपुल.इन.निड (पि.आइ.एन)	सदस्य		
१६			सि.एस.आर.सि.	सदस्य		

६. संरक्षण तथा सुरक्षा विषयगत क्षेत्र

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.	कैफियत
१	सन्तोष कुमार पुन	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ शाखा प्रमुख	भेरी नगरपालिका	संयोजक	९८४३९७७७३५ / ९८५८०६५६७१	
२	सनत दवाडी	शाखा प्रमुख	सामाजिक विकास शाखा	सदस्य	९८५८०५४७२०	
३	शोभा सिंह	प्र.अ.	विजय प्रा.वि. स्याला	सदस्य	९८४८०६४६६०	
४	रेणुका थापा	शाखा प्रमुख	पञ्जिकरण शाखा	सदस्य		
५			स्वास्थ्य शाखा	सदस्य		
६			विपद् शाखा	सदस्य		
७			योजना शाखा	सदस्य		
८			सूचना प्रविधि शाखा	सदस्य		
९			पाँचतारा युवा संरक्षण मञ्च	सदस्य		
१०			सेभ द चिल्डेन	सदस्य		
११			युनि सेफ	सदस्य		
१२			न्यायिक समिति			
१३			शिक्षा शाखा			

१४			जिल्ला प्रहरी कार्यालय			
१५			बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम			
१६			सि.एम.सि.नेपाल			
१७			उच्चम विकास शाखा			
१८			कृषि विकास शाखा			

७. आपत्कालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्र

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.	कैफियत
१	अमृत बहादुर पुन	शिक्षा तथा खेलकुद शाखा प्रमुख	भेरी नगरपालिका	संयोजक	९८०४५६८००२	
२	रमेश बहादुर मल्ल	प्रमुख	शिक्षा विकास स.इ.	सदस्य	९८४८३००५२२	
३	रुद्र बहादुर वली	अध्यक्ष	शिक्षक महासंघ	सदस्य	९८६८२३०२६०	
४	यज्ञस्वर खत्री	प्रमुख	सामाजिक.वि.का.	सदस्य	९८५८०५२०७६	
५			वि.व्य.स. /शि.अ.सं	सदस्य		
६			बालकल्याण अधिकारी	सदस्य		
७			विपद शाखा	सदस्य		
८			नेपाल रेडक्रस	सदस्य		
९			स्वास्थ्य शाखा	सदस्य		
१०			विश्व खाद्य कार्यक्रम	सदस्य		
११			पाँचतारा युवा संरक्षण	सदस्य		

८. शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्र

क्र.स	नाम	पद	कार्यालय/संस्था	क्लष्टर पद	सम्पर्क न.	कैफियत
१	मोहन मल्ल	प्राविधिक शाखा प्रमुख	भेरी नगरपालिका	संयोजक	९८४८१२४६९९	
२			WFP	सदस्य		
३			UNDP	सदस्य		
४			Sosec Nepal	सदस्य		
५			IOM	सदस्य		
६			INF	सदस्य		
७			HRDC Care Nepal	सदस्य		
८			असल छिमेकी नेपाल	सदस्य		
९			WFP	सदस्य		
१०			पाँचतारा	सदस्य		
११			UNICEF	सदस्य		

अनुसूची नं. ५: स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन

क्र.सं.	स्वमूल्याङ्कन विषयक्षेत्रहरू	पूर्णाङ्क	कैफियत
१	सूचक क्षेत्र १ शासकीय प्रबन्ध	९	
२	सूचक क्षेत्र २ संगठन तथा प्रशासन	८	
३	सूचक क्षेत्र ३ वार्षिक बजेट तथा योजना व्यावस्थापन	११	

४	सूचक क्षेत्र ४ वित्तीय एवम आर्थिक व्यावस्थान	११	
५	सूचक क्षेत्र ५ सेवा प्रवाह	१६	
६	सूचक क्षेत्र ६ न्यायीक कार्य सम्पादन	७	
७	सूचक क्षेत्र ७ भौतिक पूर्वाधार	१३	
८	सूचक क्षेत्र ८ सामाजिक समावेशीकरण	१०	
९	सूचक क्षेत्र ९ वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यावस्थापन	९	
१०	सूचक क्षेत्र १० सहकार्य र समन्वय	६	
जम्मा प्राप्ताङ्क		१००	

अनुसूची नं. ५.१: स्थानिय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन

सूचक क्षेत्र ९ वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यावस्थापन

पूणाङ्क

९

क्रसं	प्रश्न	आ.ब. २०८०/०८१	आ.ब. २०८१/०८२
९.१.१	विपद् व्यवस्थापन (स्थाससंऐन, २०७ को दफा १ उपदफाको न)	१	
९.२.१	वातावरणीय प्रदूषण नियन्त्रण (जल, भूमि, ध्वनी, वायु र खाद्य) (स्थाससंऐन, २०७ को दफा १ उपदफा को ड १,२२ २६)	१	
९.२.२	वातावरणमैत्री पूर्वाधार	०	
९.२.३	विपद् जोखिम क्षेत्रको पहिचान र नक्साङ्कन (स्थाससंऐन, २०७ को दफा १ उपदफाको न ४)	१	
९.३.१	वातावरणीय क्षेत्र प्रवर्द्धनमा बजेट विनियोजन	१	
९.३.२	वातावरण संरक्षणमा टोल विकास संस्था, नागरिक तथा निजी क्षेत्र र गै.स.स.को सहभागिता	१	
९.३.३	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषमा बजेट विनियोजन र खर्च (वार्षिक रूपमा)	१	
९.३.४	टोल विकास संस्था/ स्थानीय तहमा सामुदायिक संस्था गठन तथा सञ्चालन	१	
९.३.५	एम्बुलेन्स, अग्नी नियन्त्रण जस्ता आकस्मिक सेवाहरुको उपलब्धता	१	
जम्मा		८	

अनुसूची नं. ६: प्रतिकार्यमा समुदायबाट गर्ने क्रियाकलापहरू (प्रतिकार्य योजना)

समयावधि	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	प्रक्रिया	प्रतिफल	स्रोतको व्यवस्था	
					आन्तरिक	बाह्य
० देखि १ घण्टा भित्र	प्रकोपको पूर्व सूचना र विपद्को सूचना सम्प्रेषण	पूर्व सूचना कार्यदल, प्रभावित समुदाय र स्थानीय र सामुदायिक विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति	पूर्व सूचना कार्यदलले समुदाय, वर्षा तथा नदी अवलोकन केन्द्र, जिल्ला आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्र, सञ्चारमाध्यम, जल तथा मौसम विज्ञान विभाग र मातहतका कार्यालय, सुरक्षा निकाय, विपद् सम्बन्धी कार्य गर्ने संघ संस्थाहरु, राष्ट्रिय भूकम्प मापन केन्द्र लगायतका विभिन्न माध्यमबाट प्रकोपको सूचना तथा पूर्व सूचना प्राप्त गरी स्थानीय र सामुदायिक विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, खोज उद्धार र प्राथमिक उपचार कार्यदल, जिल्ला आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्र तथा संकटासन्न समुदायहरुलाई विभिन्न सञ्चार माध्यम (जस्तै: हाते माइक, साइरन, फोन, एस्.एम.एस्. आदि)को प्रयोग गरी खबर आदान प्रदान गर्ने	सङ्कटासन्न समुदाय र जिल्लाका सरोकारवालाहरुद्वारा प्रकोप वा विपद् सम्बन्धी सूचना प्राप्त गर्ने, सूचना प्राप्त गरिसके पश्चात् सुरक्षित स्थानमा आश्रय लिने	विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, वडा समिति, आकस्मिक सञ्चालन केन्द्र	विपद् सम्बन्धी कार्य गर्ने संघ संस्थाहरु, राष्ट्रिय भूकम्प मापन केन्द्र, रेडियो, टेलिकम, एनसेल
० देखि १ घण्टा भित्र	स्थानीय तथा सामुदायिक विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिको बैठक	समितिका पदाधिकारीहरु	यो प्रकोपको खतरा सम्बन्धी पूर्व सूचना तथा घटनाको सूचना प्राप्त गरेपश्चात् स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति/सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिले केही आपत्कालीन निर्णयहरु गर्न बस्ने बैठक हो ।	प्राथमिक उपचार कार्यदल र खोज तथा उद्धार कार्यदल परिचालन गर्ने निर्णय समुदायलाई साइरन, मेगाफोन र अन्य साधन प्रयोग गरी नियमित जानकारी दिने निर्णय	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मिक सञ्चालन केन्द्र	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघसंस्था, सुरक्षा निकाय
० देखि २४ घण्टा भित्र	स्थानीय र सामुदायिक कार्यदलहरुबाट उद्धार कार्य	खोज उद्धार तथा प्राथमिक उपचार कार्यदल	विपद् भएको सूचना प्राप्त गरेपछि प्राथमिक उपचार कार्यदल र खोज तथा उद्धार कार्यदल समुदायमा गई आफ्नो कार्य सुरु गर्नेछ । आगलागीको घटना भएमा आगलागी नियन्त्रणको प्रयास गर्ने	लक्षित ५० प्रतिशत समुदायलाई उद्धार गरी सुरक्षित स्थलमा ल्याइने चोटपटक	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय,	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघसंस्था, सुरक्षा निकाय, स्वास्थ्य चौकी, जनस्वास्थ्य कार्यालय

			महामारी विपद्का सम्बन्धमा मानिसमा हुने माहामारी अवस्थाको जानकारी दिने तथा प्रतिकार्य सुरु गर्ने	लागेका विरामीहरुलाई प्राथमिक उपचार प्रदान गरीने	आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	
० देखि २४ घण्टा भित्र	खोज उद्धार र प्राथमिक उपचारका लागि थप सहयोग आवश्यक भएमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, रेडक्रस, सुरक्षा निकाय लगायत सँग समन्वय गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिको अनुरोध तथा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको निर्देशनमा खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रले विभिन्न साधन तथा स्रोतको उपयोग गरी उद्धार कार्य गर्नेछ। खोज तथा उद्धारका लागि स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समिति र कार्यदलको सहायता लिनेछ।	समुदायलाई उद्धार गरी सुरक्षित स्थलमा ल्याइने चोटपटक लागेका विरामीहरुलाई प्राथमिक उपचार प्रदान गरीने सघन घाइतेहरुलाई अस्पताल पठाउने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघसंस्था, सुरक्षा निकाय, रेडियो, मोवाईल सेवा, जिल्ला अस्पताल, यूवा तथा महिला समुहहरु
० देखि २४ घण्टा भित्र	घाइते, हराइरहेका तथा विस्थापितको सूची अद्यावधिक राख्ने तथा द्रुत सर्वेक्षण तथाडक संकलन	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिले घाइते, हराइरहेका तथा आन्तरिक विस्थापितको सूची अद्यावधिक गर्ने, सूची तयार गर्दा स्थान, उमेर, लिङ्ग, जाती, अपाङ्गता आदि पनि खुलाउने जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले खटाएको द्रुत सर्वेक्षण टोलीलाई द्रुत सर्वेक्षण फाराममा चाहिने जानकारी संकलन गर्न मद्दत गर्ने	पहिलो चरणको क्षती, घाइते र मृत्यु हुनेको संख्या संकलन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघसंस्था, सुरक्षा निकाय, शिक्षक,
० देखि २४ घण्टा भित्र	विपद् प्रभावित र आन्तरिक विस्थापितका लागि आधारभूत खाद्य सामग्री तथा अस्थायी वसोवासको प्रबन्ध गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिले आफूसँग भएको श्रोत परिचालन गर्ने तथा अपुग स्रोतका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा स्थानीय र जिल्ला स्थित दातृ संस्थाहरुको वा व्यक्तिहरुलाई अनुरोध गर्ने	विपद् प्रभावित र आन्तरिक विस्थापितका लागि आधारभूत खाद्य सामग्री र अपाङ्गता, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक तथा लैङ्गिक मैत्री अस्थायी वसोवासको बन्दोबस्त हुने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघ संस्था, सुरक्षा निकाय, उद्योग वाणिज्य संघ, वन उपभोक्ता समुह, सामुदायिक भवन, विद्यालय, व्यापारी समुह, यातायात व्यवसायी, सहकारी तथा बैंकहरु

० देखि २४ घण्टा भित्र	समुदायलाई सचेत गराउन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, कार्यदलहरु, समुदाय, प्रकोपसँग सम्बन्धित सरकारी गैरसरकारी निकायहरु, सञ्चार माध्यम आदिबाट प्राप्त तथ्यगत पूर्वसूचना, आपत्कालीन चेतावनी, जोखिम बढेको वा घटेको, भएगरेका उद्धार प्रयासहरु, अपनाउनु पर्ने सावधानीहरु तथा सार्वजनिक आह्वान विषयक सूचनाहरु आवश्यकता अनुसार नियमित प्रवाह गर्ने ।	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, कार्यदलहरु, समुदाय, प्रकोपसँग सम्बन्धित सरकारी गैरसरकारी निकायहरु, सञ्चार माध्यम आदि लगायत विभिन्न माध्यमबाट जानकारी प्राप्त गरी माइकिंग, फोन जस्ता माध्यम प्रयोग गरी समुदायलाई सूचित गर्ने	समुदायमा अफवाह फैलनबाट रोक्ने, जिवनउपयोगी सन्देशहरु प्रवाह हुने	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र, तल्लो र माथिल्लो ततिय समुदाय वा समिति	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघसंस्था, सुरक्षा निकाय, शिक्षक, विद्यालय, मोवाईल सेवा, रेडियो
२४ घण्टा देखि ४८ घण्टा भित्र	प्रभावित परिवार को दर्ता तथा खोजी कार्य, प्रभावित परिवारलाई पहिचान पत्र (टोकन) वितरण र तथ्यांक व्यवस्थापन	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति	समुदाय विपद् व्यवस्थापन समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी लगायतका अन्य निकायको सहयोगमा स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिले प्रभावित परिवार दर्ता गर्नेछ । यस सुचीलाई सुरक्षा निकायले (नेपाल प्रहरी) प्रमाणित गर्नेछ ।	राहत प्याकेजको आवश्यकता मूल्यांकन, वितरण र प्रतिकार्यका लागि प्रभावित परिवारको तथ्यांक व्यवस्थापन	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघसंस्था, सुरक्षा निकाय, उद्योग वाणिज्य संघ, व्यापारी समुह, बीमा कम्पनी
२४ घण्टा देखि ४८ घण्टा भित्र	आवास तथा गैरखाद्य सम्बन्धी प्रतिकार्य	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति मातहतको आवास तथा गैर खाद्य विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्दै समुदाय विपद् व्यवस्थापन समितिको मद्दतमा तथा विस्थापित संख्याको आधारमा अस्थायी वासस्थानको व्यवस्थापन गर्ने । वासस्थान व्यवस्थापन गर्दा स्फेयर मापदण्ड अपनाइनुपर्ने	विस्थापित समुदायका लागि अस्थायी वासस्थानको तथा अन्य आधारभूत गैर खाद्य सामग्रीको व्यवस्था	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघ संस्था, सुरक्षा निकाय, वन उपभोक्ता समुह, उद्योग व्यवसायी, सामुदायिक भवन, आमासमुह,
२४ घण्टा देखि ४८ घण्टा भित्र	खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी प्रतिकार्य	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति	प्रभावित संख्याको सूचीको आधारमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिअन्तर्गतको खानेपानी तथा सरसफाई विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्दै तथा	स्वास्थ्य सामग्री, पानी शुद्धिकरणका लागि सामग्री लक्षित	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघसंस्था, सुरक्षा निकाय, उद्योग

			समुदाय विपद् व्यवस्थापन समिति समेतको मद्धतमा वितरण गर्नुपर्ने सामाग्री संख्या निर्धारण गरी वितरण गर्नेछ। जैविक, ठोस तथा प्रकोपजन्य फोहोरको उचित प्रबन्ध मिलाउने वा नष्ट गर्ने सम्बन्धी जनचेतना फैलाउने	जनसमुदायलाई वितरण गर्ने, हात धुने तरिका र महत्व सम्बन्धी जानकारी, महिलालाई चाहिने सरसफाई सामाग्रीको व्यवस्था, अस्थायी शौचालय र फोहोर मैलाको व्यवस्थापन	समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	व्यवसायी, सामुदायिक भवन, आमासमुह, खानेपानी कार्यालय वा समितिहरु, जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी
२४ घण्टा देखि ४८ घण्टा भित्र	खाद्य व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रतिकार्य	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति	प्रभावित संख्याको सूचीको आधारमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिअन्तर्गतको खाद्य विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्दै आवश्यक तयारी खाद्य सामाग्री आँकलन गर्ने सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिको सहयोग लिई खाद्य सामाग्री वितरण गर्नेछ।	प्रभावित जन समुदायलाई तयारी खाद्य सामाग्री वितरण	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघसंस्था, सुरक्षा निकाय, उद्योग व्यवसायी, सामुदायिक भवन, आमा समुह, यूवा क्लवहरु,
२४ घण्टा देखि ४८ घण्टा भित्र	गुनासा, लैङ्गिक हिंसा तथा विवाद व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रतिकार्य	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति र संरक्षण कार्यदल	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिको निर्देशनमा फिल्डमा परिचालित टोलीले आवास तथा गैरखाद्यसँग सहकार्य गरी संकटासन्न वर्गको आवश्यकता अनुसार अस्थायी बासस्थानको व्यवस्थापन गर्नेछ।	महिला, वृद्ध वृद्धा र बालबालिकाको आवश्यकताअनुसार अस्थायी बासस्थान व्यवस्थापन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	कार्यरत विभिन्न संघ संस्था, सुरक्षा निकाय, आमा समुह सञ्जाल
२४ घण्टा देखि ४८ घण्टा भित्र	स्वास्थ्य तथा पोषणसम्बन्धी प्रतिकार्य	स्थानीय र सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रभावित संख्याको सूचीको आधारमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिअन्तर्गतको स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्दै स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धी प्रतिकार्यका लागि आवश्यक सामग्री संख्या आँकलन गरी वितरण गर्नेछ। आवश्यकता अनुसार अस्थायी अस्पताल स्थापना	प्रभावित परिवारलाई सुरक्षित सामाग्री वितरण, प्रभावित क्षेत्रमा आवश्यकता अनुसार अस्थायी अस्पताल स्थापना	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	कार्यरत विभिन्न संघ संस्था, सुरक्षा निकाय, स्वास्थ्य चौकी, जिल्ला, अस्पताल, व्यापार व्यवसायी, कृषि सञ्जाल
४८ देखि ७२ घण्टा भित्र	पानी शुद्धिकरणका लागि अपुग सामग्रीको लेखाजोखा र व्यवस्थापन	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिले सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समिति र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिअन्तर्गतको खानेपानी तथा सरसफाई विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्दै पानी	विभिन्न ठाउँमा पानीको व्यवस्थापन पानी शुद्धिकरणका लागि थप सामाग्री	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति,	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघसंस्था, सुरक्षा निकाय, खानेपानी कार्यालय, स्वास्थ्य

		समिति	शुद्धिकरणका लागि अपुग सामाग्रीको लेखाजोखा गर्नेछ, । पानीको सुविधा विभिन्न स्थानमा गराउनेछ ।	वितरण	समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	चौकी, क्लिनिक
४८ देखि ७२ घण्टा भित्र	माहामारी नियन्त्रणका लागि फोहर व्यवस्थापन	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिले सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समिति र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिअन्तर्गतको खानेपानी तथा सरसफाई विषयगत क्षेत्र तथा सुरक्षा निकायसँग समन्वय गर्दै मरेका पशुका शवहरु संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने	मरेका पशुका शवहरु संकलन तथा व्यवस्थापन हुने	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	कार्यरत विभिन्न संघ संस्था, सुरक्षा निकाय, स्वास्थ्य चौकी, पशु व्यवस्थापन शाखा
४८ देखि ७२ घण्टा भित्र	स्फियर मापदण्डअनुसार खाना बनाउने भाँडावर्तन, इन्धन, लुगाफाटो, कम्बल, परिवार, बालबालिका, महिलाका लागि आवश्यक पर्ने स्वास्थ्य प्रबर्द्धन सामग्रीजस्ता गैरखाद्य सामग्रीको सेट वितरण गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिले जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति अन्तर्गतको आवास तथा गैर खाद्य विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्दै निरन्तर आवास व्यवस्थापनमा लागि रहने छ ।	प्रभावित परिवारलाई गैरखाद्य सामाग्री वितरण	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघ संस्था, सुरक्षा निकाय, उद्योग वाणिज्य संघ, व्यापार व्यवसायी, स्वास्थ्य चौकी, क्लिनिक, हाईड्रोपावर
४८ देखि ७२ घण्टा भित्र	खाद्य सामग्री वितरण	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति	प्रभावित परिवार संख्याको आधारमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति अन्तर्गतको खाद्य विषयगत क्षेत्रसँग सहकार्य गर्ने र वितरण गर्नेछ ।	प्रभावित परिवारलाई पकाउन चाहिने खाद्य सामाग्री वितरण	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघसंस्था, सुरक्षा निकाय, उद्योग वाणिज्य संघ, व्यापार व्यवसायी, कृषि सञ्जाल
७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र	आपत्कालीन शिक्षाको व्यवस्थापन	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति र सम्बन्धित विद्यालय	प्रभावित विद्यालय र विद्यार्थी संख्याको आधारमा स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिले शिक्षा विषयगत क्षेत्र तथा प्रभावित विद्यालयसँग समन्वय गर्दै आवश्यक पर्ने शिक्षा सामाग्री वितरण गर्ने र अस्थायी विद्यालयको निर्माणमा सघाउने ।	विस्थापित बालबालिकाका लागि अस्थायी कक्षा सञ्चालन गर्ने शिक्षा सामाग्री वितरण गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	कार्यरत विभिन्न संघ संस्था, सुरक्षा निकाय, शिक्षक, विद्यालय
७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र	गुनासा, लैङ्गिक हिंसा तथा विवाद व्यवस्थापन सम्बन्धी थप प्रतिकार्य	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति र	मनोसामाजिक परामर्श सेवा र कानुनी सहायता चाहिने मानिसको पहिचान गर्नेछ ।	मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने आवश्यक	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति,	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघसंस्था, सुरक्षा निकाय, महिला सञ्जाल,

		संरक्षण कार्यदल		जनसमुदायलाई कानुनी सहायता दिने	समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	विभिन्न सञ्जालहरु, स्वास्थ्य चौकी
७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र	बहुक्षेत्र प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले खटाएको टोली	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिले बहुक्षेत्र प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाका लागि परिचालित टोलीलाई आवश्यक सहयोग गर्ने	(MIRA) बहुक्षेत्र द्रुत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न भई क्षतिको विस्तृत विवरण आउने	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघसंस्था, सुरक्षा निकाय, शिक्षक, कर्मचारीहरु
७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र	शव व्यवस्थापन तथा मृतक परिवारलाई आर्थिक सहयोग	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	मृतकका परिवारलाई स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिको तर्फबाट काजकिरियाका लागि आर्थिक सहयोग गर्ने, मृतक प्रमाण पत्र जारी गर्न मद्धत गर्ने तथा सरकारका तर्फबाट प्राप्त हुने अन्य सहयोगका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सिफारिस गर्ने	मृतकको काजक्रिया हुने, मृतक परिवारले राहत पाउने	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघसंस्था, सुरक्षा निकाय, हाईड्रोपावर, व्यापार व्यवसायी, वीमा कम्पनी, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
७ दिन देखि २ साता भित्र	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिको बैठक	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति	प्रतिकार्यमा संलग्न सरोकारवाला तथा प्रभावितहरुको बैठक बसी चुनौती, सिकाइ र सुधार गर्नुपर्ने पक्षबारे छलफल गर्ने	हालसम्मको प्रतिकार्यको समिक्षा गरी थप आवश्यक रणनीति तर्जुमा गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघसंस्था, सुरक्षा निकाय,
७ दिन देखि २ साता भित्र	विभिन्न क्षेत्रमा भएको आवश्यकता र खाडलका आधारमा थप प्रतिकार्य	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र अन्य सहयोगी निकायहरूसँग समन्वय गर्दै थप राहत र सहयोगको बन्दोवस्ती गर्ने	थप राहत वितरण र प्रतिकार्य	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	रेडक्रस, कार्यरत विभिन्न संघ संस्था, सुरक्षा निकाय,
७ दिन देखि २ साता भित्र	मनोसामाजिक परामर्श	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति र संरक्षण कार्यदल	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिअन्तर्गतको संरक्षण विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्दै मानसिक तनावमा परेका व्यक्तिलाई मनोसामाजिक सेवा उपलब्ध गराउने तथा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने	मानसिक तनावमा परेका व्यक्ति र परिवारलाई परामर्श र हौसला प्रदान गरीने	स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समिति, समुदाय, आकस्मित सञ्चालन केन्द्र	कार्यरत विभिन्न संघ संस्था, सुरक्षा निकाय, स्वास्थ्य चौकी, क्लिनिक, आमा समुह, धार्मिक संघ संस्थाहरु

प्रकोप (Hazard):

बाढी, पहिरो, आगलागी, हुरीबतास, चट्याङ, दुर्घटना तथा प्राकृतिक वा मानवसिर्जित घटना । जुन घटनाबाट जनधनको क्षति हुने सम्भावना भए पनि क्षति भने हुँदैन ।

विपद् (Disaster):

त्यस्तो विपत्तिपूर्ण परिस्थिति हो, जुन परिस्थितिमा धेरैजसो जनजीवन अकस्मात अस्त-व्यस्त हुन पुग्दछ । यस्तो परिस्थितिमा मानिसहरूले धेरै दुःख पाउँछन् र यसको परिणामस्वरूप सुरक्षा, खाना आवास, लुगाफाटो, औषधीउपचार तथा सामाजिक सेवा जस्ता मान्छेलाई जीवनमा नभई नहुने अन्य आवश्यकताहरूको पूर्ति गर्नु आवश्यक हुन्छ ।

जोखिम (Risk):

प्रकोपका घटनाबाट क्षति हुने सम्भावना रहेको अवस्था वा मात्रात्मक रूपमा हानीनोक्सानी हुने सम्भावना नै जोखिम हो ।

उत्थानशीलता (Resilience)

पछिल्लो समय अनुकूलन क्षमता संगै उत्थानशीलताको पनि कुरा गरीन्छ जस्को सामान्य अर्थ उत्थान अर्थात माथि उठन सक्ने र शिलता भनेको क्षमता अर्थात माथि उठन सक्ने क्षमता हुन्छ । वास्तवमा, जोखिम वा प्रकोपसँग जुम्नु मात्र नभै सो को प्रभावलाई छिटो भन्दा छिटो कम गर्दै पुरानै र सो भन्दा पनि माथि उठन सक्ने अर्थात राम्रो अवस्थामा आउनुलाई बुझिन्छ ।

संकटासन्नता (Vulnerability):

संकटासन्नता त्यस्तो अवस्था हो जसबाट व्यक्ति र समुदाय खतरा र जोखिमको नजिक पुग्दछन् र त्यसको सामना गर्न आवश्यक सीप, अनुभव, श्रोत र साधन क्षमता हुँदैन । अर्को शब्दमा खतरा र जोखिमको प्रभावबाट पर्ने नकारात्मक असरहरूलाई सामना गर्न नसक्ने अवस्था हो । यसबाट जीवन, जिविकोपार्जन र पूजी जोखिममा पर्छ ।

सम्मुखता (Exposure):

सम्मुखता भन्नाले सडक प्रतिको भौतिक निकटता वा सम्पर्कलाई बुझाउँछ ।

सम्वेदनशीलता (Sensitivity):

प्रकोपको सन्दर्भमा सम्वेदनशीलता भन्नाले प्रकोपले पार्न सक्ने सम्भाव्य क्षतिलाई जनाउँछ ।

क्षमता (Capacity):

कुनै व्यक्ति, संस्था वा समुदायसँग रहेको ज्ञान, सिप, श्रोत, साधन र शक्तिलाई क्षमता भनिन्छ । जसले तिनीहरूलाई विपद्सँग सामना गर्न, विपद् पूर्व अवस्थामा ल्याउन, विपद्को रोकथाम वा न्यूनीकरण गर्न वा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन हुन मद्दत गर्छ ।

मौसम (Weather):

पृथ्वीको वायुमण्डलमा हरेक दिन परिवर्तन भईरहने तापक्रम, वर्षा, वायुको चाप, आद्रता, आदिको अवस्थालाई मौसम भनिन्छ । यो प्रत्येक दिन, हप्ता र महिनामा परिवर्तन भईरहन्छ ।

जलवायू (हावापानी) (Climate):

३० वर्ष वा सो भन्दा लामो अवधिको मौसमको सरदर अवस्थालाई जलवायू भनिन्छ । सामान्यतया जलवायू स्थान, ऋतु विशेष अनुसार स्थिर रहन्छ ।

जलवायू परिवर्तन (Climate Change):

लामो समयको अन्तरालमा जलवायूका विभिन्न तत्वहरूमा भएको औसत परिवर्तनलाई जलवायू परिवर्तन भनिन्छ । पानी पर्ने समयमा परिवर्तन हुनु, निरन्तर अतिवृष्टि हुनु वा खण्डवृष्टि हुनु, लामो समयसम्म खडेरी पर्नु, वायूको आद्रतामा न्यूनता आउनु वा वृद्धि हुनु, निरन्तर तापक्रम बढ्दै जानु र मौसममा अनपेक्षित विचलन देखिनुलाई नै वैज्ञानिकहरूले जलवायू परिवर्तन मानेका छन् ।

अनुकूलन (Adaptation):

जलवायू परिवर्तनका विद्यमान र सम्भावित असरहरूसँग जुध्न गरीने उपायहरू नै अनुकूलन हो । जस्तो गर्मी बढेको अवस्थामा ज्याकेट फुकाल्नु, बाढी आउँछ भनेर घरको जग अग्लो बनाउनु । यो परिवर्तित वातावरणमा आफ्नो अस्तित्वलाई निरन्तरता दिन गरीने प्रक्रिया हो । मनव सन्दर्भमा यस अन्तर्गत परिवर्तित वातावरण अनुकूल हुने कृयाकलापहरू (जीविकोपार्जन र विकासको प्रकृया) पर्दछन् ।

रोकथाम (Prevention):

“कुनै घटना/गतिविधिलाई हुन नदिन रोक्ने वा अड्याउने काम वा प्रयत्न” भनी बुझिन्छ ।

अल्पिकरण (Mitigation):

प्रकोपको असर वा प्रभावलाई कम गर्नका लागि सञ्चालन गरीने कार्य वा उपायहरूलाई बुझिन्छ । जुन मौषम पात्रोको आधारमा ३ महिना पहिला गरीन्छ ।

भवन निर्माण संहिता (Building code):

नेपाल सरकारबाट २०६० सालमा घर निर्माणका लागि लागू भएको मापदण्ड । साधारण भूकम्पबाट नभत्किउन भन्ने उद्देश्यले सरकारले तयार गरेको नीतिगत मापदण्ड ।

विपद् पूर्वतयारी (Preparedness):

विपद् सम्बन्धमा पूर्वानुमान, रोकथाम र असर न्यूनीकरणका साथै विपद् परिरहँदा र परिसकेपछि यसबाट उत्पन्न परिस्थितिको सामना गर्नका लागि पहिले नै तयार भएर बस्नुलाई बुझिन्छ ।

पूर्व सूचना प्रणाली (Early Warning System):

क्षमताहरूको सँगालो जसले जोखिममा रहेका मानिसहरूलाई समयमै खबर आदानप्रदान गर्दै सुरक्षित स्थानमा पुग्न मद्दत गर्दछ ।

प्रतिकार्य (Response):

विपद् परेको वा सङ्कटकालीन अवस्थामा गरीने उद्धार, राहत तथा मानवीय सेवा । प्रकोपमा परेका मानिस वा छिमेकीलाई त्यसबाट निकाल्ने काम, घरबारविहीन भएकालाई अश्रयस्थलमा राख्ने र तिनको जीविकोपार्जनको लागि गरीने सहयोग नै प्रतिकार्य हो ।

खोज तथा उद्धार (Search and Rescue):

भत्किएका संरचनाहरूमा पुरिएका, पहिरोमा च्यापिएका धाईते भएका व्यक्तिहरूलाई खोजी गरेर पत्तालगाई उनीहरूको जीवन रक्षाकोलागि पुरिएका ठाउँबाट सुरक्षितसाथ सुरक्षित स्थानमा ल्याइने कार्यलाई नै खोज तथा उद्धार भनिन्छ । यस कार्यमा प्रभावितहरूलाई प्राथमिक उपचार साथसाथै आवश्यकता अनुसार अग्रवर्ति उपचारको समेत व्यवस्था गर्नुपर्ने हुन्छ ।

आपत्काल (Emergency):

प्रकोपका कारण जनधनको क्षति वा नोक्सान भएर उत्पन्न भएको विपत्तिपूर्ण अवस्था । यस्तो अवस्थामा घर, छरछिमेकले मात्र समस्याको समाधान गर्न कठिन हुन्छ र सरकार वा गैरसरकारी निकायको सहयोगको आवश्यकता पर्छ ।

राहत (Relief):

विपद्बाट प्रभावित भएकाहरूको लागि आधारभूत आवश्यकता (खाद्यान्न, लत्ताकपडा, पानी, प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य सेवा, बसोबास, सुरक्षा, मनोसामाजिक परामर्श सेवा) उपलब्ध गराउनुलाई राहत भनिन्छ ।

पुर्नलाभ (Recovery):

विपद्बाट प्रभावित व्यक्ति वा समुदायलाई विपद् आउनुभन्दा अगाडिजस्तै सामान्य अवस्थामा ल्याउन गरीने पुर्नस्थापना र पुर्ननिर्माण जस्ता गतिविधिहरूलाई पुर्नलाभ भनिन्छ ।

पुनःस्थापना (Rehabilitation):

विपदको घटनाका कारण मानव समुदाय विस्थापित हुन सक्दछ, यसरी विस्थापित भएका परिवारको उचित स्थान हेरी तत्काल अस्थायी बसोबासको व्यवस्था मिलाउनुलाई पुनः स्थापना भनिन्छ । आपतकालिन स्थिति सामान्य नहुँदा सम्मको संक्रमणकालिन अवस्थामा प्रकोपको कारण विस्थापितहरूलाई अस्थायी बसोबास गराउने कार्य हो ।

पुर्ननिर्माण (अभयलकतचगअतष्यल):

विपद् प्रभावितहरूको लागि घर निर्माण वा मर्मत, अत्यावश्यक सेवा सुविधाका संरचना र सामाजिक तथा आर्थिक गतिविधिहरूको स्थायी समाधानका लागि गरीने विकासका कार्य नै पुर्ननिर्माण हो । यसअन्तर्गत भत्केका घर तथा अन्य संरचनाको निर्माण वा मर्मतसम्भार गर्दा भविष्यमा पर्न सक्ने प्रकोपलाई समेत ध्यानमा राखी निर्माण कार्य गरीनछ र अवरुद्ध भएका सामाजिक तथा आर्थिक अवस्थामा समेत सुधार गर्ने प्रयास गर्ने गतिविधिहरू सञ्चालन गरीनछ ।

हरितगृह ग्याँस (Green House Gases):

वायुमण्डलमा विश्वव्यापी रुपमा तापक्रम उष्णीकरण र जलवायू परिवर्तनका लागि जिम्मेवार रहेका ग्याँसहरूलाई हरितगृह ग्याँस भनिन्छ । क्योटो अभिसन्धि १९९७ को

स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील कार्यढाँचा २०८२

भेरी नगरपालिका, जाजरकोट

सहयोगी साभेदार संस्थाहरु

